२०२३-२४

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

वार्षिक अहवाल - सन २०२३-२४

2023-24

Maharashtra State Khadi and Village Industries Board, Mumbai

Annual Report - 2023-24

2023-24

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई

Maharashtra State Khadi And
Village Industries Board, Mumbai

प्रदर्शन उद्घाटन, बोरिवली, दिनांक ८ मार्च २०२३

नागरी सेवा पुरस्कार मधाचे गांव २१/०४/२०२३

मा. उद्योग मंत्री उदय सामंत यांची खादी मंडळाच्या मुख्यालयास भेट दि. ०५/०९/२०२३

महाराष्ट्र राज्य
खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

वार्षिक अहवाल
सन २०२३-२४

Maharashtra State Khadi
And
Village Industries Board, Mumbai

Annual Report
For Year 2023-24

मुख्य कार्यालय
१९/२१, मनोहरदास स्ट्रीट, फोर्ट, मुंबई-४०० ००१

HEAD OFFICE
19/21, Manohardas Street, Fort, Mumbai-400 001.
E-mail: hokvib@rediffmail.com
Website: www.mskvib.org

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

सभापती

अ.क्र.	नाव	पासून	पर्यंत
१.	दीनदयाळ गुप्ता	०९/१२/१९५९	११/०२/१९६५
२.	वि.स. पागे	१२/०२/१९६५	१५/०३/१९७९
३.	शिरूभाऊ लिमये	१६/०३/१९८०	१४/१०/१९८०
४.	पी. के. सावंत	१५/१०/१९८०	१४/१०/१९८३
५.	बाळासाहेब भारदे	१५/०३/१९८४	१४/०३/१९८७
६.	जयंतराव पाटील	१४/०४/१९८७	२१/०८/१९९१
७.	प्रभाकर कुंटे	१९/०९/१९९१	१७/०५/१९९५
८.	शांतारामबापू करमळकर	०७/०९/१९९५	०६/०९/१९९९
९.	डॉ. विजयकुमार गावीत	१६/०६/२०००	१३/०६/२००१
१०.	डॉ. श्री. बी. एम. पटेल	१३/०६/२००१	३१/१२/२००४
११.	लक्ष्मण ढोबळे	०२/०९/२००६	१४/०६/२०१२
१२.	सुरेश आदगोंडा पाटील	१९/०७/२०१३	०६/१२/२०१४
१३.	विशाल चोरडिया	१६/०९/२०१६	१७/०९/२०२०
१४.	रवींद्र माधव साठे	०१/१२/२०२२	

दोन शब्द

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाचा सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षाचा वार्षिक अहवाल सादर करताना आम्हांस मनापासून आनंद होत आहे. मंडळाकडून ग्रामीण भागात रोजगार निर्मितीसाठी ग्रामीण कारागीर, सुशिक्षित बेरोजगार, उद्योजक यांना ग्रामीण भागात उद्योग व व्यवसाय उभारण्यासाठी विविध योजनांद्वारे आर्थिक, तांत्रिक व बाजारपेठेसाठी साहाय्य केले जाते. अहवाल वर्षात मंडळामार्फत राज्यामध्ये झालेल्या कामगिरीची माहिती खालीलप्रमाणे सादर करण्यांत येत आहे.

पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत एकूण १,२६९ लाभार्थींना रक्कम रुपये ५,६४४.५१ लाख इतके अर्थसाहाय्य व मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत एकूण २,२०० लाभार्थींना रक्कम रुपये ३,५४०.८१ लाख इतके अर्थसाहाय्य विविध बँकामार्फत मंजूर करण्यांत आले.

मंडळामार्फत ग्रामोद्योग वसाहती स्थापन करणे, तसेच मंडळामार्फत सुरु करण्यांत आलेल्या युनिटधारकांना बाजारपेठ उपलब्ध करुन देण्यासाठी पणन कार्यक्रम राबविणे, शेतक-यांसाठी मधमाशापालन व्यवसाय राबविणे इत्यादी उपक्रम या कालावधीत घेण्यांत आले.

अहवालवर्षात राज्यामध्ये या सर्व योजनांमध्ये एकूण ४,६६,७४३ पूर्णवेळ व ३,८३,४२८ अर्धवेळ अशा एकूण ८३,३१५ इतक्या लोकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध झाल्या असून यामध्ये अल्पसंख्यांक कारागिरांचाही समावेश आहे.

अहवाल वर्षात महाराष्ट्र शासनाकडून 'मधाचे गाव ' संकल्पनेसाठी मंडळास प्राप्त झालेला नागरी सेवा पुरस्कार, तसेच मंडळाच्यावतीने प्रथम योजण्यात आलेल्या मध महोत्सव, माती कला वस्तू प्रदर्शन, मधुमित्र व मधुसखी पुरस्कार, उद्योग भरारी पुरस्कार इ. अभिनव उपक्रम ही अहवाल वर्षातील वैशिष्ट्ये आहेत.

मंडळामार्फत राबविण्यांत येणा-या योजनांकरिता लागणा-या प्रशासकीय व इतर विकासात्मक, आर्थिक बाबींकरिता राज्य शासनाचे उद्योग तसेच सहकार विभाग, नाबार्ड, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका व वित्तीय संस्थांनी प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्षपणे सहकार्य दिले आहे, त्या सर्वांबद्दल आभार !

रवींद्र माधव साठे
सभापती (राज्यमंत्री दर्जा)
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
MAHARASHTRA STATE KHADI & VILLAGE INDUSTRIES BOARD

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई
Maharashtra State Khadi and Village Industries Board, Mumbai

वार्षिक अहवाल सन २०२३–२४
Annual Report For Year 2023-24

अनुक्रमणिका
INDEX

अनु.क्र. Sr.No	तपशील Particulars	पृष्ठ क्रमांक Page No.
१	**(दोन शब्द)** ---------- Foreword	———
२	**दृष्टीक्षेपात मंडळाचे कार्य** ---------- Board's Activities at a glance	२
३	**मंडळाची रचना व कार्य** ---------- Constitution and functions of the Board	२
४	**मंडळाच्या कामकाजाचा सर्वसाधारण आढावा** ---------- General review of the Activities	३ ते ९
५	**मंडळाच्या खातेनिहाय केंद्राची माहिती** ---------- Departmental Centres of Board	१० ते ११
६	**प्रचार प्रसिध्दी** ---------- Publicity & Propaganda	११, २६ ते ३४
7	सन २०२३-२०२४ या आर्थिक वर्षातील नॉर्मल, सीबीसी, आरईजीपी, पीएमईजीपी, सीएमईजीपी व कारोह योजनेचा उद्योगवार व जिल्हावार भौतिक प्रगती तक्ता क्र.१ व २ ---------- ---------- Statement showing Industry wise Progress under Normal, REGP, PMEGP, CMEGP, AEG Schemes and District wise during the financial year 2023 -2024 **Statement No.1, 2**	४४ ते ४९

8	सन २०२३-२०२४ व सन २०२२-२३ मध्ये पीएमईजीपी योजने अंतर्गत उद्योगवार भौतिक प्रगती **तक्ता क्र.३, ३अ** ---------- ---------- Statement showing Industry wise Physical Progress under PMEGP Scheme during the financial year 2023 - 2024 & 2022- 23 **Statement No.3, 3A**	५० ते ५७
9	सन २०२३-२०२४ मध्ये पीएमईजीपी योजने अंतर्गत जिल्हावार भौतिक प्रगती **तक्ता क्र.४** ---------- ---------- Statement showing District wise Physical Progress under PMEGP Sc during the financial year 2023 - 2024 **Statement No.4**	५८ ते ५९
10	सन २०२३-२०२४ व सन २०२२-२३ मध्ये सीएमईजीपी योजने अंतर्गत उद्योगवार भौतिक प्रगती **तक्ता क्र.५, ५२** ---------- ---------- Statement showing Industry wise Physical Progress under CMEGPSchemes during the financial year 2023-2024 & 2022-23 **Statement No.5, 5A**	६० ते ६७
11	सन २०२३-२०२४ मध्ये सीएमईजीपी योजने अंतर्गत जिल्हावार भौतिक प्रगती **तक्ता क्र.६** ---------- ---------- Statement showing District wise Physical Progress under CMEGPSchemes during the financial year 2023-2024 **Statement No.6**	६८ ते ६९
12	सन २०२३-२०२४ मध्ये कार्यरत युनिट मधील अनु.जाती/ जमाती व अल्पसंख्यांकांची भौतिक प्रगती **(तक्ता क्र.७)** ---------- ---------- Statement showing Physical Progress of the working units run by S.C./ST and Minorities During the Years 2023-2024 (Statement No. 7)	७० ते ७३
13	सन २०२३-२०२४ मधील पीएमईजीपी व सीएमईजीपी योजना अंतर्गत जिल्हावार कर्ज वाटप **(तक्ता क्रमांक ८ व ९)** ---------- ---------- Statement showing District wise Disbursement of loans under PMEGP and CMEGP Scheme during the year 2023-2024 (Statement No.8 and 9)	७४ ते ७५

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई
मुख्य कार्यकारी अधिकारी

अ.क्र.	नाव	पासून	पर्यंत
१.	बें.के. कलघटगी	२०/०१/१९६१	३१/०३/१९६९
२.	प.मा. कवडे भा.प्र.से.	०१/०४/१९७१	३०/०६/१९७२
३.	प्र.शं. नाडकर्णी भा.प्र.से.	०१/०७/१९७२	२६/०२/१९७५
४.	का.वि. नाशिककर भा.प्र.से.	२७/०२/१९७५	२९/०५/१९७७
५.	प्र. पु. देव भा.प्र.से.	०१/०१/१९७८	०५/१२/१९८०
६.	ब.मा. पारकर भा.प्र.से.	०२/०५/१९८०	३१/१२/१९८८
७.	र.य. गायकवाड भा.प्र.से.	०१/०१/१९८९	०२/०९/१९९०
८.	अशोक सिन्हा भा.प्र.से.	१०/०९/१९९०	१६/०८/१९९२
९.	डॉ. मुन्शीलाल गौतम भा.प्र.से.	१७/०८/१९९२	३०/०४/१९९३
१०.	भा.भ. पाटील भा.प्र.से.	०१/०५/१९९३	२४/०५/१९९५
११.	आर.एस. नेगी भा.प्र.से.	२५/०५/१९९५	०६/०८/१९९७
१२.	ए.आर. दलवाई भा.प्र.से.	०१/१२/१९९७	१२/१२/१९९७
१३.	ए.एम. रेड्डी भा.प्र.से.	१३/१२/१९९७	२४/०४/१९९८
१४.	कुमुद बन्सल भा.प्र.से.	०४/०५/१९९८	३१/०८/१९९८
१५.	डी.बी.एस. सोहल भा.प्र.से.	०१/०९/१९९८	०१/०९/१९९८
१६.	राणी अ. जाधव भा.प्र.से.	०३/०३/१९९९	२८/०५/२०००
१७.	ॲना दाणी भा.प्र.से.	०४/०६/२०००	१९/०८/२०००
१८.	मिताली सेन-गवई भा.प्र.से.	१२/०८/२०००	०७/०९/२००१
१९.	डॉ. रमेशचंद्र सागर भा.प्र.से.	१७/१०/२००१	२९/०१/२००४
२०.	एम. रामस्वामी भा.प्र.से.	०५/०५/२००४	०४/०९/२००६
२१.	संजय सावंत भा.प्र.से.	०४/०९/२००६	१९/०४/२००७
२२.	प्रीतम आठवले भा.प्र.से.	२२/०१/२००७	२८/०५/२००७
२३.	शिरीष कारले भा.प्र.से.	२०/०४/२००७	२७/०५/२००८
२४.	डॉ. हर्षदीप कांबळे भा.प्र.से.	२९/०५/२००८	०५/०२/२००९
२५.	तानाजी सत्रे भा.प्र.से.	०५/०३/२००९	२५/०३/२००९
२६.	तुकाराम मुंडे भा.प्र.से.	२८/०५/२०१०	२०/०६/२०११
२७.	श्री. सुभाष सोनवणे भा.प्र.से.	०१/०८/२०११	३१/१०/२०१२
२८.	रमेश देवकर भा.प्र.से.	२८/०१/२०१३	०४/०५/२०१६
२९.	डॉ. रिचा बागला भा.प्र.से.	०४/०५/२०१६	०९/०३/२०१८
३०.	डॉ. एम.एन. केरकेट्टा भा.प्र.से.	०४/०५/२०१८	०२/०७/२०२१
३१.	अन्शु सिन्हा भा.प्र.से.	०२/०७/२०२१	०६/०६/२०२३
३२.	विमला आर. भा.प्र.से.	१०/०७/२०२३	२९/०८/२०२४
३१.	प्रदीप पी. भा.प्र.से.	२९/०८/२०२४	०१/०१/२०२५
३२.	गीतांजली बाविस्कर भा.प्र.से.	०१/०१/२०२५	

दृष्टीक्षेपात मंडळाचे कार्य

सन २०२३-२४ या वित्त वर्षामध्ये विविध योजना व कार्यक्रमांतर्गत झालेली प्रगती-

१) **पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम –** सदर योजनेतर्गत एकूण १,२६९ कारागिरांना रुपये ५,६४४.५१ लाखाची मार्जिन मनी विविध बँकामार्फत अदा केली आहे.

२) **मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम –** सदर योजनेतर्गत एकूण २,२०० कारागिरांना रुपये ३,५४०.८१ लाखाची मार्जिन मनी विविध बँकामार्फत अदा केली आहे.

३) **कर्ज वसुली :** नॉर्मल / सी.बी.सी./का.रो.ह.यो. या योजनेत एकूण रु. ६४.०१ लाखाची कर्ज वसुली करण्यात आली.

४) **उत्पादन विक्री व रोजगार :** मंडळाच्या नॉर्मल, सी. बी. सी., कारागीर रोजगार हमी योजना, मार्जिन मनी योजना, पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजना, मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजना अंतर्गत अर्थसाहाय्य उपलब्ध करुन दिलेल्या व कार्यरत असलेल्या संस्था / सोसायट्या व व्यक्ती यांचेमार्फत ४,६६,७४३ लोकांना रोजगार उपलब्ध करुन देऊन रुपये २,७०,२१५.९९ लाख उत्पादन व रुपये ४,१०,९९८.१३ लाखाच्या विविध ग्रामोद्योगी वस्तूंची विक्री झाली.

मंडळाची रचना व कार्य

अ) मंडळाची रचना :-

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाची स्थापना मुंबई खादी व ग्रामोद्योग अधिनियम १९६० च्या कलम १९ अन्वये सन १९६२ मध्ये करण्यात आली आहे.

अधिनियमातील तरतुदीनुसार मंडळावर किमान ५ किंवा ७ सदस्यांची नेमणूक शासनाकडून करण्यात येते. या शासन नियुक्त सदस्यांपैकी एकाची अध्यक्ष म्हणून तर दुस-याची उपाध्यक्ष म्हणून शासनाकडूनच नेमणूक करण्यांत येते.

मंडळाच्या प्रशासकीय प्रमुख म्हणून शासनाकडून मुख्य कार्यकारी अधिकारी, भा.प्र.से. या संवर्गातील अधिका-याची नेमणूक करण्यांत येते. शासन अधिसूचने नुसार मंडळाचे सभापती म्हणून मा. श्री. रवींद्र साठे यांची तसेच मंडळ सदस्य सचिव म्हणून उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (आस्थापना) यांची अहवालकालीन काळात नियुक्ती करण्यात आली आहे.

ब) मंडळाचे प्रमुख कार्य :-

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाची राज्य शासनाने मुंबई खादी ग्रामोद्योग मंडळ अधिनियम १९६० अन्वये खादी व ग्रामोद्योग कार्यक्रमाला प्रोत्साहन देणे, त्यांचे संघटन विकास व नियमन करणे, या उद्दिष्टांसाठी स्थापना केली आहे.

या उद्दिष्टांच्या पूर्ततेसाठी मंडळाने खालील कार्य हाती घेतले आहे.

१. मंडळाच्या कक्षेतील खादी व ग्रामोद्योगांना आर्थिक साहाय्य देणे व तांत्रिक मार्गदर्शन करणे.

२. खादी व ग्रामोद्योगाचे कार्य करणा-या सहकारी सोसायट्या / संस्था / वैयक्तिक कारागीर व उद्योजक यांना आवश्यक असलेला कच्चा माल मिळवून देणे. पक्क्या मालाच्या विक्रीची व्यवस्था करणे, कारागिरांच्या सहकारी संस्था स्थापन करण्यासाठी साहाय्य करणे, तसेच त्यांना येणा-या अडचणी सोडविण्याचा प्रयत्न करणे.

३. या संस्थांच्या दैनंदिन कामाशी निगडित असणा-या विविध सरकारी व निमसरकारी यंत्रणांमध्ये समन्वय घडवून कारागिरांना योग्य सहकार्य तत्परतेने मिळण्यासाठी प्रयत्न करणे.

४. पारंपरिक कारागिरांना सुधारित हत्यारे औजारे वापरण्याचे शिक्षण देऊन त्यांची उत्पादन क्षमता व उत्पन्न वाढविणे.

५. ज्या उद्योगांमध्ये तांत्रिक ज्ञानाची आवश्यकता आहे अशा उद्योग व्यवसायांमधील संस्था / सोसायट्या / कारागीर यांना योग्य ते प्रशिक्षण देण्याची व्यवस्था करणे. तसेच संस्था / सोसायट्यांच्या व्यवस्थापनासाठी सुशिक्षित युवकांना योग्य ते प्रशिक्षण देणे.

६. खादी व ग्रामोद्योग क्षेत्रामध्ये संशोधन व विकासाची कामे हाती घेणे.

७. प्रदर्शने, परिसंवाद, आकाशवाणी, दूरदर्शन इत्यादी प्रचार माध्यमांव्दारे ग्रामोद्योगाच्या उपयुक्ततेची माहिती जनतेला करुन देणे.

८. ग्रामीण भागात नवीन ग्रामोद्योग उद्योगांना प्रोत्साहन देऊन त्यांच्या वाढीच्या दृष्टीने प्रयत्न करुन त्याव्दारे ग्रामीण उद्योजकांची शहराकडील धाव रोखणे.

९. किमान आर्थिक गुंतवणुकीने जास्तीत जास्त लोकांना रोजगारांच्या संधी उपलब्ध करुन देणे व पर्यावरणाचा समतोल साधणे.

क) मंडळाच्या कक्षेतील विविध ग्रामोद्योग व योजनांच्या कर्जाचे प्रकार

देशामध्ये ग्रामीण भागात असलेली बेरोजगारी काही प्रमाणात दूर करण्याकरिता केंद्र शासनाने सन १९५६ मध्ये 'खादी व ग्रामोद्योग आयोगाची' स्थापना केली. या आयोगामार्फत खादी व ग्रामोद्योगाच्या विकासाचा कार्यक्रम हा राष्ट्रीय पातळीवर राबविण्यांत येतो. राज्य पातळीवर खादी व ग्रामोद्योगाची अंमलबजावणी करण्यासाठी खादी व ग्रामोद्योगाच्या अधिनियमातील तरतुदीनुसार प्रत्येक राज्यामध्ये स्वतंत्र 'खादी व ग्रामोद्योग मंडळाची' स्थापना करण्यांत आलेली आहे.

मंडळाच्या कक्षेतील ग्रामोद्योगांच्या उभारणीसाठी मंडळ खालील प्रमाणे संस्था/सहकारी सोसायटया व व्यक्तीना अर्थसहाय्य व इतर मदत उपलब्ध करुन देते.

अ १८६० च्या सोसायटी नोंदणी कायद्यान्वये रजिस्टर झालेल्या संस्था.

ब) १९६० च्या सहकार कायद्यान्वये नोंदणी झालेल्या सहकारी सोसायट्या,

क) १९५० च्या सार्वजनिक विश्वस्त कायद्यान्वये नोंदणी झालेल्या संस्था.

ड) ग्रामीण उद्योजक / कारागीर

वरील प्रमाणे संस्था/ सोसायट्या व्यक्ती यांना मंडळाकडून भांडवली कर्ज, खेळते भांडवल कर्ज, मार्जिन मनी अनुदान व विक्री व्यवस्थेसाठी कर्ज उपलब्ध करुन दिले जाते.

या व्यतिरिक्त राज्यामध्ये रोजगार वृध्दीकरिता शासनाकडून वेळोवेळी मंडळावर सोपविण्यांत येणा-या विविध योजनांची अंमलबजावणी मंडळाकडून करण्यांत येते. मंडळामार्फत मार्जिन मनी योजना, विशेष घटक योजना, कारागीर रोजगार हमी योजना, मधमाशा पालन पश्चिम घाट विकास योजना राबविल्या जातात. या योजना केंद्र व राज्य शासन खादी व ग्रामोद्योग आयोग विविध वित्तीय संस्था, सहकार खाते यांच्या सहकार्याने राबविण्यात येतात.

मंडळाच्या कामकाजाचा सर्वसाधारण आढावा

अ) भौतिक प्रगती

मंडळाने अहवालवर्षात नॉर्मल योजना, मार्जीन मनी योजना, कारागीर रोजगार हमी योजना, विशेष घटक योजना या प्रमुख योजना राबविल्या. अहवालवर्षात या योजनांखाली मंडळाने व इतर वित्तीय संस्थांनी अर्थसहाय्य दिलेले आहे. या योजनांखाली सहकारी सोसायट्या/ संस्था/ व्यक्ती यांनी केलेले उत्पादन विक्री उपलब्ध करुन दिलेला रोजगार व मिळकत या बाबतचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.

(रक्कम रुपये लाखात)

अ. क्र.	योजनेचे नांव	उत्पादन रुपये		विक्री रुपये		रोजगार संख्या	
		२०२२-२३	२०२३-२४	२०२२-२३	२०२३-२४	२०२२-२३	२०२३-२४
१.	नॉर्मल	२८६८८१.६४	२०७९२.००	४३१००.४९	३०८०८.३१	३६१७१	३१७१६.००
२.	सी.बी.सी.	७६३३.६६	६४०७.२६	१२१०५.८१	१०१७०.९९	११५४८	९९२४.००
३.	का.रो.ह.यो.	१०४११७.३५	८८२०८.५३	१६४६०८.८२	१४३६४१.०७	२३३३७४	२१३६०८.००
४.	आर.ई.जी.पी.	१५५६३.७१	१५३५४.२७	२०२३७.५३	१९५५५.६५	१७४६०	१६९५४.००
५.	पी.एम.ई.जी.पी.	४८०१४.४०	५४४५०.००	७८५६९.३६	८०३०९.००	७९६५३	७१५२९.००
६.	सी.एम.ई.जी.पी.	७११८.११	८२०३.४५	१०८०८.७२	१२५४१.३८	१६९६०	१६८७३.००
	एकूण	**२१११३५.८६**	**१९३२२२.३५**	**३२९४३०.७४**	**२९७०२६.१७**	**३९४६७०**	**३५८६८९.००**

ब) कार्यरत युनिटस :-

अहवाल वर्षात कारागीर रोजगार हमी योजना / नॉर्मल / सी.बी.सी./ मार्जिन मनी / पी.एम.ई.जी.पी./ सी.एम.ई.जी.पी. कार्यक्रमाखाली एकूण १.९८,३६१ युनिट कार्यरत होती.

क) विविध प्रवर्गाने केलेली प्रगती :-

अहवाल वर्षात नॉर्मल सी.बी.सी. का.रो.ह.यो. मार्जिन मनी पी.एम.ई.जी.पी. सी.एम.ई.जी.पी. योजनेतील कार्यरत युनिटपैकी अनुसूचित जाती, नवबौध्द अनुसूचित जमाती व अल्पसंख्यांकाचे कारागिरांनी पुढील प्रमाणे प्रगती केलेली आहे.

(रक्कम रुपये लाखात)

अ. क्र.	प्रवर्ग	कार्यरत युनिटची संख्या	उत्पादन रुपये	विक्री रुपये	दिलेला रोजगार
१.	**अनुसूचित जाती नवबौद्ध**	७०,३६८	६५,११०.७३	१,०१,९८९.६२	१,३२,७५५
२.	**अनुसूचित जमाती**	९,१९४	६,०३३.२६	९,५१८.२०	१८,९७२
३.	**अल्पसंख्यांक**				
	मुस्लिम	२,५३७	४४७६.८६	६,९६१.०९	८,३९५
	ख्रिश्चन	३७०	६५९.१४	९७२.०७	१,२२४
	पारशी	१९८	३४.०७	४३.७७	२६६
	इतर	१,१५,६६१	१,९३,९०१.९०	२,९१,५१३.४४	३,०५,१३०
	एकूण	**१,९८,३६१**	**२,७०,२१५.९८**	**४,१०,९९८.१३**	**४,६६,७४३**

ड) मंडळाचे कक्षेतील प्रमुख उद्योग

मंडळाच्या कक्षेमध्ये येणा-या विविध ग्रामोद्योगांची सविस्तर यादी अहवालाचे शेवटी देण्यांत आली आहे. राज्यामध्ये मुख्यत: चर्मोद्योग, सुतार, लोहार, कुंभार, वाख, वेत व बांबू, फळप्रक्रिया, धान्यडाळी प्रक्रिया, हातकागद, ग्रामीण तेल व काथ या प्रमुख ग्रामोद्योगांना मोठ्या प्रमाणावर वाव आहे. या शिवाय आधुनिक तंत्रज्ञानावर आधारित इलेक्ट्रॉनिक्स, स्टोन क्रशिंग व काही सेवा उद्योगांना देखील मोठया प्रमाणावर रोजगाराच्या संधी यापुढेही उपलब्ध होतील.

१. **पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम : -**

खादी व ग्रामोद्योग आयोगाने सी.बी.सी. कार्यक्रमाच्या धर्तीवर स्थानिक वित्तीय संस्था मार्फत पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजना सुरु केली असून या योजनेच्या अंमलबजावणीचे काम अन्य यंत्रणेबरोबरच मंडळावर सोपविलेले आहे. या योजनेचा तपशील पुढील प्रमाणे आहे.

अ) लाभधारकाने कर्ज मागणी प्रकल्प मंडळाच्या जिल्हा कार्यालयामार्फत बैंकेस सादर करावयाचा आहे.

ब) अर्थ साहाय्य मागणीसाठी प्राप्त झालेले प्रकल्प मंडळाच्या जिल्हा कार्यालयाकडून जिल्हा कार्यबल समितीचे शिफारसीने मंजुरीसाठी स्थानिक बँकाकडे पाठविले जातात.

क) लाभधारकाने प्रकल्प गुंतवणुकीची ५ टक्के / १० टक्के रक्कम स्वत:ची गुंतवावयाची असून उर्वरित प्रकल्प रक्कम ९० टक्के / ९५ टक्के ही स्थानिक बँकाकडून कर्ज स्वरुपात मंजूर करुन अदा करण्यांत येते.

ड) मंजूर बैंक कर्जावर बँकेने ठरविलेल्या व्याज दराने व्याजाची आकारणी करते व बँकेने ठरवून दिलेल्या मुदतीत व हप्त्यामध्ये लाभधारकांनी कर्जाची परतफेड करावयाची असते.

इ) बँकेकडून मंजूर केलेल्या कर्जाची रक्कम (९० टक्के/ ९५ टक्के) लाभधारकास अदा केल्यावर प्रकल्प किमतीच्या २५ टक्के ३० टक्के बाबत इतक्या मार्जिन मनी करिता लाभधारकाच्यावतीने स्थानिक बैंक ही मंडळाकडे/खादी आयोगाकडे मागणी करते. मंडळ आयोग यांचेकडून बैंकेस मार्जिन मनीची रक्कम प्राप्त झाल्यावर बँकेकडून सदरची रक्कम लाभधारकाच्या नांव ३ वर्षाच्या मुदत ठेवीत गुंतविली जाते.

फ) बैंक कर्जाची लाभधारकाकडून परतफेड केल्यानंतर मार्जिन मनी रक्कमेचे अनुदानात रुपांतर करुन ती कर्जदाराच्या कर्जाच्या शेवटच्या हप्त्यापोटी बैंक जमा करुन घेते.

या योजने अंतर्गत सन २०२२-२०२३ या वर्षात १४४५ लाभार्थींना रक्कम रुपये ५१८०.८१ लाख इतकी मार्जिन मनी विविध बँकामार्फत उपलब्ध करुन देण्यात आलो.

२ **मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम :-**

पो.एम.ई.जी.पी. योजनेच्या धर्तीवर स्थानिक बँका मार्फत मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम योजना सुरु झाली असून या योजनेच्या अंमलबजावणीचे काम अन्य यंत्रणेबरोबरच मंडळावर सोपविलेले आहे. या योजनेचा तपशील पुढील प्रमाणे आहे.

अ) लाभधारकाने कर्ज मागणी प्रकल्प मंडळाच्या जिल्हा कार्यालयामार्फत बँकेस सादर करावयाचा असतो.

ब) अर्थ सहाय्य मागणीसाठी प्राप्त झालेले प्रकल्प मंडळाच्या जिल्हा कार्यालयाकडून जिल्हा कार्यबल समितीचे शिफारसीने मंजुरीसाठी स्थानिक बँकाकडे पाठविले जातात.

क) लाभधारकाने प्रकल्प गुंतवणुकीची ५ टक्के १० टक्के रक्कम स्वत:ची गुंतवावयाची असून राहिलेली प्रकल्प रक्कम ९० टक्के / ९५ टक्के ही स्थानिक बँकाकडून कर्ज स्वरुपात मंजूर करुन अदा करण्यांत येते.

ड) मंजूर बैंक कर्जावर बँकेने ठरविलेल्या व्याज दराने व्याजाची आकारणी केली जाते व बँकेने ठरवून दिलेल्या मुदतीत व हप्त्यामध्ये लाभधारकांनी कर्जाची परतफेड करणे अपेक्षित असते.

इ) बँकेकडून मंजूर केलेल्या कर्जाची रक्कम (९० टक्के/ ९५ टक्के) लाभधारकास अदा केल्यावर प्रकल्प किंमतीच्या २५ टक्के ३० टक्के बाबत इतक्या मार्जिन मनी करिता लाभधारकाच्या वतीने स्थानिक बैंक ही मंडळाकडे/खादी आयोगाकडे मागणी करते. मंडळ/ आयोग यांचेकडून बँकेस मार्जिन मनीची रक्कम प्राप्त झाल्यावर बँकेकडून सदरची रक्कम लाभधारकाच्या नांवे ३ वर्षाच्या मुदत ठेवीत गुंतविली जाते.

फ) बैंक कर्जाची लाभधारकाकडून परतफेड केल्यानंतर मार्जिन मनी रक्कमेचे अनुदानात रुपांतर करुन ती कर्जदाराच्या कर्जाच्या शेवटच्या हप्त्यापोटी बैंक जमा करुन घेते.

या योजने अंतर्गत सन २०२२-२०२३ या वर्षातील अहवालामध्ये १२८२ लाभार्थीना रक्कम रुपये २३६८.०८ लाख इतकी मार्जिन मनी विविध बँकामार्फत उपलब्ध करुन देण्यात आली.

३. कारागीर रोजगार हमी योजना :-

राज्यामध्ये सदरची योजना सन १९७२-७३ पासून राबवली जात आहे. ही योजना रिझर्व्ह बैंक ऑफ इंडिया, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बैंक, महाराष्ट्र शासन व खादी ग्रामोद्योग आयोग यांच्या संयुक्त सहकार्याने राबविण्यांत येते.

राज्यातील 'क' वर्ग नगरपालिका क्षेत्राचा या योजनेच्या कार्यक्षेत्रामध्ये समावेश होतो. साधारणपणे ग्रामीण भागात आढळून येणारे पारंपरिक ग्रामोद्योग उदा-कुंभार, सुतार लोहार, चर्मोद्योग, वाख, वेतबांबू, धान्यडाळी प्रक्रिया, लोकर, ग्रामीण तेल या सर्व ग्रामोद्योगांमधील कारागिरांच्या ग्रामोद्योगाचा या योजनेत समावेश करण्यांत आला होता. परंतु बदलती परिस्थिती व रोजगाराचा प्रश्न विचारात घेता इतर ग्रामोद्योगातील काही पारंपरिक कारागिरांच्या उद्योगाचाही यात समावेश आहे. खादी ग्रामोद्योगाच्या पटलावरील सर्व उद्योगांचाही समावेश करण्यात आला आहे.

या योजने अंतर्गत राज्यामध्ये ३१ मार्च, २०२३ अखेर एकूण ३११ बलुतेदार कारागिरांच्या विविध कार्यकारी सहकारी ग्रामोद्योग संघाची स्थापना करण्यात आली आहे व या संस्थामध्ये सन २०२२-२३ मध्ये एकूण १४२१ सभासद नोंदविण्यात आले.

बलुतेदार संस्थांच्या कारागिरांना त्यांचे ग्रामोद्योग उभारण्यासाठी आवश्यक असणारे वित्त सहाय्य जिल्हा मध्यवती सहकारी बँकेकडून नाबार्ड पुर्नचित्त योजनेअंतर्गत संकलित कर्ज स्वरुपाल व कॅश क्रेडीट स्वरुपात संस्थांच्या माध्यमातून उपलब्ध करुन देण्यांत येते, या योजनेमध्ये शासनाच्या सहकार विभागाकडून या संस्थांना त्यांच्या कारागीर सभासदांकडून गोळा केलेल्या भाग भांडवलाच्या ९:२ प्रमाणात भाग भांडवल उपलब्ध करुन दिले.

४ ग्रामोद्योग वसाहत :- सिन्नर व कडेगाव

राज्यातील ग्रामीण भागांमध्ये ग्रामोद्योग वसाहती प्रस्थापित करण्यामागे उद्योजक कारागीर यांना आवश्यक त्या पायाभूत सोयी-सुविधा उपलब्ध व्हाव्यात. ग्रामोद्योगाचा विकास संकुल पध्दतीने व्हावा व रोजगार स्वयंरोजगारात वाढ व्हावी या हेतूने सदरचा कार्यक्रम राविण्यांत येत आहे.

शासनाच्या दिनांक २२-४-२००२ च्या निर्णयानुसार खालील जिल्हयांत महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ (एम.आय.डी.सी.) ने ग्रामोद्योग वसाहती करिता जागा आरक्षित करुन दिलेल्या आहेत.

1) यवतमाळ जिल्हयात दारव्हा, २) अकोला जिल्हयात खानापूर, ३) सांगली जिल्हयात कडेगांव, ४) नाशिक जिल्हात सिन्नर (मालेगांव), ५) उस्मानाबाद जिल्हयात जेकेकूर, ६) बुलढाणा जिल्हयात्त सुताळा, ७) धुळे जिल्हयात अवधान

वरील सात ग्रामोद्योग वसाहती विकसित करण्याकरिता महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने उपलब्ध भूखंडानुसार त्या वसाहतीचे नकाशे तयार करुन मंडळास उपलब्ध करुन दिलेले आहेत.

५ **पणन कार्यक्रम :-**

मंडळाने अर्थसाहाय्य पुरविलेल्या व युनिट नोंदणी झालेल्या ग्रामीण भागातील संस्था/सोसायटया/वैयक्तिक यांनी उत्पादित केलेल्या ग्रामोद्योगी मालास काही प्रमाणात बाजारपेठ उपलब्ध करुन देऊन त्यांची आर्थिक उन्नती करणे तसेच रोजगारात वाढ व्हावी या उद्देशाने मंडळाने हा कार्यक्रम हाती घेतला आहे.

या कार्यक्रमाखाली शासनाने मंडळाला शासकीय व निमशासकीय कार्यालयांना पुरवठा करावयाची काही ग्रामोद्योगी उत्पादने मंडळाला आरक्षित करुन दिली असून खालीलप्रमाणे अहवालवर्षात पुरवठा करण्यात आला आहे.

वर्ष	शासकीय पुरवठा आदेश संख्या	शासकीय पुरवठा आदेशाची रक्कम (रक्कम लाखात)	मंडळास प्राप्त सेवा आकार (रक्कम लाखात)
२०२३-२४	२६	१७.२४ (कोटी)	५३.००

विनियोग पत्रके संकलन :-

खादी व ग्रामोद्योग आयोग निधीतून संस्था/सोसायटया/वैयक्तिक युनिट यांना मंडळाने केलेल्या कर्ज वाटपाची विनियोग पत्रके दरवर्षी मंडळाकडून प्रत्यक्ष पहाणी करुन घेण्यांत येतात.

कर्ज वसुली :-

मंडळ राबवित असलेल्या नॉर्मल, सी.बी.सी. मार्जिन मनी व कारागीर रोजगार हमी योजना या योजने अंतर्गत संस्था/सोसायटया/ वैयक्तिक कारागीर यांना दिलेले अर्थसहाय्य मुदतीत वसूल करण्यासाठी खास प्रयत्न केले जातात. प्रसंगी कर्ज वसुली धडक मोहीम आखून जास्तीत जास्त कर्जाची वसुली करण्यांत येते. अहवाल वर्षामध्ये राज्यात एकूण रुपये ६४.०१ लाखाची कर्ज वसुली करण्यांत आली आहे.

अन्य विशेष माहिती

- **मंडळसभा :** सन २०२३-२४ या अहवाल वर्षात दि. ०४ मे-२०२३, दि. ०३ जुलै-२०२३, दि. २६ सप्टेंबर-२०२३ व दि. ०६ फेब्रुवारी-२०२४ रोजी अशा एकूण ४ सभा झाल्या. मंडळाच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीमती अन्शु सिन्हा (भा.प्र.से.) यांची दि.०२ जून, २०२३ रोजी इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग या शासनाच्या विभागात बदली झाली. श्री. राजेंद्र निंबाळकर (भा.प्र.से.), व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र लघुउद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांच्याकडे काही काळ मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून अतिरिक्त कार्यभार होता. दि. ०६ जुलै, २०२३ रोजी शासनाने श्रीमती आर. विमला (भा.प्र.से.) यांची मंडळाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून नियुक्ती केली.

- **माती-कला वस्तूंचे प्रदर्शन :** दि.०१ मे, २०२३ रोजी शिवाजीनगर, पुणे येथे हातकागद केंद्रातील जागेवर माती-कला वस्तूंचे प्रदर्शन भरविण्यात आले. चार दिवस झालेल्या या प्रदर्शनाचे उद्घाटन पुणे जिल्हयाचे पालकमंत्री श्री.चंद्रकांतदादा पाटील यांनी केले तर पुण्यातील प्रसिध्द उद्योजक श्री. श्रीकांत बडवे हे विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते. या प्रदर्शनात एकूण २५ स्टॉलस् लावण्यात आले.

- **जागतिक मधमाशी दिन व मधु-मित्र, मधु-सखी पुरस्कार :** दि. २० मे हा जागतिक मधमाशी दिन. या दिवसाचे औचित्य साधून दि. २० मे, २०२३ रोजी खादी मंडळाच्या महाबळेश्वर येथील मध संचालनालयात मधु-मित्र, मधु-सखी पुरस्कार कार्यक्रम योजण्यात आला. महाराष्ट्रातील मधपाळांना प्रोत्साहन देण्यासाठी मंडळाने ही पुरस्कार योजना सुरु केली आहे. महाबळेश्वर येथील मध संचालनालयात झालेल्या पुरस्कार सोहळयात मंडळाचे सभापती श्री. रवींद्र साठे (राज्यमंत्री दर्जा), मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीमती अन्शु सिन्हा, वाई-महाबळेश्वरचे आमदार श्री. मकरंद पाटील, जिल्हाधिकारी, सातारा-श्री.रुचेश जयवंशी तसेच मंडळाचे उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्री. बिपीन जगताप हे उपस्थित होते. मधु-मित्र व मधु-सखी पुरस्कार अनुक्रमे (१) श्री.राजू भाऊसाहेब कानवडे, मु.पो.आंबड, जिल्हा-अहमदनगर (२) श्री.दत्तु नारायण येरगुडे, मु.पो.पिर्ली, चंद्रपूर (३) कु.योगिता प्रभाकर इंगळे, मु.पो. मार्कंडा, अमरावती यांना मिळाला. पुरस्काराची रक्कम अनुक्रमे प्रथम पुरस्कार-रु.११,०००/-, द्वितीय पुरस्कार-रु.७,०००/- व तृतीय पुरस्कार-रु.५,०००/- असून यासोबत सन्मानचिन्ह व मानपत्र देण्यात येते. याच दिवशी सुरवातीस मधमाशी विषयक प्रदर्शनीचे व त्यानंतर मध

संचालनालयातील नव्या बॉटलिंग प्लांटचे उद्घाटन सभापती महोदयांच्या हस्ते करण्यात आले.

● **ग्रामोद्योग भरारी पुरस्कार :** महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाच्या माध्यमातून प्रधानमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम व मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम या योजनांची कार्यवाही केली जाते. या योजनांचा लाभ महाराष्ट्रातील अनेक उद्योजकांनी घेतला आहे. राज्यातील ग्रामीण भागात उद्योग उभारणी करुन अधिकाधिक लोकांना रोजगार निर्माण करुन देणा-या उद्योजकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी खादी मंडळाच्या वतीने हा उपक्रम सुरु करण्यात आला आहे. गेल्या वर्षी दि.२९ ऑगस्ट, २०२३ रोजी राजभवनात हा पुरस्कार सोहळा संपन्न झाला. महाराष्ट्राचे महामहिम राज्यपाल मा.श्री.रमेश बैंस यांच्या मुख्य उपस्थितीत व राज्याचे उद्योग मंत्री मा.ना.श्री. उदय सामंत, मंडळाचे सभापती श्री.रवींद्र साठे (राज्यमंत्री दर्जा), उद्योग विभागाचे प्रधान सचिव डॉ.श्री. हर्षदीप कांबळे (भा.प्र.से.) व मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीमती आर. विमला (भा.प्र.से.) यांच्या विशेष उपस्थितीत कार्यक्रम झाला. उद्योग भरारी पुरस्कार अनुक्रमे श्री. एकनाथ जाधव (यवतमाळ), श्री. अशोक साळवी (रत्नागिरी), श्री. अक्षय कोलप (सांगली) या तीन उद्योजकांना मिळाले. पुरस्काराची रक्कम अनुक्रमे प्रथम पुरस्कार-रु.३१,०००/-, द्वितीय पुरस्कार-रु.२१,०००/- व तृतीय पुरस्कार-रु.११,०००/- असून यासोबत सन्मानचिन्ह व मानपत्र देण्यात येते. तर अन्य चार उद्योजकांना उत्तेजनार्थ पुरस्कार देण्यात आले. उत्तेजनार्थ पुरस्कार अनुक्रमे श्री.बाळोजी उत्रेश्वर माळी (धाराशीव), श्रीमती क्षमा दयानंद धुरी (सिंधुदुर्ग), श्री.अशोक प्रभाकर गडे (जळगाव), श्रीमती हर्षदा दुर्गाप्रसाद वाहणे (भंडारा) यांना मिळाले. पुरस्कार रक्कम प्रत्येकी रु.५,०००/- असून यासोबत सन्मानचिन्ह व मानपत्र देण्यात येते.

● **खादी प्रदर्शने :** मंडळाच्या वतीने अहवाल वर्षात ३ मोठी प्रदर्शने व २ छोटया स्वरुपातील प्रदर्शनांचे आयोजन करण्यात आले. दि. ०१ ऑक्टोबर, २०२३ रोजी नागपूर येथे गांधी जयंती निमित्त प्रदर्शन भरविण्यात आले. यात एकूण ५८ स्टॉलस होते. प्रदर्शनाचे उद्घाटन मंडळाचे सभापती श्री.रवींद्र साठे (राज्यमंत्री दर्जा) यांच्या शुभ हस्ते पार पडले. मुंबईत बीकेसी येथे कलासृष्टी नावाने खादी व ग्रामोद्योग वस्तूंचे भव्य प्रदर्शन दि.१६ फेब्रुवारी, २०२३ ते दि.२५ फेब्रुवारी, २०२३ या कालावधीत झाले. बोरिवली येथे खादी व ग्रामोद्योग आयोगाच्या सहभागाने मंडळाने कोरा केंद्र येथे दि.८ मार्च, २०२३ ते १२ मार्च २०२३ या कालावधीत प्रदर्शन भरविण्यात आले. या व्यतिरिक्त यशवंतराव चव्हाण केंद्राच्या प्रांगणात दि.१२ सप्टेंबर, २०२३ ते दि.१४ सप्टेंबर,२०२३ व हिंदुस्थान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशनच्या नरिमन पॉइंट येथील कार्यालयात दि.२६ ऑक्टोबर, २०२३ रोजी खादी प्रदर्शने संपन्न झाली.

● **मधपाळ संवाद :** मंडळाच्या वतीने मधकेंद्र योजनेत सहभागी झालेल्या मधपाळांशी मंडळाच्या सभापतीने थेट संवाद साधण्यात आला व त्यांच्या समस्यांविषयी जाणून घेतले. महाराष्ट्रात जे प्रगत मधपाळ आहेत अशाही प्रगत मधपाळांची प्रथमच पुणे येथे बैठक झाली. मंडळास हे मधपाळ कसे उपयुक्त ठरतील व मंडळाकडून मधपाळांच्या काय अपेक्षा आहेत हे जाणून घेण्याचा प्रयत्न केला. मंडळाच्या वतीने प्रथमच अशा प्रकारचा संवाद साधण्यात आला.

● **तज्ज्ञ समिती गठन-मध संचालनालय :** मध संचालनालयाच्या कार्यास गती मिळावी म्हणून राज्य स्तरावर एक तज्ज्ञ समितीची स्थापना करण्यात आली. मधमाशी पालन, जनजागृती, संचालनालयाच्या वतीने योजण्यात येणारे प्रशिक्षण, संशोधन इ. विषयात ही समिती मार्गदर्शन करेल. वर्षभरात समितीच्या दोन बैठका संपन्न झाल्या. तज्ज्ञ समितीमध्ये मंडळाचे मा. सभापती, मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (मध), डॉ.भालचंद्र वायकर, डॉ.गोपाळ पालीवाल, श्री. डी.सी.एस.पाटील, श्री. संजय पवार, डॉ.स्वाती गुरवे, मा.संचालक-फलोत्पादन, पुणे, संचालक-मध संचालनालय, महाबळेश्वर असे एकूण १० समिती सदस्य आहेत. समितीचा कालावधी हा दोन वर्षाचा आहे. तसेच मंडळाचे मा. सभापती यांना समितीच्या कालावधीमध्ये वाढ करण्याचे अधिकार आहेत.

● **मधमाशीपालन प्रशिक्षकांचे प्रशिक्षण :** मध संचालनालयाच्यावतीने महाबळेश्वर येथे मधमाश्यापालन या विषयावर प्रशिक्षण योजण्यात येते. परंतु महाबळेश्वर हे आडमार्गाला असल्यामुळे विदर्भातील कोणा इच्छुक लाभार्थ्यास प्रवासासाठी लागणारे अंतर व खर्च हे मुद्दे लक्षात घेता महाबळेश्वरच्या बाहेर सुद्धा मधपाळ प्रशिक्षण कार्यक्रम करता येईल का? याबाबत चाचपणी करण्यात आली व हे प्रशिक्षण अधिक लोकांपर्यंत पोहोचण्यासाठी अधिक प्रशिक्षकांची गरज आहे म्हणून मधमाशीपालन विषयांत काम करणा-या संस्थांचे प्रतिनिधी आणि खादी व ग्रामोद्योग आयोग प्रमाणित प्रशिक्षकांचे प्रशिक्षण मंडळाच्या वतीने पुणे येथे योजण्यात आले होते. पुढील काळात राज्यातील कृषी विज्ञान केंद्रे, खादी व ग्रामोद्योग आयोग यांच्या सहकार्याने ही प्रशिक्षण योजना महाराष्ट्रात राबविण्याची कल्पना आहे.

● **मध महोत्सव :** मध उद्योगाची व्याप्ती जास्तीत जास्त लोकांपर्यंत पाहोचविण्यासाठी खादी मंडळाच्या वतीने प्रथमच दि.१८ व १९ जानेवारी, २०२४ रोजी मुंबईत मध महोत्सव आयोजित करण्यात आला. मंडळामार्फत प्रथमच ही संकल्पना राबविण्यात आली. मधाचे व मधमाशीचे महत्त्व विषद करण्यासाठी ४ सत्रात परिसंवादाचे आयोजन करुन शेती व मधमाशापालन, गुणवत्तापूर्ण मध उत्पादन, मंडळाचा

सेंद्रिय मध प्रकल्प, मध व आरोग्य, मधुमेह व मधाचा वापर, मधुक्रांतीत महाराष्ट्राचे पाऊल याबाबत तज्ज्ञ मार्गदर्शकांनी मार्गदर्शन केले मधमाशी ही केवळ मध व मेण एवढया पुरतीच मर्यादित नसून मोठया प्रमाणात परागीभवनाद्वारे शेती उत्पादन वाढवते या मधमाशीच्या उपयुक्ततेमुळे मधमाशीला राज्य कीटक दर्जा देण्याबाबत शासनाकडे पाठपुरावा करण्यात येत असल्याची महत्त्वपूर्ण माहिती मध महोत्सवात दिली.

● **हातकागदापासून बनविलेल्या गणेश मूर्तीचे प्रदर्शन :** खादी मंडळाचे शिवाजीनगर, पुणे येथे हातकागद केंद्र आहे. या केंद्राच्या वतीने पर्यावरणपूरक अशा विविध वस्तू तयार करण्यात येतात. कार्यालयीन धारिका, फोल्डर आदि वस्तू व्यतिरिक्त गणेश मूर्ती सुध्दा बनवल्या जातात. हातकागद पासून बनविलेल्या सुंदर अशा गणेश मूर्तींचे प्रदर्शन मंत्रालयाच्या प्रांगणात दि. १४ सप्टेंबर, २०२३ रोजी झाले. यावेळी गणेश मूर्ती विविध रंगांनी रंगविण्याचेही प्रात्यक्षिक झाले. यांत राज्याचे मुख्य सचिव श्री.मनोज सौनिक, गृह सचिव सुजाता सौनिक, उपमुख्यमंत्री कार्यालयाचे सचिव श्री. श्रीकर परदेशी, उद्योग विभागाचे उपसचिव श्री. श्रीकांत पुलकुंडवार या मान्यवरांनी सहभाग घेतला.

● **कर्मचारी संवाद :** मंडळाचे सभापती श्री.रवींद्र साठे (राज्यमंत्री दर्जा) यांनी सभापती पदाचा कार्यभार स्वीकारल्यानंतर जिल्हयातील मंडळाच्या कर्मचा-यांशी संवाद साधण्यासाठी विभागश: प्रवास करुन बैठका घेतल्या. नाशिक, अमरावती, नागपूर, संभाजीनगर व पुणे येथे सदर प्रवास केला व त्यानिमित्ताने मंडळाच्या काही जिल्हा कार्यालयांना सुध्दा भेट दिली. या बैठकीत सभापतींनी कार्यालयीन व प्रशासकीय अडचणी जाणून घेतल्या व मंडळाच्या कर्मचा-यांशी संवाद साधला. विभागश: झालेल्या बैठकीचा तपशील खालील प्रमाणे.

१. दि. १६.०६.२०२३ – नाशिक विभाग – एकूण उपस्थित कर्मचारी (२६)

२. दि. १६.०६.२०२३ – संभाजीनगर विभाग – एकूण उपस्थित कर्मचारी (५२)

३. दि. २६.०७.२०२३ – नागपूर विभाग – एकूण उपस्थित कर्मचारी (३६)

४. दि. २७.०७.२०२३ – अमरावती विभाग – एकूण उपस्थित कर्मचारी (३५)

५. दि. ११.०३.२०२३ – पुणे विभाग – एकूण उपस्थित कर्मचारी (४२)

● **अन्य संस्थांसमवेत सहभाग :** वंचित विकास (पुणे), मानिनी फाऊंडेशन (पुणे), जागृती फाऊंडेशन (कल्याण), हिंदवी भारत संघ (अंबरनाथ), लोकमंगल सर्व सेवा सोसायटी (पुणे) यासारख्या सामाजिक संघटनांच्या सहकार्याने मंडळाच्या वतीने खादी प्रदर्शन, रोजगार मेळावे, मधपाशी पालन यासारखे रोजगार/स्वयंरोजगार देणा-या मेळाव्यांचे आयोजन करण्यात आले.

● **महाविद्यालये सामंजस्य करार :** ठाणे येथील जोशी बेडेकर महाविद्यालय व विलेपार्ले येथील मिठीबाई महाविद्यालयाबरोबर सामंजस्य करार करण्यात आले. महाविद्यालयीन युवकांचा सहभाग वाढविण्यासाठी हा उपक्रम आयोजित करण्यात आला.

● **डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था (बार्टी) यांचे समवेत सामंजस्य करार :**अनुसूचित समाजातील महिला व युवा वर्गासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन आणि प्रशिक्षण संस्था (बार्टी) यांचे समवेत सामंजस्य करार करुन वेगवेगळया प्रकारचे कौशल्य प्रशिक्षण योजण्यात येते. ईडीपी, मसाला आणि अन्न प्रक्रिया उद्योग, ब्यूटी पार्लर, सोशल मीडिया मार्केटिंग, ज्वेलरी मेकिंग, डी.टी.पी. आदि प्रमुख क्षेत्रांमध्ये २०२३-२४ मध्ये (६९८) प्रतिनिधी (नवउदयोजक) यांनी प्रशिक्षण घेतले.

● **ग्रामोद्योग अंक :** गेली पाच वर्षे मंडळाच्या वतीने प्रकाशित होणारे ग्रामोद्योग हे त्रैमासिक बंद होते, ते पुन्हा नव्याने नवीन स्वरुपात सुरू करण्यात आले. प्रत्येक अंकासाठी एक विषय सूत्र ठरविण्यात येते व त्यानुसार त्यांची छपाई करण्यात येते. ग्रामोदयोगाचे तीन अंक प्रकाशित करण्यात आले.

● **खादी संस्थांची बैठक :** महाराष्ट्रात कार्यरत असणा-या खादी संस्थांच्या प्रतिनिधींची दोन वेळा बैठक योजण्यात आली. प्रतिनिधींकडून त्यांना येणा-या अडचणींची चर्चा केली. या संस्थांना बळकटी आणण्यासाठी शासनाकडे मंडळाने निधीची मागणी केली आहे.

● **मधाचे गाव – मांघर पुरस्कार :** प्रशासनातील सेवांच्या गुणवत्तेमधील वाढ, लोकाभिमुखता व निर्णयक्षमता आणण्याकरता तसेच सर्वांच्या सहकार्यातून उत्तम प्रशासन कार्यान्वित करण्याकरिता राजीव गांधी प्रशासकीय गतिमानता अभियान स्पर्धा ही योजना शासन निर्णय दि.०३.०२.२०२१ अन्वये राबविण्यात येत आहे. शासनाच्या दि.१९ एप्रिल, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये देशात सर्वप्रथम राबविण्यात येणारी मधाचे गाव या संकल्पनेस महाराष्ट्र शासनाचा 'सर्वोत्कृष्ट कल्पना' म्हणून द्वितीय क्रमांकांचे पारितोषिक मौजे मांघर, ता. महाबळेश्वर येथे मधाचे गाव संकल्पना राबवून गाव स्वयंपूर्ण करणेकरिता देण्यात आले. पुरस्कार सोहळयात मा. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि मा. उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते मंडळाच्या मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी श्रीमती अन्शु सिन्हा यांनी हा पुरस्कार स्वीकारला.

खाते निहाय केंद्रांची माहिती

१. हातकागद संस्था, पुणे

राज्यामध्ये हातकागद ग्रामोद्योगाच्या विकासाला चालना देऊन पारंपरिक असलेला हा ग्रामोद्योग टिकवून ठेवण्याच्या दृष्टीने तसेच सुधारित पध्दतीने हातकागदाचे उत्पादन वाढविण्याच्या दृष्टीने मंडळाच्या पुणे येथे असलेल्या खातेनिहाय हातकागद संस्थेव्दारे या उद्योगाच्या विकासाचा कार्यक्रम हाती घेण्यांत आला आहे.

या संस्थेमध्ये उत्पादन विभाग, संशोधन विभाग, प्रशिक्षण विभाग आणि विस्तार विभाग अशा चार विभागामार्फत हातकागद विकासाचे काम सुरु आहे. उत्पादन विभागामध्ये उच्च प्रतीच्या हातकागदाचे उत्पादन करणे, संशोधन विभागामध्ये विविध प्रकारच्या कच्च्या मालापासून कागदनिर्मिती करण्यासाठी संशोधन करणे, प्रशिक्षण विभागामध्ये हातकागद तयार करण्याचे शास्त्रशुध्द प्रशिक्षण देणे आणि विस्तार विभागामध्ये राज्यातील इतर हातकागद केंद्रांनी उत्पादित केलेल्या मालास बाजारपेठ मिळवून देणे, तांत्रिक मार्गदर्शन करणे इत्यादि कामे करण्यांत येतात.

संशोधन विभागामध्ये विविध प्रकारच्या कच्च्या मालाचे हातकागद निर्मितीच्या दृष्टीने संशोधन, कागदाच्या विविध प्रकाराचे दर्जात्मक पृथ:करण इतर केंद्राने उत्पादित केलेला हातकागदाचे पृथ:करण इत्यादी विविध प्रकारची संशोधनात्मक कामे करण्यांत आली.

सदर संस्थेची मागील चार वर्षात पुढील प्रमाणे साध्यपूर्तता झालेली आहे.

रक्कम रुपये लाखात

अ. क्र.	वर्ष	उत्पादन		विक्री		रोजगार संख्या	निर्यात केलेला माल	
		परिणाम किलो	किंमत रुपये	परिणाम किलो	किंमत रुपये		परिणाम किलो	किंमत रुपये
१.	२०२०-२१	-	२४.८९	-	५५.९२	३५	-	०.००
२.	२०२१-२२	८९५०	-	८९५०	६८.८३	४०	-	-
३.	२०२२-२३	८९५०	-	८९५०	६८.८३	४०	-	-
४.	२०२३-२४	११३८०		११०.३६	१०१५०	१४५	.९८	४२

२. मध संचालनालय, महाबळेश्वर जिल्हा सातारा

मधमाशी पालन संस्था, महाबळेश्वर, जिल्हा सातारा: डोंगराळ भागातील मधपाळांना व गरीब शेतक-यांना जोडधंदा उपलब्ध करुन देण्याच्या दृष्टीकोनातून पारंपरिक मधपाळांना तसेच गरीब शेतक-यांना मधमाशा पालनाचे प्रशिक्षण देणे, आर्थिक साहाय्य व तांत्रिक मार्गदर्शन देणे, पूरक मिळकतीसाठी जोडधंदा उपलब्ध करुन देणे या उद्देशाने मंडळाने महाबळेश्वर येथे खातेनिहाय केंद्र स्थापन केले आहे.

या केंद्रामार्फत मधमाशा पालन प्रशिक्षण, मधपेटया पुरवठा, तांत्रिक मार्गदर्शन, मधमाशा वसाहतींचा पुरवठा, राणी कोषांचे वाटप, मध वसाहती पकडणे, नवीन वसाहती तयार करणे, नर्सरी वसाहतीव्दारे मध उत्पादन करणे, संशोधन करणे, मध प्रक्रिया करणे, मधाची व मेणाची विक्री करणे इत्यादी कार्य पार पाडली जातात.

सन २०२३-२४ मध्ये एकूण २,६८,२८१.०० किलो ग्रॅम मधाची विक्री करण्यात आली. अहवाल वर्षात संचालनालयाच्या वतीने ३३ जिल्हयांत ६७ जनजागृती मेळावे आयोजित करण्यात आले. सदर मेळाव्यात ६२०० प्रतिनिधी उपस्थित होते. राज्यभरात मधपाळांसाठी मध उद्योग प्रशिक्षणाची सविस्तर माहिती देणारे तक्ते जोडले आहेत.

संचालनालयाच्या वतीने शेतकरी व मधपाळांकडून हमी भावाने मध खरेदी करण्यात येतो. अहवाल वर्षात एकूण ९,४४६ कि.ग्रॅम मध खरेदी करण्यात आला. यंदाच्या वर्षापासून मंडळाने या हमी भावात वाढ केली असून यापूर्वी सेंद्रिय मध खरेदी दर प्रती किलो ग्रॅम ४००/- रु. प्रमाणे होता. सध्या सेंद्रिय मध ५००/- रु. प्रती किलो ग्रॅम प्रमाणे खरेदी करण्यात येत आहे. देशात महाराष्ट्रात मध खरेदी करिता सर्वात जास्त हमी भाव देण्यात येतो. मध उत्पादकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी मंडळाने हे पाऊल उचलेले आहे. मंडळाच्या वतीने मध उद्योगास चालना देण्यासाठी मधाचे गाव मांघर ही संकल्पना अंमलात आली असून महाराष्ट्र शासनाने 'मधाचे गाव' या उपक्रमाची दखल घेऊन सन २०२३ - २४ च्या अंदाजपत्रकात १,०००.०० लाख रुपयांची तरतूद केली होती.

अ.क्र.	तपशील	खरेदी कि.ग्रॅम	रक्कम रुपये	विक्री कि.ग्रॅम	रक्कम रुपये
१.	मेलीफेरा	६२२९.५००	२८,४८,२३०.००	४६१६.८००	८०८७२००.००
२.	सातेरी	६०.५००		२.७५०	
३.	सेंद्रीय	३१५६.२६०		४०२५.२५०	

वरीलप्रमाणे सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षामध्ये मध मेण व इतर मध उद्योग साहित्य यांची खरेदी विक्री करण्यात आली आहे. त्यापोटी कार्यालयास रक्कम रुपये ३६,०४,१४०/- इतका नफा झाला असून खालीलप्रमाणे पूर्तता करण्यात आलेली आहे.

१) **जनजागृती मेळावे आयोजन –** मधकेंद्र योजने अंतर्गत ५० व इतर योजने अंतर्गत १७ असे एकूण ६७ मेळावे घेण्यात आले.

२) **मधपाळ व प्रगतिशील मधपाळ प्रशिक्षण –** मधकेंद्र योजने अंतर्गत ४०६ इतर योजने अंतर्गत ८८६ असे एकूण १२९२ लाभार्थ्यांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे.

३) **मधपेट्या वाटप– मधकेंद्र योजने अंतर्गत –** ४०१५ व इतर योजने अंतर्गत १९५२ अशा एकूण ५९६७ मधपेट्या वाटप करण्यात आल्या.

४) **प्रगतिशील मधपाळ प्रति–**१५ लाभार्थ्यांना देण्यात आले.

५) **मधोत्पादन कि. ग्रॅ. २.६८ लक्ष** कि. ग्रॅ, मधोत्पादन संकलन करण्यात आले आहे.

६) **मधकेंद्र योजने अंतर्गत लाभार्थीना** सातेरी व मेलिफेरा अशा एकूण ४०१५ मधपेट्या व ७९ मधयंत्र आणि इतर साहित्य पुरवठा करण्यात आला आहे.

३. सुतार लोहारी कार्यशाळा मु. पो. गोकुळ शिरगांव, जि. कोल्हापूर (२०२३ – २०२४)

मंडळाने सुतार, लोहार उद्योगाचे विकासासाठी दिनांक १०/०१/१९८९ पासून सदरचे खाते निहाय केंद्र कार्यान्वित केलेले आहे. या केंद्रातून मधपेट्या व मध उद्योगास लागणारे संयंत्र व साहित्य व इतर फर्निचर तयार करणे व विक्री करण्याचे काम केले जाते.

४. प्रचार प्रसिद्धी

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळातर्फे ग्रामीण विकासासाठी अर्थसाहाय्याच्या विविध योजना राबविल्या जातात. सर्वसामान्य जनतेला, विशेषत: सुशिक्षित व ग्रामीण भागातील होतकरु उद्योजक यांना ग्रामोद्योगाचे महत्त्व पटवून देण्यासाठी, मंडळामार्फत या योजनांच्या प्रचार व प्रसिद्धीसाठी विविध उपक्रम हाती घेतले जातात. या उपक्रमांमध्ये प्रामुख्याने प्रदर्शने, परिसंवाद आणि कार्यशाळा यांचा समावेश आहे.

क) परिसंवाद, कार्यशाळा :-

मंडळाने अर्थसाहाय्य दिलेल्या उद्योजकांचे मेळावे, मंडळामार्फत आयोजित करण्यात येतात. यामध्ये उद्योजकांच्या अडीअडचणी, योजनांविषयक मार्गदर्शन इ. आयोजन केले जाते. ग्रामोद्योग या विषयावरील परिसंवादाचे आयोजनही मंडळामार्फत करण्यात येते. ग्रामोद्योगाशी संबंधित अनुभवी, जाणकार व्यक्तींचा या कार्यक्रमात समावेश असतो. या व्यक्ती ग्रामोद्योगाच्या विकासास पोषक धोरण ठरविण्याच्या दृष्टीने चर्चा करुन ते मंडळामार्फत शासनापर्यंत पोहोचविण्यात येते.

मंडळ योजनांची माहिती आकर्षक भित्तीपत्रके, माहिती फलक, पुस्तिका या छापील माध्यमातून देऊन त्यांचा प्रसार राज्यातील ग्रामीण जनतेपर्यंत करण्याचा मंडळ सातत्याने प्रयत्न करीत असते.

Foreword…

We are pleased to present Annual Report of the Maharashtra State Khadi and Village Industries Board (MSKVIB) for the financial year 2023-24. The Board provides financial, technical and marketing assistance to village artisans, educated unemployed, entrepreneurs to enable them to set up various industries and business for generation of employment opportunities in rural areas. The work done by Board in the State during the year under Repot is given below.

The Board provided financial assistance of R. 5644.51 lakhs to 1269 beneficiaries under the Prime Minister Employment Generation Programme and Rs. 3540.81 lakhs to 2200 beneficiaries under the Chief Minister Employment Generation Programme through various Banks.

The Board also undertook during the year various prgrammes such as setting up gramodyog vasahat, marketing activities to provide markets to the unit-holders started through the Board, implemented programme of Beekeeping for farmers etc.

During the year under Report, 377731 full-time and 81259 part-time totalling 458990 persons have received employment opportunities which includes minorities artisans also.

The Board has received direct or indirect co-operation of Industry as well as Co-operation Departments of the State Government, District Central Co-operative Banks and financial institutions for administrative and other developmental, financial matters in respect of the Schemes being implemented by the Board.

Thanks !

Ravindra Madhav Sathe
Chairman (MOS Status)
MSKVIB, Mumbai

Board's performance – at a glance

Progress made by the Board under various Schemes during the financial year 2023-24

1) Prime Minister Employment Generation Programme - Under this Scheme, Margin Money of Rs. 5,644.51 lakhs has been paid by the Board to 1269 artisans through various Banks.
2) Chief Minister Employment Generation Programme - Under this Scheme, Margin Money of Rs. 3540.81 lakhs has been paid by the Board to 2200 artisans through various Banks.
3) Loan Recovery -Loan recovery of Rs. 64.01 lakhs has been made under Normal/ C.B.C. / A.E.G.Scheme.
4) Production, sales and employment: The working Institutions/Societies/Individuals to whom the Board has made available financial assistance under Normal, C.B.C., Artisans Employment Guarantee Scheme, Prime Minister Employment Generation Programme, Chief Minister Employment Generation Programme, have provided employment to 394670 persons, registered production of Rs. 1,98,739.28 lakhs and Sales of Rs. 3,06,665.20 laksh of various village industries products.

Constitution and functions of the Board

A) Constitution of the Board

Maharashtra State Khadi and Village Industries Board was established under Section19 of the Mumbai Khadi & Village industriesAct,1960, in the year 1962.

In accordance with provisions of the Act, minimum 5 or 7 members of the Board are appointed by the Government. Out of these Government appointed members, one of them is appointed as Chairman and the other as vice-Chairman by the Government only.

Administrative head of the Board is Chief Executive Officer, appointed by Government from IAS cadre. Hon Shri Ravindra Sathe is appointed as Chairman and Deputy Chief Executive Officer of the Board (Est) as Member- Secretary of the Board by a government Notification, during the period under Report.

B) Main function of the Board

The government has established the Board under Mumbai Khadi and village Industries Act, 1960 mainly to encourage, organize, develop and regulate the Khadi and Village Industries programme.

C) Programmes undertaken by the Board for achievement of the objects

1. To provide financial assistance and technical guidance to khadi and village industries under the purview of the Board.
2. To procure and give required raw material, to arrange sale of finished products, to

assist for formation of co-operative societies of artisans, to make efforts to solve the difficulties of the co-operative societies/ institutions/ individuals/ entrepreneurs engaged in the field of khadi and village industries.

3. To make efforts to bring about coordination amongst various government and semi- government agencies related with the daily requirements of the societies so that they will get due co-operation promptly from them.
4. To increase the production capacity and income of the traditional artisans by providing them training in the use of improved tools and equipments.
5. In case of industries involving technical knowledge, to arrange for proper training to institutions/societies/artisans engaged in such industries. Further, to give proper training to educated youth in the management of institutions/societies.
6. To take up works relating to research and development in the field of khadi and village industries.
7. To keep the people informed about the usefulness of village industries through publicity media such as exhibitions, discussions, AIR, TV etc.
8. To halt the influx of the rural entrepreneurs in the cities, encourage to start new rural industries in the rural areas and also ensure their growth.
9. To make available employment opportunities to maximum number of people at minimum financial investment and keep the balance of environment.

D) Types of loans under various village industries and schemes under purview of Boaed

The Central Government established 'Khadi and Village Industries Commission' to reduce unemployment to some extent in the villages of the country. The Commission implements the programme of development of khadi and Village industries at the national level. At the state level, separate 'Khadi and village industries Board' have been established in each State to implement the development of Khadi and Village Industries programme in accordance with the provisions under Khadi and Village Industries Act .

The Board makes available following financial assistance and other help to institutions/ co-operative societies/ individuals for setting up village industries under the purview of the Board.

a) Institutions registered under Societies Registration Act, of 1860
b) Co-operative Societies registered under the Co-operation Act, 1960
c) Institutions registered under the Public Trust Act, of 1950
d) Rural entrepreneurs/artisans

Above institutions/societies /individuals are made available capital expenditure loan, working capital loan, margin money grant and loan for marketing arrangements, by the Board.

Over and above this, the Board also implements various Schemes entrusted to the Board by

the government from time to time to increase employment opportunities in the State. The Board also implements Margin Money Scheme, Special Component Plan, Artisans Employment Guarantee Scheme, Bee-keeping Western Ghat Development Scheme. These Schemes are implemented with the co-operation of Central and State Governments, Khadi & Village Industries Commission, various financial institutions and Co-operative Department.

General review of Board's activities

A) Physical Progress

The Board has mainly implemented Normal Scheme, Margin Money Scheme, Artisans Employment Guarantee Scheme, Special Component Plan, during the year under Report. During the year, Board and other financial Institutions have provided financial assistance. The details of production, sales, employment provided and earnings made by the Co-operative Societies/Institutions/ individuals are given below:-

Sr No	Nme of the Scheme	Production Rupees		Sales Rupees		Employment Number	
		2022-23	2023-24	2022-23	2023-24	2022-23	2023-24
1	NORMAL	286881.64		43100.49		36171	
2	C.B.C.	7633.66		12105.81		11548	
3	A.E.G.S.	104117.35		164608.82		233374	
4	R.E.G.P.	15563.71		20237.53		17460	
5	P.M.E.G.P.	48014.40		78569.36		79653	
6	C.M.E.G.P.	7118.11		10808.72		16960	
	TOTAL	**211135.86**		**329430.74**		**394670**	

B) Working Units –

During the year under Report, under Artisan Employment Guarantee Scheme / Normal/ C. B. C./ Margin Money Scheme/ P.M.E.G.P./ C.M,E.G.P. projects, 197328 units were working. Under Artisan Employment Guarantee Scheme, various village industries units of 13036 artisan members of 311 Block Level Co-operative Societies were working.

C) Progress under various cadres

During the year under Report, out of total 170649 working units under Normal/ C. B. C. / A.E.G. Scheme/ Margin Money Scheme /PMEGP/CMEGP, the progress made by Schedule Caste Neo budhdhists , Scheduled Tribes and Minority Artisans , is shown in the Table below :-

Sr No	Class	No. Of Working Units	Productionrs Rs.	Sale Rs.	Employment Generated
1	Scheduled caste Neo-Buddha	746239	68963.65	68963.65	140669
2	Scheduled Tribes	9959	7900.41	7900.41	20442
3	Minorities				
	Muslim	3112	3114	5169.90	9546.00
	Christan	378	378	692	1239
	Parsi	492	492	104	540
	Others	87189	155909.00	176441.94	203053.00
	TOTAL	**175779**	**198739.28**	**306665.00**	**375489.00**

D) Main industries under purview of the Board

A list of industries coming under the purview of the Board is given at the end Of the Report. There is a large scope for main industries like leather, Carpentry, Blacksmithy, Pottery, Fiber, Cane and Bamboo, Processing of fruits, Processing of Pulses, Hand made paper, Village oi, kaththa industry. Over and above this, employment opportunities will emerge on a large scale for modern technology based industries like electronics, stone-crushing, and some service industries also.

1. Prime Minister Employment Generation Programme

Khadii and Village Industries Commission on the lines of C B C Programme has started Prime Minister Employment Generation Programme (PMEGP) scheme through local financial institutions and has entrusted its implementation to the Bonard alongwith other agencies. The details of this Scheme are as under:

A) The beneficiary has to submit his project to the bank through District Office of the Board.

B) Projects received for sanction of financial assistance are sent to the local Bank by District Office of the Board for sanction alongwith recommendation of the District Committee.

C) Beneficiary has to invest 5%/10% of the Project cost from his own funds and the balance 90%/95% is sanctioned by local Bank as loan.

D) The Bank charges interest on the loan at the rate fixed by the Bank and beneficiary has to pay interest within the time and instalments fixed by the Bank.

E) After the Beneficiary is paid loan amount (90% / 95%) by the local Bank, the Bank on behalf of beneficiary sends its demand for sanction of margin money, equal to 25% /30% of the Project cost to the Board/Khadi Commission. Afte Bank receives

margin money amount from the Board/Khadi Commission, the Bank invests the amount in fixed deposit in the name of the beneficiary for 3 years.

F) After the loan is repaid by the beneficiary, Bank converts the margin money amount into grant and adjusts it against the last instalment payable by the beneficiary.

Under this Scheme, the Board has made available a sum of Rs. 5180.81 lakhs to 1445 beneficiaries through various Banks as margin money during the year 2022-2023.

2. Chief Minister Employment Generation Programme

Chief Minister Employment Generation Programme through local Banks has been started in the state on the lines of Prime Minister Employment Generation Programme and its implementation has been entrusted to the Board alongwith other agencies. The details of this Scheme are as under:

A) The beneficiary has to submit his project to the Bank through District Office of the Board.

B) Projects received for sanction of financial assistance are sent to the local Bank by District Office of the Board for sanction alongwith recommendation of the District Committee.

C) Beneficiary has to invest 5%/10% of the Project cost from his own funds and the balance 90%/95% is sanctioned by local Bank as loan.

D) The Bank charges interest on the loan at the rate fixed by the Bank and beneficiary is expected to pay interest within the time limit and instalments fixed by the Bank.

E) After the Beneficiary is paid loan amount (90% / 95%) by the local Bank, the Bank on behalf of the beneficiary sends its demand for sanction of margin money, equal to 25% /30% of the Project cost to the Board/Khadi Commission Afte Bank receives margin money amount from the Board/Khadi Commission , Bank invests the amount in fixed deposit in the name of the beneficiary for 3 years.

F) After the loan is repaid by the beneficiary, Bank converts the margin money amount into grant and adjusts it against the last instalment payable by the beneficiary.

Under this Scheme, the Board has made available a sum of Rs. 2368.08 lakhs to 1282 beneficiaries through various Banks as margin money during the year 2022-2023.

3. Artisans Employment Guarantee Scheme:

This Scheme is being implemented un the State since 1972-73. The Scheme is implemented with joint co-operation of Reserve Bank of India, Maharashtra State Co-operative Bank, State Government and the Maharashtra State Khadi and Village Industries Board.

The Scheme is implemented in ‘C’ class municipal areas. This Scheme includes artisans of traditional village industries in rural area such aa pottery, carpentry & Blacksmithy, Leather, Fiber, Cane & bamboo, Processing of Cereals and Pulses, Wool, Villa Oil. But because of changes and the growing question of employment, some other village industries having

traditional artisans are also covered under this Scheme. Now all industries under the purview of Khadi Commission are included.

Under this Scheme, a total of 311 Balutedar Co-operatie Multi-purpose Village Industries Sangh have been established in the State. By the end of -31st March, 2023, they have 1421 registered members iupto 2022-.23.

These Balutedar Societies are made available necessary financial assistance in the form of composite loan and cash credit by Distrct Central Co-operative Banks under NBARD Refinance Scheme to enable their members to start village industries. The Co-operation Department of the State Government has also made available these Societies share capital in the ratio of 1: 2 of the share capital collected by the Society from its members.

4. Gramodyog vasahat-Sinnar and kadegaon

Gramodyog Vasahat programe is implemented in the rural areas with the object of making available necessary infrastructural facilities to the entrepreneur artisan so that the village industries will progress collectively and increase employment/self - employment also.

As per Government Resolution dated 22-04-2002 Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC) has kept land reserved for Gramodog Vasahat in the following districts :-

1) Darwha in Yavatmal District, 2) Khanapur in Akola District, 3) Kadegaon in Sangli District, 4) Sinnar (Malegaon) in Nashik District, 5) Jekekur in Osmanabad, 6) Sutala in Buldhana District and 7) Awadhan in Dhule District.

MIDC has prepared maps for Vasahat on the available plots for developing the above 7 Gramodyog Vasahats and made them available to the Board.

5. Marketing Programme

The Board has taken up this Programme with the object of making available markets to the Institutions/Societies/individuals to some extent for sale of their village industries products so that their earnings will increase alongwith increase in employment.

The government has reserved certain village industries products for supplying to government and semi-government offices. The details of the supplies made during the year under Report, are given below:-

Year	No. of orders for supplies to government	Amount of govt supplies orders (Rs. in lakhs)	Service charges received by Board (Rs. In lkahs)
2023-24	26	17.24 Crores	53.00 lakhs

Collation of Utilization Certificates:-

The Utilizatin Certificates in respect of loans given by the Board, to institutions /societis/ individuals, from out of the funds received from Khadi & Villa Industries Commission, are prepared by Board every year after actual inspection.

Recovery of loan:-

The loans granted by the Board to various institutions/societies/ individual artisans under Normal, C.B.C, Margin money, and Artisan Employment Guarantee Scheme are recovered by the Board after making special efforts to recover them within the time-limit. If required, special recovery campaigns are also organized to recover maximum amount of loan. During the year under Report, Rs.64.01 lakhs have been recovered from out of the loans paid.

● **Meetings of the Board :** During the yar 2032-24 under Report, 4 Meetings of the Board were held, i.e. 04th May,2023, 03rd July, 2023, 26th September , 2023 and 16th February, 2024. Smt Ansu Sinha, Chief executive of the Board, was transferred to other Backward Bahyjan Welfare Department of the Government on 2nd June,2023. Shri Rajendra Nimbalakar,IAS, Managing Director, Maharashtra Small Industries Development Corporation, Mumbai, was holding the additional charge of the post of Chief Executive Officer of the Board for sometime. Government appointed Smt. R Vimla, IAS, Chief Executive Officer of Board on 06th July. 2023.

● **Clay Art Exhibition (Pottery):** A Clay Art Exhibition was held at HandMade Paper Institute, Shivaji Nagar, Pune, on 01 May, 2023 for 4 days. It was inaugurated by Shri Chandrakantdada Patil, guardian Minister of Pune district. Shri Shreekant Badwe, well-known entrepreneur, was present as a special guest. In the exhibition 24 stalls were installed.

● **World Bee Day and Madhu Mitra,Madhu Sakhi Puraskar (Award) Scheme:** 20th May is observe as World Bee Day. In view of the propriety of this day, Board had started a Madhu Mitra and Madhu Sakhi Puraskar(Award) at Mahabaleshwar in Satara district on 20th May, 2023. Board has started this Award Scheme to encourage Bee-keepers in Maharashtra. For the Progrmme of Award Distribution function held at the Honey Directorate at Mahabaleshwar- Board's Chairman Shri Ravindra Sathe (MOS Status), Chief Executive Officer Smt Anshu Sinha, shri Makarand Patil, MLA- Wai-Mahabaleshwar, Shri Ruchesh Jaywanshl- Collector, Satara, and Board's Deputy Chief Executive Officer- Shri Bipin Jagtap, were present. Honey-Friend and Hobey -Sakhi Day Award was given to (1) Shri Raju Bhausaheb Kanawade, At & Post-Amabd, District-Ahmednagar, (2) Shri Dattu Narayan Yergude, At & Post-Pirlii, Chandrapur (3) Miss Yogita Prabhakar Ingle , At & Post-Markanda, Amravati. The Award amount is respectively - First Award Rs. 11,000/-, Second Award Rs. 7,000/-, and Third Award Rs. 5,000/- wth which A Badge of Honour and a Letter of Appreciation are also given. On the same day, before the start of the function, Hon.

Chairman also inaugurated an Exhibition about BEE and thereafter a New Bottling Plant in the Honey Directorate.

● **Gramodyog Bhaarl Award -** Maharashtra State Khadi & village Industries Board is implementing PMEGP and CMEGP in the State. Many entrepreneurs in the State have availed the benefits of these Schemes. The Board has started this Award to encourage the entrepreneurs who have created more and more employment opportunities by starting their industries in the rural areas. Last year this Award distribution ceremony was held in Raaj Bhavan on 29th August, 2023 in the presence of Hoon. Governor of Maharashtra Shri Ramesh Bais, as Chief Guest and State Industries Minister Shri Uday Samant, Chaiman of the Board Shri Ravindra Sathe (State Minister Rank), Industries Secretary -Shri Harshwardan Kamble. IAS, and Chief Executive Officer of the Board Smt R Vimla, IAS. The Gramadog Bharari Award was given to (1)Shri Eknath Jadhaw (Yavatmal), (2) Shri Ashok Salvi(Ratnagiri), 3) Shri Akshay Kolap (Sangli). The Award amount is respectively - First Award Rs. 31,000/-, Second Award Rs. 21,000/-,and Third Award Rs. 11,000/- wth which a Badge of Honour and a Letter of Appreciation are also given. Further, other four entrepreneurs were given Encouragement Awards to 1)Shri Baloji Utreshwar Mali (Dhaarashiv), 2) Smt Kshama Dayanand Dhuri (Sindhudurg), (3) Shri Ashok Prabhakar Gade (Jalgaon), and (4) Smt Harshada Durgaprasad Wahane (Bhandara). Encouragement amount of Rs. 5000/- to each along with a Badge of Honour and a Letter of Appreciation are also given.

● **Khadi Exhibitions :** Board had planned 3 big and 2 small exhibitions during the year under Rport. One exhibition was held on 01 October 2023 on the eve of Gandhi Jayanti day in Nagpur. 58 stalls participated in the exhibition. The exhibition was inaugurated by Chairman of the Board, Shri Ravidra Sathe (State Minister Rank). Another exhibition was held at Mumbai under the name of ‘ KALA SRUSHTI’ in BKC area during the period from 16th February, 2023 to 25 February, 2023. One more exhibition was held in Kora Kendra at Borivali with the co-operation of Khadi Commission, during the period from o8 March, 2023 to 12 March ,2023. Over and above this, one exhibition on the ground of Yashavantrao Chavan Centre was held from 13 September,2023 to 14 September, 2023 and another exhibition was held in the office Hindustan Petroleum Corporation at Nariman Point on 26 October,2023.

● **Dialogue with Bee-keepers –** On behalf of the Board, a direct talk was held with the Bee-keepers to understand their problems. A meeting of bee-keepers who are advanced in Maharashtra was also held for the first time in Pune. An attempt was made to understand how these bee-keepers will become useful to the Board and what are their expectations from the Board. A dialogue of such type was held for the first time on behalf of the Board.

● **Constitution of Expert Committee – Honey Directorate –** With a view to give momentum to the working of the Honey Directorate, a Committee of experts was constituted. The Committee will guide on Bee-keeping, Public awareness, training to be organized on

behalf of the Directorate, Research etc. During the year, two meetings of the Committee were held. The Expert Committee consists of 10 Members, — Hon. Chairman of the Board, Hon. Chief Executive Officer, Deputy Chief Executive Officer (Honey), Dr. Bhalchandra Waikar, Dr. Gopal Paliwal, Shri D. C.S Patil, Shri Sanjay Pawar, Dr, Swati Gurwe, Hon. Director (Fruits), Pune, Director (Honey Directorate), Mahabaleshwar. The tenure of the Committee is of 2 years. Hon. Chairman of the Board has powers to extend tenure of the Committee.

● **Training of Bee-keeping Trainers :** The Honey Directorate arranges training on the subject of how to keep the bees. However, since Mahabaleshwar is side-tracked, the Committee took into consideration the time taken and expenses involved for a willing beekeeper of Vidarbh in travelling to Mahabaleshwar for the training, and the Committee considered the option of arranging training out of Mahabaleshwar and it found that to make it possible, more trainers will also be required to take the training to more and more people. With this view in mind, training of the representatives of the institutions working in the field on the subject of bee-keeping and the trainers certified by Khadi Commission, was arranged by the Board at Pune. In future, it intends to implement this Training Scheme in Maharashtra with the co-operation of agro-science centers in th State and Khadi and Village Industries Commission.

● **Honey Festival :** Board had organized a Honey Festival for the first time in Mumbai on 18th and 19th January, 2024 to spread the concept of Honey Industry to maximum number of people. This concept was implemented for the first time by the Board. A symposium of 4 sessions was held to explain the importance of Honey and honey-bee in which experts gave their guidance on Agriculture and Bee-keeping, Quality honey production, Board's Organic Honey Project, Honey and Health, Diebetes and use of Honey, Maharashtra's first step in Honey Revolution. Honey bee is important not for honey and wax only but it also gives a boost to agricultural production through pollination on a large scale. On account of this usefulness of honey bee, the Honey Symposium was given an important information that the Board is following up its demand with the Government to give honey bee a Rank of State Insect.

● **Exhibition of Ganesh idols prepared from Hand Made Paper :** Board's hand made paper Centr is at Shiaji Nagar, Pune. This Centre prepares many environment friendly articles. Besides Office File, folders etc., the Centre prepares Ganesh idols also. An exhibition of beautiful Ganesh idols made of hand made paper was held in Mantralay on 14th September,2023. A demonstration of how to paint the idols with variety of coluors was also held. Chief Secretary Shri Mnaoj Saunik, Home Secretary Sujata Saunik, Secretary-Deputy Chief Minister's Office-Shri Shrikar Pardeshi, Industries Deputy Secretary Shri Shrikant Pulkundwar also participated.

● **Dialogue with employees :** Board's Chairman Shri Ravindra Sathe (Mos, Status), after taking over charge of the post, held division-wise meetings to establish dialogue with the

staff. He travelled to Nashik, Amaravati, Nagpur, Sambhaji Nagar, Pune and visited some District Offices also. During the meetings, he acquainted himself with Office and administrative difficulties and also had a dialogue with the staff. Details of the Division-wise meetings are as under:

1)	16-06-2023	Nashik Division	Total present employees-26
2)	16-06-2023	SambhajI Nagar Division	Total present employees-52
3)	26-07-2023	Nagpur Division	Total present employees-36
4)	27-07-2023	Amaravati Division	Total present employees-35
5)	11-03-2023	Pune Division	Total present employees-42

● **MOUs with Educational Institutional & Social organisation** : With the co-operation of social organisatons like, Vanchit Vikas (Pune), Manini Foundation (Pune), Jagriti Foundation (Kalyan), Hindavi Bharat Sangh (Ambarnath), Lokmangal Sarva Sewa Society (Pune), Board arranged Khadi Exhibitions, employment *melawe*, bee-keeping *melawe with* potential of providing employment/self-employment.

● **MOU** where entered with Joshii Bedekar College, Thane, and Mitiibhai College in Vile Parle. This was done to increase the participation of college youth.

● **MOU with Dr Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute (Bartii)** By entering into an Understanding Agreement with Dr Babasaheb Ambedkar Research and Training Institute (Bartii) training in various tyes of skills is arranged. In the year, 2023-24, 698 Representatives (new starters) availed training in main fields like EDP, *spices* and Food Processing Industry, Beauty- Parlour, Social Media Marketing, Jewelry making, D.T.P..

● **Gramodyog Magazine**: Gramodyog , a quarterly Magazine of the Board, was closed during the last 5 years. Now, it has been restarted in a new format. For each issue, a subject is decided upon and accordingly It is printed. Three issues of 'Gramodyog' have been published.

● **Meeting of Khadi Institutions**: Two Meetings of representatives of Khadi Institutions working in Maharashtra have been held. Problems faced by them were discussed in these meetings. A demand for funds to strengthen these institutions has been submitted to Government for sanction.

● **Honey Village- Manghar Award**: Increasing the quality of administrative services, people-oriented and capacity to take decisions and through the co-operation of all, to put best administration at work, a Rajeev Gandhi Administrative Momentum Campaign Competition is being implemented, as per Government Resolution dated 03-02-2021. Under Government Resolution dated 19TH April, 2023, government has given Second Award to the

concept of "Honey Village " which has been first implemented in the country in Maharashtra. The Government has given Second Award to the Concept of 'Honey village" as " Best Idea" " to "Mauje Manghar" Taluka-Mahableshwar, to make this village self-sufficient by implementing the concept of ' village of Honey." The Award was given at the hands of Hon. Chief Minister Shri Eknath Shinde and Hon. Deputy Chief Minister Shri Devendra Fadnavis and was received by Hon. Chief Executive Officer of the Board, Mrs. Anshu Sinha.

DEPARTMENTAL CENTRES

1) Hand made paper Institute, Pune

The Board has taken up the programme of development of hand made paper industry as it is a traditional industry which needs to be sustained and developed further by using improved methods of production through its Hand Made Paper Institute at Pune.

At the Institute, the work of development of hand made paper is done in 4 divisions i.e., Production Division, Research Division, Training Division and Extension Division. The Production Division produces hand made paper of high quality, Research Division makes research on how to produce hand made paper from raw materials of various types, Training Division teaches scientific ways of producing hand made proper and Extension Division secures markets for hand made paper produced by other hand made paper Centres in the State, provides technical guidance etc.

Research Division makes research on raw material of various types from the view point of production of hand made paper, quality-wise analysis of various types of paper, analysis of hand made paper produced by other Centes, and other various types of research-related works.

The achievements of the Institute for the last 4 years are as under :

Sr. No.	Year	PRODUCTION Kilor		SALES Rs.		Employment No.	Goods exported	
1	2020-21	--	24.89	--	55.92	35		
2	2021-22	8950	--	8950	68.83	40		
3	2022-23	8950	--	8950	68.83	40		
4	202324	11380	110.36	10150	145.98	42		

2. Honey Directorate, Mahableshwar, District- Satara

Bee-keeping Institute, Mahabeshwar, District-Satara, was established by the Board with a view to provide supplementary income to the people living in hilly areas and poor farmers and traditional bee-keepers by giving them training in bee-keeping, financial assistance and technical guidance.

This Centre undertakes various functions such as- providing training in bee-keeping, supply

of bee-boxes, technical guidance, supply of bee-colonies, distributes queen-cells, Capture of bee colonies, breeding new colonies, produces honey from nursery-colonies, makes research, honey-processing, sale of honey and wax etc.

During the year, 2,68,281.00 kg honey was sold. During the year under Report, 67 people-awareness meetings were held in 33 districts. 6200 representatives had attended these meetings. Tables showing detailed information regarding training in Honey Industry given to bee-keepers in the State are enclosed.

Honey is purchased from the farmers and bee-keepers at Guarantee Rate. During the year under Report, a total 9,446 kg honey was purchased. During the current year, Board has increased the honey Guarantee rate. The earlier rate for sentric honey was Rs. 400/ per kg, which now has been raised to Rs. 500/- per Kg. Maharashtra gives the highest Guarantee Rate for purchase of honey in the Country with a view to give encouragement to honey producers. For giving encouragement to honey industry, the Board has implemented the concept of "the Village of Honey-MANGHAR" and the Government by taking a note of this new concept had made a budget provision of Rs. 1,000.00 lakh in the Budget for 2023-24.

Sr. No.	Particulars	Purhase Kg.	Amount Rs.	Sales Kg	Amount Rs.
1	Mellifera	6229.500	28,48,230,00	4616.800	80,87,200.00
2	Apis Cerena indica	60.500		2.750	
3	Organic	3156.260		4,025.250	

During this financial year 2023-24, honey, wax and other honey industry material was purchased and sold, which resulted in profit of Rs.36,04,140/- to the Board, which is accounted for as under:-

1) People Awareness Meetings – Under the Honey Centre Scheme 50 and other Schemes 17 meetings, totaling 67 meetings were held .
2) Bee-keepers and Advance Bee-keepers Training – Under Honey Center Scheme 406 and Other Schemes 886 totalling 1292 beneficiaries were given training.
3) Distribution of Bee Boxes- Under Bee centre Scheme -4015 and other Schemes 1952totaling to 5967 bee boxes were distributed.
4) Advance Beekeepers Given to 15 beneficiaries.
5) Honey production- 2.68 Kg lakh produced honey was collected.
6) Under Honey Centre Scheme, Apis Cerena indica and Mellifera beneficiaries together were given 4015 bee boxes and 79 Honey Machines and other material were suppl[ed.

3 Carpentry and Blacksmithing Workshop, Gokul Shirgaon, Dist-Kolhapur(2023- 24)

The Board has started above Departmental Centre on 10-01-1989 for the development

of Carpentry and Blacksmithy Industry. This workshop prepares Bee boxes, machine and other materials and furniture required for Bee-keeping Industry and sells the same.

4) Publicity and Propaganda

Maharashtra Khadi and Village Industries Board implements various schemes of financial assistance for rural development. As the general public and particularly the educated and prospective rural entrepreneurs need to be impressed upon the importance of development of rural industries, the Board undertakes various programmes of publicity and propaganda which mainly include exhibitions, symposiums and workshops

5) Symposiums and Workshops

Board arranges melave of the entrepreneurs financed by the Board where difficulties of the entrepreneurs are solved, guidance is given about the Scheme etc. Symposiums on the subject of rural industries are also arranged by the Board. Experienced and knowledgeable persons related to the subject of rural industries are invited foe such programmes. They discuss and decide upon a policy conducive to the development of rural industries which is then communicated to the government through the Board.

The Board constantly makes propaganda of its Schemes through print media by sending attractively printed wall-papers, small books, etc. containing information about various schemes of the Board, to the rural areas of the State.

जागतिक मधमाशी दिन, २० मे २०२३ - महाबळेश्वर

त्रिमूर्ती प्रांगण, मंत्रालय, २ व ३ नोव्हेंबर २०२३ येथे खादीचे प्रदर्शन

प्रजासत्ताक दिन २६-०१-२०२४, मुख्यालय, मुंबई

पणन उद्योजक कार्यशाळा, २ मे २०२३ - पुणे

वर्तमानपत्रक प्रसिद्धी

मुंबई | मंगलवार, 6 फरवरी 2024
bhaskarhindi.com
4

खादी, पैठणी, कोल्हापुरी चप्पल के उत्पाद को बढ़ावा देने महाखादी एक्सपो

» बीकेसी के मैदान में 16 से 25 फरवरी के बीच आयोजित होगी प्रदर्शनी

वरिष्ठ संवाददाता | मुंबई।

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडल (बोर्ड) की ओर से महाखादी एक्सपो- 2024 का आयोजन 16 से 25 फरवरी के बीच किया जाएगा। यह महाखादी एक्सपो बांद्रा-कुर्ला कॉम्पलेक्स (बीकेसी) के जीटेक्स ग्राउंड-5 मैदान में आयोजित होगा। महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडल की मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सीईओ) आर. विमला ने यह जानकारी दी। उन्होंने बताया कि महाखादी एक्सपो में विभिन्न उत्पादों की बिक्री के लिए 100 स्टॉल लगाए जाएंगे। इसमें से 75 स्टॉल खादी वस्त्र, शहद, पैठणी साड़ी, हल्दी, कोल्हापुरी चप्पल, केला से तैयार विभिन्न वस्तुओं के होंगे। वहीं 25 स्टॉल खाद्य पदार्थों के होंगे। इस प्रदर्शनी में लघु उद्योग विकास बैंक (सीडबी), राज्य के उद्योग निदेशालय के एक जिला, एक उत्पादन के तहत विभिन्न वस्तुओं की बिक्री के लिए स्टॉल लगाए जाएंगे। इस प्रदर्शनी में चरखा से सूत कटाई और खादी के कपड़े तैयार करने का प्रत्यक्ष अनुभव लोग ले सकेंगे।

केवल 17 संस्थाओं में हो रहा खादी उत्पादनः रवींद्र साठे

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडल के सभापति रवींद्र साठे ने बताया कि कई साल पहले तक 72 खादी संस्थाओं में उत्पादन होता था। फिलहाल केवल 17 संस्थाएं शुरू हैं। इसके मद्देनज़र बंद सभी संस्थाओं को दोबारा शुरू करने के लिए मंडल की ओर से प्रयास किए जा रहे हैं।

'मधाचे गाव योजने'चा राज्यभरात विस्तार

मंत्रिमंडळाचा निर्णय

लोकसत्ता विशेष प्रतिनिधी

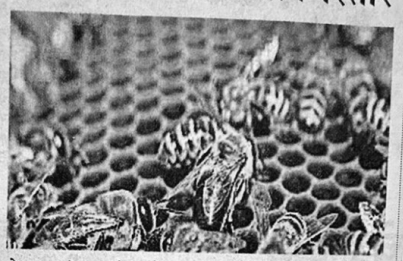

मुंबई: राज्यातील डोंगराळ व जंगली भागात राहणाऱ्या रहिवाशांना रोजगार, शुद्ध व दर्जेदार मधाची उत्पत्ती, निसर्गातील अन्न साखळी कायम राखण्यास सहकार्य, आणि पीक उत्पादनात होणारी वाढ अशा अनेक कारणांमुळे राज्य शासनाने मध केंद्र योजनेचा विस्तार करुन 'मधाचे गाव' ही योजना संपूर्ण राज्यात राबविण्याचा निर्णय सोमवारी मंत्रिमंडळ बैठकीत घेण्यात आला. यासाठी गावांचे सर्वेक्षण,जनजागृती, प्रशिक्षण, सामूहिक सुविद्या केंद्र, माहिती दालन, प्रचार आणि प्रसिध्दीसाठी ५४ लाख रुपये खर्चाची तरतूद करण्यात आली आहे.

राज्यातील काही घनदाट व डोंगराळ भागात मधमाशी पालन व्यवसायाच्या संधी आहेत. महाविकास आघाडीच्या काळात अशाप्रकारे महाबळेश्वर पासून आठ किलोमीटर अंतरावर असलेल्या मांघर गावाची मधाचे गाव म्हणून निवड करण्यात आली होती. महाविकास आघाडी सरकार कोसळल्यानंतर ही योजना अडगळीत पडली. त्याला शिंदे, फडणवीस, पवार सरकारने चालना दिली असून या योजनेचा विस्तार करण्याचा निर्णय घेतला आहे. राज्यातील अशा घनदाट जंगल व डोंगराळ भागांचे सर्वेक्षण केले जाणार आहे. तेथील रहिवाशांना मधमाशा पालनाचे प्रशिक्षण दिले जाणार आहे. त्यानुसार मधपेटी तयार करणाऱ्या रहिवाशांना २० टक्के तर शासनाचा ८० टक्के हिस्सा राहणार आहे.

मधमाशी पालनाची भौगोलिक परस्थिती असलेल्या गावात राणी मधमाशी पैदास उपक्रम राबविण्यास प्रोत्साहन दिले जाणार आहे. तरुण उद्योजकांना मधमाशा पालनाकडे वळविणे तसेच मधमाशी पालनासाठी पोषक वृक्ष वनस्पतीची लागवड करण्यास प्राधान्य दिले जाणार आहे. यासाठी काही निवडक गावांची निवड पुढील काळात केली जाणार आहे. ग्रामसभेमध्ये याबाबत प्रस्ताव मंजूर करुन तो जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकाऱ्यांमार्फत जिल्हाधिकाऱ्यांकडे पाठविला जाणार आहे. त्यानंतर मधाच्या गावांची निवड केली जाणार आहे.

या गावाच्या प्रचार आणि प्रसारासाठी ५४ लाख रुपये खर्चाची तरतूद करण्यात आली आहे. महाबळेश्वर, माथेरान, चंद्रपूर यासारख्या ठिकाणी घनदाट जंगल आहेत. काही गावात वर्षभर पाण्याचे स्त्रोत्र असल्याने विविध प्रकारची फुले उपलब्ध असल्याने मधमाशी पालनासाठी पूरक भौगोलिक स्थिती आहे.

देशातील पहिला मध महोत्सव महाराष्ट्रात

मुंबईत १८ आणि १९ जानेवारीला आयोजन

मुंबई, दि. २७ : प्रतिनिधी

मध उद्योगाची व्याप्ती वाढावी. ग्रामीण अर्थकारणाला चालना मिळावी आणि मधमाशा पालनाबाबत लोकांना माहिती व्हावी, या उद्देशाने देशातील पहिला 'मध महोत्सव-२०२४' महाराष्ट्रात आयोजित करण्यात आला आहे. दि. १८ आणि १९ जानेवारीला मुंबईतील 'यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान'मध्ये हा महोत्सव होणार असल्याची माहिती महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाचे सभापती रवींद्र साठे यांनी दिली.

फोर्ट येथील महाराष्ट्र राज्य खादी व (पान ६ वर)»

■ मधाचे वाढते क्षेत्र लक्षात घेता, मधक्रांतीची पायाभरणी या महोत्सवाच्या माध्यमातून करण्यात येणार आहे. मध महोत्सवात मधमाशांचे जतन, संवर्धन आणि संरक्षण याबाबत परिसंवाद, शेतकऱ्यांचे प्रशिक्षण, शरीर स्वास्थ आणि मधाच्या गावातील लोकांचे अनुभव कथन इत्यादी कार्यक्रम होतील.

■ महाराष्ट्र हे भारतातील मधाचा सर्वात जास्त हमीभाव देणारे राज्य असून, राज्यात प्रति किलो ५०० रुपये हमीभाव देण्यात येतो. मधपाळांची माहिती संकलन करण्याची योजना सुद्धा राबविण्यात येईल. राज्यात १ हजार ७९ गावांमध्ये ४ हजार ५३९ मधपाळ सुमारे ३२ हजार पेट्यांमधून मध उत्पन्न करतात.

देशाच्या सीमांवर होणार मधमाशांचा वापर

"मधमाशांना इजा पोहोचविल्यास त्या समोरच्यावर हल्ला करतात. मधमाशांच्या या वैशिष्ट्याचा वापर देशाच्या सीमेवर शत्रूला रोखण्यासाठी करण्यात येणार आहे. मधमाशांचे विष हे दुर्धर आजारावरसुद्धा उपयुक्त आहे, याची माहिती लोकांना नाही. त्यामुळे मधमाशांचे विष काढण्याचा भविष्यातील ड्रीम प्रोजेक्ट सुरु करण्याचा मानस आहे.

-रवींद्र साठे,
सभापती-महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, नरिमन पॉईंट, मुंबई
खादीचे प्रदर्शन - प्रमुख उपस्थिती केंद्रीय मंत्री स्मृती इराणी

हिंदुस्तान पेट्रोलियम कॉर्पोरेशन, प्रदर्शन २६. १०. २०२३

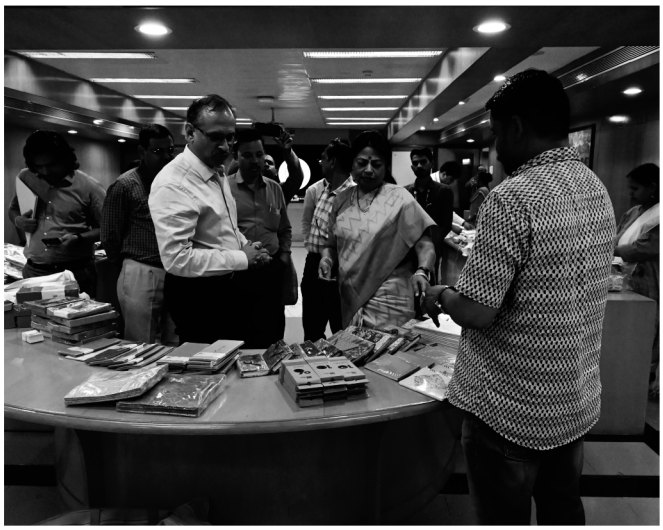

मध महोत्सव, १८ व १९ जानेवारी २०२४, मुंबई
प्रमुख उपस्थिती : मा.श्री.सुधीर मुनगंटीवार

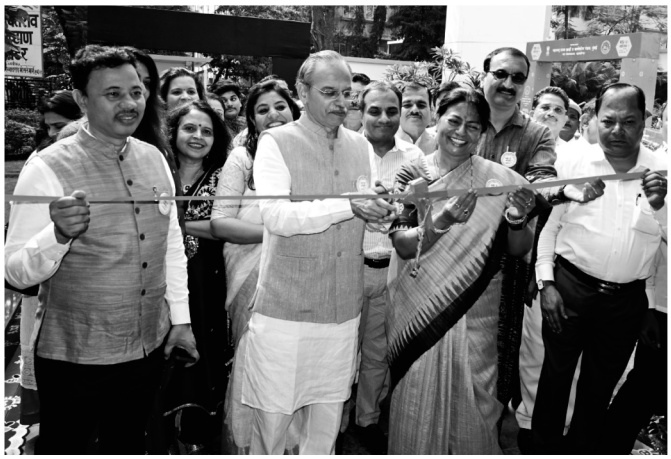

महाराष्ट्र शासन

खादी महोत्सव - खादी फॉर नेशन, खादी फॉर फॅशन,
हर घर खादी - घर घर खादी
उद्योजकता विकास कार्यशाळा
आणि
महाराष्ट्र शासन
प्रमुख अतिथी
विशेष अतिथी
(IRAS)
डॉ. बाबासाहेब आंबेडक
कम्युनिटी मॅरेज

सन 2023-24 ईडीपी प्रशिक्षण माहिती

अ. क्र.	आर्थिक वर्ष	अभ्यासक्रमाचे नाव	क्षेत्र	बॅच सुरू होण्याची तारीख	कालावधी (दिवस)	एकूण प्रशिक्षणार्थी	पुरुष	स्त्री
1	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	मुंबई	01-06-2024	30	30	0	30
2	२०२४-२५	ईडीपी ॲडव्हान्स ब्युटी पार्लर वधू/केशभूषाकार/मेहंदी	ठाणे	03-06-2024	20	25	0	25
3	२०२४-२५	उद्योजकता विकास विपणन आणि ब्रँडिंग प्रशिक्षण, GeM नोंदणी, निविदा	कल्याण	05-06-2024	15	30	0	30
4	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	कल्याण	01-06-2024	30	30	1	29
5	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	कल्याण	01-06-2024	30	30	0	30
6	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	कल्याण	01-06-2024	30	30	0	30
7	२०२४-२५	ईडीपी ॲडव्हान्स ब्युटी पार्लर वधू/केशभूषाकार/मेहंदी	मुंबई	03-06-2024	20	25	10	15
8	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	ठाणे	01-06-2024	30	30	11	19
9	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	मुंबई	03-06-2024	30	30	1	29
10	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-06-2024	30	30	21	9
11	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-06-2024	30	30	16	14
12	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	नागपूर	01-06-2024	30	30	12	18
13	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	नागपूर	01-06-2024	30	30	13	17
14	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	नागपूर	01-06-2024	30	30	15	15
15	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	नागपूर	01-06-2024	30	30	0	30
16	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	नागपूर	01-06-2024	30	30	14	16
17	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	ठाणे	01-07-2024	30	30	8	22
18	२०२४-२५	ईडीपी ॲडव्हान्स ब्युटी पार्लर वधू/केशभूषाकार/मेहंदी	मुंबई	01-07-2024	20	30	4	26
19	२०२४-२५	ईडीपी अनुकरण आणि कृत्रिम दागिने एक ग्रॅम दागिने	मुंबई	01-07-2024	25	30	0	30
20	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	ठाणे	01-07-2024	30	30	0	30
21	२०२४-२५	ईडीपी ॲडव्हान्स ब्युटी पार्लर वधू/केशभूषाकार/मेहंदी	ठाणे	01-07-2024	20	30	0	30
22	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	पालघर	01-07-2024	30	30	2	28
23	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	मुंबई	01-07-2024	30	30	0	30
24	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	नागपूर	01-07-2024	30	30	0	30
25	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-07-2024	30	30	9	21
26	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-07-2024	30	30	4	26
27	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	नागपूर	01-07-2024	30	30	0	30
28	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	कल्याण	01-07-2024	30	30	0	30
29	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	कल्याण	01-07-2024	30	30	0	30
30	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	कल्याण	01-07-2024	30	30	0	30
31	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	कल्याण	01-07-2024	30	30	1	29
32	२०२४-२५	डिजिटल मार्केटिंगमध्ये ईडीपी	कल्याण	01-07-2024	30	30	0	30
33	२०२४-२५	ईडीपी मसाले आणि अन्न प्रक्रिया	कल्याण	01-07-2024	30	30	0	30
34	२०२४-२५	ईडीपी ॲडव्हान्स ब्युटी पार्लर वधू/केशभूषाकार/मेहंदी	कल्याण	01-07-2024	20	25	4	21
35	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	नागपूर	01-07-2024	30	30	0	30
36	२०२४-२५	ईडीपी डिजिटल फॅशन टेलरिंग पिश्व्या फॅन्सी बॅग टाय अँड डाई	नागपूर	01-07-2024	30	30	0	30
37	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-07-2024	30	30	3	27
38	२०२४-२५	ईडीपी डेस्क टॉप ऑपरेटिंग सेवा	नागपूर	01-07-2024	30	30	11	19

प्रगतशील मधपाळांसाठी कार्यशाळा, ४ व ५ जुलै २०२४, पुणे

ध्वजवंदन, १५ ऑगस्ट २०२३, मुख्यालय

ध्वजारोहण, २६ जानेवारी २०२४

मा. मुख्यमंत्री श्री. एकनाथ शिंदे यांची भेट

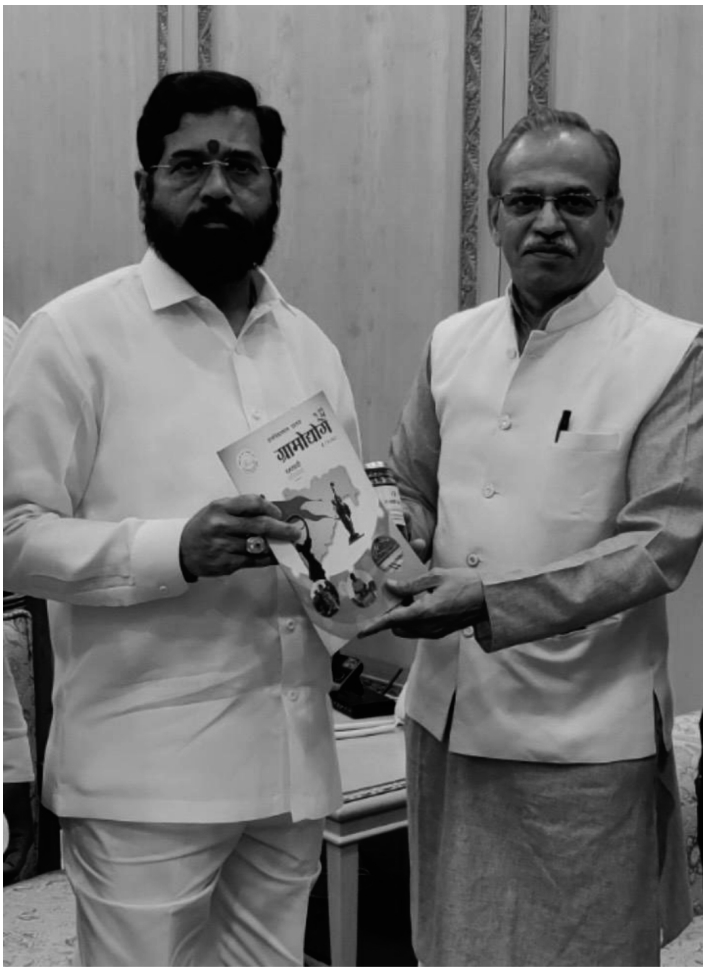

मधाचे गाव - घोलवड दि. 09/03/2024

मंडळ सभा

शासन
सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई
मंडळ सभा
दिनांक : २६ सप्टेंबर,२३ मंडळ सभा क्र. ४२८

मातीकला प्रदर्शन, दिनांक ०१-०५-२०२३ ते ०३-०५-२०२३, पुणे

महाखादी कला सृष्टी - प्रदर्शन, बी.के.सी. बांद्रा

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई
जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी नाव, संपर्क क्रमांक व ई-मेल आयडी

क्रम.	जिल्ह्याचे नांव	अधिकाऱ्याचे नांव	ई-मेल आयडी	संपर्क क्र.
१	महाबळेश्वर	रघुनाथ नारायणकर	dirbees@mskvib.org,	९४२१२०९२४४
२	पुणे	रमेश श्रीहरी सुरुंग	dirhmpi@mskvib.org,	८२९१९१६६२९
३	अकोला	समाधान पी. वानखेडे	dvioakola@mskvib.org,	७७७४०१३८०९
४	नांदेड	संजय आर. सारंगधर	dvionanded@mskvib.org,	८६५७५१६७८९
५	बीड	दगडू व्ही फटाते	dviobeed@mskvib.org,	८००७२०९६९५
६	भंडारा	चंद्रजीत बी. देवीपुत्र	dviobhandara@mskvib.org,	९९२१५९१५३२
७	बुलढाणा	संजय एम. इंगळे	dviobuldhana@mskvib.org,	९८५०५८६६२९
८	चंद्रपूर	गजानन आर. इंगळे	dviochandrapur@mskvib.org,	९३७३२८७०५७
९	धुळे	राजेश ब. गवांदे	dviodhule@mskvib.org,	९९२२३५१४३२
१०	रत्नागिरी	श्रीकांत पी. जोंजाळ	dvioratnagiri@mskvib.org,	८००७८९९५९९
११	गडचिरोली	भास्कर एल. मेश्राम	dviogadchiroli@mskvib.org,	९४२१८१७९५४
१२	गोंदिया	चंद्रजीत बी. देवीपुत्र	dviogondia@mskvib.org,	९३७३२८७०५७
१३	हिगोली	शिवशंकर टी. भोसीकर	dviohingoli@mskvib.org,	७०५५६७६२०५
१४	रायगड	चंद्रकांत जे. डोलकर	dvioraigad@mskvib.org,	९२७२४६७८७३
१५	जळगांव	राजेंद्र एल. चव्हाण	dviojalgaon@mskvib.org,	९६६५३८१०२८
१६	सांगली	निसार एम. तांबोळी	dviosangli@mskvib.org,	७३८५३०८८०७
१७	जालना	भिमराव के. वाघमारे	dviojalna@mskvib.org,	९८५०७४३२८४
१८	सातारा	राजेश एम. मिरजकर	dviosatara@mskvib.org,	९८८१२८७८८५
१९	कोल्हापूर	श्रीकांत पी. जौंजाळ	dviokolhapur@mskvib.org,	८००७८९९५९९
२०	लातूर	चिंतामणी बी. गुठ्ठे	dviolatur@mskvib.org,	९४२१८५९७७७
२१	सिंधुदुर्ग	दत्तात्रय डी. कुरुंदवाडे	dviosindhudurg@mskvib.org,	८७६६८२६६४५
२२	अमरावती	प्रदिप डी. चेचरे	dvioamaravati@mskvib.org,	९५६१७३७७७२
२३	सोलापूर	ध्रुवकुमार एन. बनसोडे	dviosolapur@mskvib.org,	९४०४७५७८५०
२४	नागपूर	प्रदिप डी. चेचरे	dvionagpur@mskvib.org,	९५६१७३७७७२
२५	नाशिक	श्रीमती. वैशाली समीर भामरे	dvionashik@mskvib.org,	८३२९५६५४८९
२६	उस्मानाबाद	महादेवी एन. रणदिवे	dvioosmanabad@mskvib.org,	९५२७८९६८४४
२७	अहमदनगर	बाळासाहेब आर. मुंडे	dvioahmadnagar@mskvib.org,	९४०३३१९१७८
२८	नंदुरबार	राजेंद्र बी. गवांदे	dvionandurbar@mskvib.org,	७३८५४०५८६९
२९	परभणी	बालाजी एन. जायभाय	dvioparbhani@mskvib.org,	९८२२७२९०२६
३०	वर्धा	अमिता व्ही. देशमुख	dviowardha@mskvib.org,	९७६३६७१८७७
३१	वाशिम	जीवन टी. बोथीकर	dviowashim@mskvib.org,	८०१०४२८२१२
३२	यवतमाळ	बाबुराव एम. राठोड	dvioyavatmal@mskvib.org,	८२०८५३५२११
३३	ठाणे	रमेश एस. सुरुंग	dviothane@mskvib.org,	८२९१९१६६२९
३४	पालघर	अंजना एस. गायकवाड	dviopalghar@mskvib.org,	९८२०७५८२७६
३५	संभाजीनगर	रुपेश एस. आचारी	dviosambhajinagar@mskvib.org	९४२१६७८४२१
३६				

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. १

सन २०२३-२४ मध्ये मार्जिक मनी /सी.बी.सी./का.रो.ह.यो./नॉर्मल/पी.एम.ई.जी.पी./

Statement showing Industrywise Physical Progress under Margin Money/C.B.C./

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२३ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2023				३१/०३/ २०२३ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2023			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
अ.	**खादी**	0	0	0	0	0	0	0	0
१	सूती	8	5	1	14	0	0	0	0
२	लोकर	23	15	6366	6423	0	0	1825	1825
	खादी उद्योग एकूण	**31**	**20**	**6367**	**6437**	**0**	**0**	**1825**	**1825**
ब.	**ग्रामोद्योग**								
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग								
१	ग्रामीण कुंभार	26	412	46208	46597	0	1	18586	18586
२	चुनखडी	27	36	2025	2052	0	0	426	426
३	भांडी साभ करण्याची पावडर	1	0	167	168	0	0	9	9
४	दगड फोडणे	1	0	724	734	0	0	391	391
५	दागिने घडविणे	0	0	788	789	0	0	438	438
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**55**	**448**	**49912**	**50340**	**0**	**1**	**19850**	**19850**
	वनसंपत्तीवर आधारित								
६	हात कागद	11	20	572	600	0	0	178	178
७	फोटो फ्रेमिंग	0	0	774	774	0	0	405	405
८	कागदाची इतर उत्पादने	1	5	549	560	0	0	337	337
९	काथ	0	3	648	651	0	0	91	91
१०	लाख	0	1	112	114	0	9	24	24
११	अगरबत्ती	0	8	1333	1342	0	0	415	415
१२	बेत व बांबु	3	225	48792	49011	0	0	20036	20036
१३	वाख	8	46	35118	35167	0	0	14313	14313
१४	खसताटी	0	0	109	109	0	0	42	42
	वनस्पतीवर आधारीत एकूण	**23**	**308**	**88007**	**88328**	**0**	**9**	**35841**	**35841**
	शेतीवर आधारित उद्योग								
१५	धान्यडाळी प्रक्रिया	15	136	25566	25712	0	0	11218	11218
१६	नीरा पामगूर	2	14	460	475	0	0	61	61
१७	गुळ खांडसरी	4	24	1885	1908	0	0	749	749
१८	मधमाशा	11	13	1270	1293	0	0	262	262
१९	फळप्रक्रिया	10	6	2212	2229	0	0	823	823
२०	ग्रामीण तेल	26	163	3655	3844	0	0	909	909
२१	औषधी वनस्पती	0	4	259	261	0	0	114	114
	शेतीवर आधारित उद्योग-एकूण	**64**	**360**	**35307**	**35722**	**0**	**0**	**14136**	**14136**
	रसायनावर आधारित उद्योग								
२२	चर्मोद्योग	51	227	56846	57152	0	11	22790	22790
२३	अखाद्यतेल व साबण	8	12	312	329	0	0	103	103
२४	रेक्झीन	0	0	222	222	0	0	137	137
२५	प्लॅस्टीक	0	0	250	252	0	0	189	189
२६	मेणबत्ती तयार करणे	0	0	267	267	0	0	104	104
	रसायणावर आधारित उद्योग	**59**	**289**	**57897**	**58222**	**0**	**11**	**23323**	**23323**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 1

सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत झालेल्या भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता क्र. १

A.E.G./Normal/P.M.E.G.P./C.M.E.G.P. Scheme in 2023-24, Statement No. 1

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
0	0	0	0	0	0	0	**Khadi**
0	0	0	0	0	0	0	Cotton
1647.48	2789.71	1557	670	262	390	2879	Woolen
1647.48	**2789.71**	**1557**	**670**	**262**	**390**	**2879**	**Khadi - Total**
							GRAMODYOG
							Mineral Based Industries
35905.41	55678.63	35439	14706	8363	7913	66421	Pottery
1239.64	1844.17	1149	609	135	60	1953	Lime
56.93	79.31	53	14	14	5	86	Cleaning
3699.96	5394.79	2373	948	447	264	4032	Stone Crushing
1960.56	2720.26	1292	222	164	58	1736	Goldsmithy
42862.50	**65717.16**	**40306**	**16499**	**9123**	**8300**	**74228**	**Mineral Based Industries - Total**
							Forest Based Industries
1391.76	1951.26	760	298	84	38	1180	Handmade Paper
775.97	1261.02	613	172	148	39	972	Photo Framing
1267.08	1927.64	962	308	119	36	1425	Other Paper
693.41	1042.58	462	54	249	5	770	Kath
37.95	56.33	34	14	0	3	51	Shellac
756.23	1555.25	814	297	169	126	1406	Agarbatti
9968.56	15082.62	17703	8895	2087	2394	31079	Cane & Bamboo
5975.43	9868.94	13360	5141	1472	1795	21768	Fibre
452.85	551.78	260	11	19	3	293	Khastati
21319.23	**33297.42**	**34968**	**15190**	**4347**	**4439**	**58944**	**Forest Based Industries - Total**
							Agro Based Industries
21651.89	31833.98	14000	7035	1677	1855	24567	P.C.P.I.
124.57	196.83	129	45	8	6	188	Neera Palmgur
4541.44	6882.35	3420	695	310	171	4596	Gur Khandsari
171.73	418.03	176	44	45	15	280	Beekpeeing
3746.32	5602.76	2363	935	358	293	3949	Fruit Processing
1793.59	3001.51	1309	543	254	169	2275	Village Oil
375.59	583.00	288	121	36	55	500	Medical Plant
32405.13	**48518.46**	**21685**	**9418**	**2688**	**2564**	**36355**	**Agro Based Industries - Total**
							Polymer & Chemical Based
21591.86	36215.09	27304	4861	5755	1064	38984	Leather
721.94	1056.93	560	127	101	27	815	NEO & Soap
304.32	432.09	235	63	15	10	323	Rexin
980.87	1626.74	709	190	103	44	1046	Plastic
165.01	241.30	142	64	24	32	262	Candle Making
23763.99	**39572.15**	**28950**	**5305**	**5998**	**1177**	**41430**	**Polymer & Chemi. Based - Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. १

सन २०२३-२४ मध्ये मार्जिक मनी /सी.बी.सी./का.रो.ह.यो./नॉर्मल/पी.एम.ई.जी.पी./

Statement showing Industrywise Physical Progress under Margin Money/C.B.C./

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/ २०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
२७	सुतार, लोहार	35	275	64218	64509	0	0	30076	30076
२८	अल्युमिनियम	0	19	235	254	0	0	66	66
२९	ब्रास, कॉपर मेटल	0	1	331	333	0	0	111	111
३०	इलेक्ट्रॉनिक्स	0	0	1677	1688	0	0	1050	1050
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग - एकूण	**35**	**295**	**66461**	**66784**	**0**	**0**	**31303**	**31303**
	वस्त्रोद्योग								
३१	होजियरी	6	0	5202	5208	0	0	2841	2841
३२	टेलरिंग	4	15	22698	22731	0	0	12038	12038
	वस्त्रोद्योग एकूण	**4**	**15**	**27900**	**27939**	**0**	**0**	**14879**	**14879**
	सेवा उद्योग								
३३	लॉन्ड्री	23	14	2393	2431	0	0	1301	1301
३४	केस कापणे	0	0	5258	5258	0	0	3844	3844
३५	नळकाम	0	0	298	298	0	0	151	151
३६	इलेक्ट्रीक वायरिंग	0	1	1905	1917	0	0	1108	1108
३७	डिझेल इंजिन दुरुस्ती	0	0	301	301	0	0	144	144
३८	ध्वनीवर्धक भाड्याने देणे (बँड पथक)	0	0	5339	5339	0	0	3446	3446
३९	सायकल दुरुस्ती	0	0	5139	5139	0	0	2702	2702
४०	इलेक्ट्रीक शॉप	0	0	1238	1238	0	0	800	800
४१	टायर रिमोल्डींग	0	0	126	126	0	0	75	75
४२	बॅटरी चार्जिंग	0	0	58	58	0	0	43	43
४३	मोटर रिमोल्डींग	0	0	448	448	0	0	284	284
४४	मूर्तीकाम	0	0	231	231	0	0	164	164
४५	छत्री दुरुस्ती	0	0	250	250	0	0	53	53
४६	शेतकी पंप	0	0	28	28	0	0	23	23
४७	धाबा	0	0	1334	1334	0	0	1011	1011
४८	बिंदी	0	0	34	34	0	0	16	16
४९	गवंडी काम	0	0	2833	2833	0	0	1775	1775
५०	घड्याळ दुरूस्ती	0	0	191	191	0	0	113	113
५१	मिठाई	0	0	1296	1297	0	0	740	740
५२	ऑटो गॅरेज	0	0	973	973	0	0	618	618
	इतर उद्योग	23	7	88699	89706	0	29	36786	37769
	सेवा उद्योग - एकूण	**48**	**22**	**119372**	**119430**	**0**	**29**	**55197**	**56180**
	ग्रामोद्योग - एकूण								
	ग्रामोद्योग सेल डेपो	2	57	2820	2975	0	0	974	974
क)	**एकंदर एकूण (अ, ब, क)**	**296**	**1814**	**454043**	**456153**	**0**	**50**	**198311**	**198311**

मंडळ, मंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 1

सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत झालेल्या भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता क्र. १

A.E.G./Normal /P.M.E.G.P./C.M.E.G.P. Scheme in 2023-24 , Statement No. 1

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Engg. & Non-Conven.energy
39876.47	61067.51	41509	3789	12834	958	59090	Carpentry & Blacksmithy
319.39	571.44	224	74	54	6	358	Alluminium
279.86	430.63	341	25	173	11	550	Brass Copper Metal
1556.03	1976.31	1870	88	152	20	2130	Electronics
42031.75	**64045.89**	**43944**	**3976**	**13213**	**995**	**62128**	**Engg. & Non-Conven Energy-Total**
							Textile
6464.54	8303.88	3851	2118	238	296	6503	Hosiery
9161.34	15548.63	11874	6442	961	1249	20526	Tailoring
15625.88	**23852.51**	**15725**	**8560**	**1199**	**1545**	**27029**	**Textiles Total**
							Service Industry
125.77	338.86	1582	448	152	72	2254	Laundry
252.65	741.47	4777	564	638	104	6083	Hair Cutting
29.10	91.05	219	28	43	6	296	Plumbing
161.15	465.39	1475	75	186	27	1763	Electric Wiring
41.63	106.82	241	4	30	3	278	Diesel Engine
431.84	1225.24	6097	234	1480	260	8071	Hiring of Sound System
494.86	1584.92	4018	7	254	2	4281	Cycle Repairing
114.00	294.91	956	56	91	13	1116	Electric Shop
73.50	125.90	171	18	49	6	244	Tyre
20.30	30.36	86	2	16	0	104	Battery Charging
45.23	78.85	514	22	164	6	706	Motor Rewinding
144.77	227.98	244	89	46	11	390	Idol Making
4.42	13.48	86	4	6	0	96	Umbrella Repairing
6.85	16.54	45	6	10	1	62	Agro Pump
320.07	1056.36	2138	709	353	207	3407	Dhaba
0.00	10.12	29	0	64	0	93	Bindi
269.51	697.81	2819	934	634	371	4758	Mesonary
105.88	224.11	170	54	38	28	290	Watch Repairing
1252.07	2070.18	1202	436	295	82	2015	Sweet Making
252.91	434.37	1287	50	145	6	1488	Auto Garage
84819.22	120125.50	36784	37292	5655	15164	121893	Other Services India.
88965.73	**129660.22**	**91940**	**41032**	**10349**	**16369**	**159688**	**Service Industries Total**
							Gramodyog Total
1594.31	3244.62	2739	964	216	141	4062	**Gramo Sale Depot**
270215.99	**410998.13**	**281814**	**101614**	**47395**	**35922**	**466743**	**Grand Total - (A+B+C)**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. २

सन २०२३-२४ मध्ये मार्जिक मनी /सी.बी.सी./का.रो.ह.यो./नॉर्मल/पी.एम.ई.जी.पी./
Statement showing Districtwise physical progress under

क्र. सं.	जिल्हा	सुरुवातीपासून ३१/०३/२०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/२०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	ठाणे	0	0	7454	7454	0	0	2506	2506
२	पालघर	0	0	1031	1031	0	0	983	983
३	रायगड	7	947	7935	8889	0	14	2865	2879
४	रत्नागिरी	12	0	1263	1275	0	0	966	966
५	सिंधुदूर्ग	3	39	1190	1232	0	0	870	870
६	नाशिक	23	60	42590	42673	0	4	16697	16701
७	धुळे	0	68	2575	2643	0	1	1033	1034
८	नंदुरबार	11	7	1288	1306	0	0	1030	1030
९	जळगांव	14	71	1236	1321	0	12	961	973
१०	अहमदनगर	17	77	2100	2194	0	0	1354	1354
११	पुणे	10	8	46139	46157	0	0	17736	17736
१२	सातारा	11	39	1472	1522	0	0	1195	1195
१३	सांगली	13	24	2295	2332	0	0	1460	1460
१४	सोलापूर	0	0	2620	2620	0	0	1874	1874
१५	कोल्हापूर	0	31	1525	1556	0	0	1073	1073
१६	औरगांबाद	5	58	1789	1852	0	2	765	767
१७	जालना	0	0	1274	1274	0	0	647	647
१८	परभणी	3	124	1911	2038	0	0	819	819
१९	हिंगोली	0	0	49678	49678	0	0	20863	20863
२०	बीड	0	0	36402	36402	0	0	15149	15149
२१	नांदेड	108	13	1580	1701	0	0	864	864
२२	उस्मानाबाद	0	3	86878	86881	0	0	35169	35169
२३	लातूर	28	23	782	833	0	5	555	560
२४	बुलढाणा	0	0	23060	23060	0	0	9500	9500
२५	अकोला	0	9	1552	1561	0	0	944	944
२६	वाशिम	0	5	2195	2200	0	0	834	834
२७	अमरावती	0	59	2545	2604	0	0	1074	1074
२८	यवतमाळ	8	72	2500	2580	0	0	914	914
२९	वर्धा	0	0	4458	4458	0	12	1423	1435
३०	नागपूर	0	44	972	1016	0	0	547	547
३१	भंडारा	0	19	29207	29226	0	0	10276	10276
३२	गोंदीया	0	0	1077	1077	0	0	786	786
३३	चंद्रपूर	0	0	56246	56246	0	0	22554	22554
३४	गडचिरोली	23	14	27224	27261	0	0	22025	22025
	एकूण	**296**	**1814**	**454043**	**456153**	**0**	**50**	**198311**	**198361**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 2

योजने अंतर्गत झालेल्या जिल्हावार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता

under Margin Money/, CBC, AEG, NORMAL, PMEGP, CMEGP in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.				एकूण Total	जिल्हा District
		पूर्ण वेळ Full Time		अर्ध वेळ Part Time			
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
2249.14	3501.37	3486	1277	387	427	5577	THANE
963.70	1720.67	4083	1614	1258	798	7753	PALGHAR
3878.94	6915.16	3136	1669	659	588	6052	RAIGAD
1882.69	3563.49	1279	919	532	337	3067	RATNAGIRI
2600.09	4875.48	2534	1090	634	323	4581	SINDHUDURGA
22549.91	36502.25	24652	9274	4833	5978	44737	NASIK
4311.15	4956.30	2226	866	621	193	3906	DHULE
2905.34	4121.85	2984	646	524	195	4349	NANDURBAR
1601.83	1886.32	2345	891	408	278	3922	JALGAON
5573.08	7788.70	4068	823	89	45	5025	AHEMDNAGAR
28242.20	45274.80	26928	10424	4905	6053	48310	PUNE
4832.24	8165.84	2835	1027	160	42	4064	SATARA
1149.83	1525.86	1472	628	526	310	2936	SANGLI
7076.83	11486.74	4863	1159	180	105	6307	SOLAPUR
3000.01	4522.78	2552	621	427	243	3843	KOLHAPUR
1983.04	3077.37	2031	1205	1246	689	5171	AURANGABAD
1585.74	2746.51	2111	987	981	589	4668	JALNA
1101.78	1836.49	1627	548	498	243	2916	PARBHANI
11785.36	18037.11	18629	9207	2103	2322	32261	HINGOLI
8838.74	14586.80	15073	6289	2257	2313	25932	BEED
1069.55	1441.55	778	276	281	153	1488	NANDED
18482.83	28192.27	32633	14337	3798	4166	54934	OSMANABAD
1472.18	2549.74	2693	751	596	224	4264	LATUR
15370.10	21299.25	10919	5250	1245	1395	18809	BULDHANA
7971.76	9970.48	2803	333	54	36	3226	AKOLA
3447.39	2363.55	1732	506	394	264	2896	WASHIM
1955.66	2916.93	2286	844	165	60	3355	AMRAVATI
1918.69	3066.59	1645	392	329	283	2649	YAVATMAL
2176.43	3485.75	2529	453	398	176	3556	WARDHA
991.52	1007.10	2251	158	4	98	2511	NAGPUR
12716.62	19129.76	11618	5599	2079	1624	20920	BHANDARA
1250.03	1572.96	2176	950	34	19	3179	GONDIA
20468.67	34308.71	26901	4876	5925	1002	38704	CHANDRAPUR
62812.94	92601.61	51935	15725	8865	4349	80874	GADCHIROLI
270216	**410998**	**281814**	**101614**	**47395**	**35920**	**466743**	**TOTAL**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ३

सन २०२३-२४ मध्ये पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/ २०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
अ.	**खादी**								
१	सूती	0	0	0	0	0	0	0	0
२	लोकर	0	0	4	4	0	0	4	4
	खादी उद्योग एकूण	**0**	**0**	**4**	**4**	**0**	**0**	**4**	**4**
ब.	**ग्रामोद्योग**								
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग								
१	ग्रामीण कुंभार	0	0	1713	1713	0	0	1458	1458
२	चुनखडी	0	0	84	84	0	0	71	71
३	भांडी साभ करण्याची पावडर	0	0	4	4	0	0	5	5
४	दगड फोडणे	0	0	239	239	0	0	212	212
५	दागिने घडविणे	0	0	173	173	0	0	130	130
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**0**	**0**	**2213**	**2213**	**0**	**0**	**1876**	**1876**
	वनसंपत्तीवर आधारित								
६	हात कागद	0	0	100	100	0	0	84	84
७	फोटो फ्रेमिंग	0	0	164	164	0	0	137	137
८	कागदाची इतर उत्पादने	0	0	281	281	0	0	222	222
९	काथ	0	0	32	32	0	0	27	27
१०	लाख	0	0	8	8	0	0	9	9
११	अगरबत्ती	0	0	166	166	0	1	134	135
१२	बेत व बांबु	0	0	62	62	0	0	48	48
१३	वाख	0	0	35	35	0	0	25	25
१४	खसताटी	0	0	21	21	0	0	17	17
	वनस्पतीवर आधारीत एकूण	**0**	**0**	**869**	**869**	**0**	**1**	**703**	**704**
	शेतीवर आधारित उद्योग								
१५	धान्यडाळी प्रक्रिया	0	0	1818	1818	0	0	1527	1527
१६	नीरा पामगूर	0	0	27	27	0	0	23	23
१७	गुळ खांडसरी	0	0	403	403	0	0	339	339
१८	मधमाशा	0	0	27	27	0	0	24	24
१९	फळप्रक्रिया	0	0	585	585	0	0	425	425
२०	ग्रामीण तेल	0	0	210	210	0	0	151	151
२१	औषधी वनस्पती	0	0	65	65	0	0	58	58
	शेतीवर आधारित उद्योग-एकूण	**0**	**0**	**3135**	**3135**	**0**	**0**	**2547**	**2547**
	रसायनावर आधारित उद्योग								
२२	चर्मोद्योग	0	0	249	249	0	0	217	217
२३	अखाद्यतेल व साबण	0	0	71	71	0	0	52	52
२४	रेक्झीन	0	0	41	41	0	0	33	33
२५	प्लॅस्टीक	0	0	123	123	0	0	97	97
२६	मेणबत्ती तयार करणे	0	0	49	49	0	0	36	36
	रसायणावर आधारित उद्योग	**0**	**0**	**533**	**533**	**0**	**0**	**435**	**435**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 3

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under P.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
0.00	0	0	0	0	0	0	**Khadi**
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Cotton
14.40	21.60	6	5	2	0	13	Woolen
14.40	**21.60**	**6**	**5**	**2**	**0**	**13**	**Khadi - Total**
							GRAMODYOG
							Mineral Based Industries
8655.5	112144.71	7323	3474	2497	1230	14524	Pottery
648.79	877.12	374	86	28	17	505	Lime
46.10	64.66	47	11	12	5	75	Cleaning
2662.57	3821.85	1710	552	230	136	2628	Stone Crushing
788.81	1094.09	483	104	64	30	681	Goldsmithy
12801.78	**18002.43**	**9937**	**4227**	**2831**	**1418**	**18413**	**Mineral Based Industries - Total**
							Forest Based Industries
696.73	1102.57	390	101	38	14	543	Handmade Paper
339.52	530.22	224	48	39	6	317	Photo Framing
953.19	1480.46	714	269	73	29	1085	Other Paper
206.42	299.52	92	48	75	5	220	Kath
20.45	29.86	27	2	0	0	29	Shellac
147.84	222.19	303	47	113	8	471	Agarbatti
96.64	150.28	85	36	11	4	136	Cane & Bamboo
67.35	92.31	60	14	16	4	94	Fibre
378.57	447.04	190	4	4	3	201	Khastati
2906.70	**54354.44**	**52085**	**569**	**369**	**73**	**3096**	**Forest Based Industries - Total**
							Agro Based Industries
8555.69	12942.92	3643.10	1343	381	285	5652	P.C.P.I.
51.35	75.40	38	16	1	5	60	Neera Palmgur
2854.41	4148.17	1821	326	121	58	2326	Gur Khandsari
48.59	214.13	57	8	3	0	68	Beekpeeing
2125.26	3285.39	1285	455	116	70	1926	Fruit Processing
644.79	1044.10	464	270	120	67	921	Village Oil
220.67	320.98	203	57	23	29	312	Medical Plant
14500.76	**22031.09**	**7511.10**	**2475**	**765**	**514**	**11265.10**	**Agro Based Industries - Total**
							Polymer & Chemical Based
933.99	1534.73	471	95	59	18	643	Leather
369.39	562.11	339	67	82	21	509	NEO & Soap
150.06	219.72	81	24	10	9	124	Rexin
533.55	890.17	421	122	90	37	670	Plastic
63.77	89.90	43	28	21	19	111	Candle Making
2050.755	**3296.63**	**1355**	**336**	**262**	**104**	**2057**	**Polymer & Chemi. Based - Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ३

सन २०२३-२४ मध्ये पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/ २०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
२७	सुतार, लोहार	0	0	1607	1607	0	0	1407	1407
२८	अल्युमिनियम	0	0	118	118	0	0	37	37
२९	ब्रास, कॉपर मेटल	0	0	22	22	0	0	12	12
३०	इलेक्ट्रॉनिक्स	0	0	268	268	0	0	224	224
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**2015**	**2015**	**0**	**0**	**1680**	**1680**
	वस्त्रोद्योग								
३१	होजियरी	0	0	690	690	0	0	542	542
३२	टेलरिंग	0	0	1798	1798	0	0	1530	1530
	वस्त्रोद्योग एकूण	**0**	**0**	**2488**	**2488**	**0**	**0**	**2072**	**2072**
	सेवा उद्योग								
३३	लॉन्ड्री	0	0	132	132	0	0	120	120
३४	केस कापणे	0	0	586	586	0	0	529	529
३५	नळकाम	0	0	29	29	0	0	25	25
३६	इलेक्ट्रीक वायरिंग	0	0	244	244	0	0	203	203
३७	डिझेल इंजिन दुरुस्ती	0	0	50	50	0	0	41	41
३८	ध्वनीवर्धक भाड्याने देणे (बँड पथक)	0	0	1254	1254	0	0	1055	1055
३९	सायकल दुरुस्ती	0	0	242	242	0	0	215	215
४०	इलेक्ट्रीक शॉप	0	0	149	149	0	0	126	126
४१	टायर रिमोल्डींग	0	0	26	26	0	0	21	21
४२	बॅटरी चार्जिंग	0	0	25	25	0	0	23	23
४३	मोटर रिमोल्डींग	0	0	83	83	0	0	73	73
४४	मूर्तीकाम	0	0	77	77	0	0	58	58
४५	छत्री दुरुस्ती	0	0	0	0	0	0	0	0
४६	शेतकी पंप	0	0	10	10	0	0	10	10
४७	धाबा	0	0	627	627	0	0	530	530
४८	बिंदी	0	0	10	10	0	0	6	6
४९	गवंडी काम	0	0	637	637	0	0	557	557
५०	घड्याळ दुरूस्ती	0	0	39	39	0	0	29	29
५१	मिठाई	0	0	318	318	0	0	260	260
५२	ऑटो गॅरेज	0	0	211	211	0	0	179	179
	इतर उद्योग	0	0	7532	7532	0	0	6521	6521
	सेवा उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**12281**	**12281**	**0**	**0**	**10581**	**10581**
	ग्रामोद्योग - एकूण								
	ग्रामोद्योग सेल डेपो								
क)	**एकंदर एकूण (अ, ब, क)**	**0**	**0**	**21050**	**21050**	**0**	**1**	**17826**	**17827**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 3

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under P.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Engg. & Non-Conven.energy
5077.13	7219.08	3644	290	58	49	24610	Carpentry & Blacksmithy
111.04	159.79	108	50	28	2	188	Alluminium
44.84	75.47	72	11	0	0	83	Brass Copper Metal
757.45	754.17	487	49	48	16	600	Electronics
5990.46	**8208.51**	**4311**	**400**	**660**	**110**	**5481**	**Engg. & Non-Conven Energy-Total**
							Textile
4471.40	5322.81	1474	295	102	123	1994	Hosiery
2433.01	3756.72	2021	1276	167	189	3653	Tailoring
6904.41	9079.53	3495	1571	269	312	5647	**Textiles Total**
							Service Industry
22.01	75.20	216	22	4	0	242	Laundry
53.25	132.42	680	204	66	38	988	Hair Cutting
8.60	18.75	41	3	11	1	56	Plumbing
39.00	133.92	373	63	55	14	505	Electric Wiring
2.18	11.04	72	1	2	0	75	Diesel Engine
223.04	577.47	1904.50	70	707	169	2850	Hiring of Sound System
18.30	40.77	415	6	33	2	456	Cycle Repairing
74.11	171.93	202	23	34	3	262	Electric Shop
32.85	58.30	69	15	12	4	100	Tyre
0.00	4.00	55	0	12	0	67	Battery Charging
8.80	15.40	177	10	33	5	225	Motor Rewinding
108.89	167.31	100	40	23	11	174	Idol Making
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Umbrella Repairing
6.60	11.20	27	2	4	1	34	Agro Pump
108.42	620.10	1257.20	457	216	101	2031	Dhaba
0.00	10.12	6	0	6	0	12	Bindi
117.86	342.52	1175	360	189	53	1777	Mesonary
86.00	171.55	66	54	29	27	176	Watch Repairing
600.00	942.01	472	185	71	57	785	Sweet Making
22.51	102.08	396	18	88	4	506	Auto Garage
14653.11	20787.99	12846	4254	1624	1154	19878	Other Services India.
16185.53	**24394.08**	**20549**	**5787**	**3219**	**1644**	**31199.30**	**Service Industries Total**
							Gramodyog Total
							Gramo Sale Depot
54450	**80309**	**45754**	**13799**	**8108**	**3863**	**71524**	**Grand Total - (A+B+C)**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ३ अ

सन २०२२-२३ मध्ये पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२३ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2023				३१/०३/ २०२३ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2023			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
अ.	**खादी**								
१	सूती	0	0	0	0	0	0	0	0
२	लोकर	0	0	5	5	0	0	5	5
	खादी उद्योग एकूण	**0**	**0**	**5**	**5**	**0**	**0**	**5**	**5**
ब.	**ग्रामोद्योग**								
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग								
१	ग्रामीण कुंभार	0	0	1462	1462	0	0	1261	1261
२	चुनखडी	0	0	84	84	0	0	72	72
३	भांडी साभ करण्याची पावडर	0	0	5	5	0	0	5	5
४	दगड फोडणे	0	0	232	232	0	0	216	216
५	दागिने घडविणे	0	0	150	150	0	0	112	112
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**0**	**0**	**1933**	**1933**	**0**	**0**	**1666**	**1666**
	वनसंपत्तीवर आधारित								
६	हात कागद	0	0	107	107	0	0	96	96
७	फोटो फ्रेमिंग	0	0	145	145	0	0	125	125
८	कागदाची इतर उत्पादने	0	0	260	260	0	0	212	212
९	काथ	0	0	32	32	0	0	27	27
१०	लाख	0	0	4	4	0	0	4	4
११	अगरबत्ती	0	0	151	151	0	0	123	123
१२	बेत व बांबु	0	0	69	69	0	0	56	56
१३	वाख	0	0	40	40	0	0	27	27
१४	खसताटी	0	0	21	21	0	0	17	17
	वनस्पतीवर आधारीत एकूण	**0**	**0**	**829**	**829**	**0**	**0**	**687**	**687**
	शेतीवर आधारित उद्योग								
१५	धान्यडाळी प्रक्रिया	0	0	1738	1738	0	0	1478	1478
१६	नीरा पामगूर	0	0	27	27	0	0	23	23
१७	गुळ खांडसरी	0	0	350	350	0	0	288	288
१८	मधमाशा	0	0	24	24	0	0	19	19
१९	फळप्रक्रिया	0	0	560	560	0	0	398	398
२०	ग्रामीण तेल	0	0	192	192	0	0	131	131
२१	औषधी वनस्पती	0	0	58	58	0	0	51	51
	शेतीवर आधारित उद्योग-एकूण	**0**	**0**	**2949**	**2949**	**0**	**0**	**2388**	**2388**
	रसायनावर आधारित उद्योग								
२२	चर्मोद्योग	0	0	242	242	0	0	210	210
२३	अखाद्यतेल व साबण	0	0	60	60	0	0	44	44
२४	रेक्झीन	0	0	31	31	0	0	25	25
२५	प्लॅस्टीक	0	0	112	112	0	0	94	94
२६	मेणबत्ती तयार करणे	0	0	43	43	0	0	32	32
	रसायणावर आधारित उद्योग	**0**	**0**	**488**	**488**	**0**	**0**	**405**	**405**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२२ –२३

Statement No. 3 - A

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under P.M.E.G.P. Scheme in 2022-23

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Khadi
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Cotton
14.75	22.00	6	5	3	1	15	Woolen
14.75	**22.00**	**6**	**5**	**3**	**1**	**15**	**Khadi - Total**
							GRAMODYOG
							Mineral Based Industries
7051.31	10041.75	12747	5782	1785	918	21232	Pottery
556.90	756.18	345	89	37	26	497	Lime
48.10	67.66	47	13	12	5	77	Cleaning
2241.60	3323.66	1740	597	280	154	2771	Stone Crushing
569.47	905.74	325	98	60	22	505	Goldsmithy
10467.39	**15094.99**	**15204**	**6579**	**2174**	**1125**	**25082**	**Mineral Based Industries - Total**
							Forest Based Industries
624.08	975.34	408	80	90	14	592	Handmade Paper
318.50	506.38	267	40	51	0	358	Photo Framing
819.45	1290.27	638	240	85	23	986	Other Paper
206.42	299.52	92	48	75	5	220	Kath
5.52	9.73	7	2	0	0	9	Shellac
181.02	269.98	260	71	80	27	438	Agarbatti
85.77	174.39	77	42	13	7	139	Cane & Bamboo
68.98	93.35	67	18	18	6	109	Fibre
189.84	228.36	105	7	4	4	120	Khastati
2499.58	**3847.31**	**1921**	**548**	**416**	**86**	**2971**	**Forest Based Industries - Total**
							Agro Based Industries
6139.73	9724.40	3371	1386	421	298	5476	P.C.P.I.
49.80	72.60	36	14	1	5	56	Neera Palmgur
2453.26	3760.22	1684	315	126	61	2186	Gur Khandsari
30.34	44.26	41	8	3	0	52	Beekpeeing
2019.62	2974.13	1180	446	118	83	1827	Fruit Processing
697.75	8100.58	437	256	129	64	886	Village Oil
194.01	290.16	194	63	11	22	290	Medical Plant
11584.51	**24966.35**	**6943**	**2488**	**809**	**533**	**10773**	**Agro Based Industries - Total**
							Polymer & Chemical Based
888.18	1460.25	466	76	51	16	609	Leather
285.67	435.19	257	62	70	20	409	NEO & Soap
97.30	141.47	55	21	3	2	81	Rexin
560.00	878.53	399	115	61	35	610	Plastic
55.09	78.56	39	25	22	17	103	Candle Making
1886.24	**2994.00**	**1216**	**299**	**207**	**90**	**1812**	**Polymer & Chemi. Based - Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ३ अ

सन २०२२-२३ मध्ये पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२३ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2023				३१/०३/ २०२३ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
२७	सुतार, लोहार	0	0	1505	1505	0	0	1295	1295
२८	अल्युमिनियम	0	0	115	115	0	0	33	33
२९	ब्रास, कॉपर मेटल	0	0	20	20	0	0	11	11
३०	इलेक्ट्रॉनिक्स	0	0	258	258	0	0	212	212
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**1898**	**1898**	**0**	**0**	**1551**	**1551**
	वस्त्रोद्योग								
३१	होजियरी	0	0	553	553	0	0	429	429
३२	टेलरिंग	0	0	1895	1895	0	0	1614	1614
	वस्त्रोद्योग एकूण	**0**	**0**	**2448**	**2448**	**0**	**0**	**2043**	**2043**
	सेवा उद्योग								
३३	लॉन्ड्री	0	0	120	120	0	0	110	110
३४	केस कापणे	0	0	598	598	0	0	537	537
३५	नळकाम	0	0	29	29	0	0	27	27
३६	इलेक्ट्रीक वायरिंग	0	0	237	237	0	0	194	194
३७	डिझेल इंजिन दुरुस्ती	0	0	44	44	0	0	37	37
३८	ध्वनीवर्धक भाड्याने देणे (बँड पथक)	0	0	1168	1168	0	0	971	971
३९	सायकल दुरुस्ती	0	0	206	206	0	0	178	178
४०	इलेक्ट्रीक शॉप	0	0	161	161	0	0	136	136
४१	टायर रिमोल्डींग	0	0	34	34	0	0	30	30
४२	बॅटरी चार्जिंग	0	0	21	21	0	0	20	20
४३	मोटर रिमोल्डींग	0	0	80	80	0	0	70	70
४४	मूर्तीकाम	0	0	74	74	0	0	54	54
४५	छत्री दुरुस्ती	0	0	0	0	0	0	0	0
४६	शेतकी पंप	0	0	5	5	0	0	5	5
४७	धाबा	0	0	579	579	0	0	491	491
४८	बिंदी	0	0	10	10	0	0	6	6
४९	गवंडी काम	0	0	660	660	0	0	563	563
५०	घड्याळ दुरूस्ती	0	0	41	41	0	0	31	31
५१	मिठाई	0	0	285	285	0	0	213	213
५२	ऑटो गॅरेज	0	0	202	202	0	0	170	170
	इतर उद्योग	0	0	5128	5128	0	0	4653	4653
	सेवा उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**9682**	**9682**	**0**	**0**	**8496**	**8496**
	ग्रामोद्योग - एकूण								
	ग्रामोद्योग सेल डेपो	0	0	0	0	0	0	0	0
क)	**एकंदर एकूण (अ, ब, क)**	**0**	**0**	**20232**	**20232**	**0**	**0**	**17241**	**17241**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२२ –२३

Statement No. 3 - A

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under P.M.E.G.P. Scheme in 2022-23

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Engg. & Non-Conven.energy
4684.54	6742.40	3474	248	635	57	4414	Carpentry & Blacksmithy
100.61	151.29	95	49	25	2	171	Alluminium
37.19	70.72	48	11	0	0	59	Brass Copper Metal
433.30	700.68	490	50	49	15	604	Electronics
5255.64	**7665.09**	**4107**	**358**	**709**	**74**	**5248**	**Engg. & Non-Conven Energy-Total**
							Textile
4279.78	5111.78	1341	251	87	121	1800	Hosiery
2484.63	3881.83	1886	1413	210	268	3777	Tailoring
6764.41	**8993.61**	**3227**	**1664**	**297**	**389**	**5577**	**Textiles Total**
							Service Industry
17.00	39.25	174	39	4	0	217	Laundry
52.00	122.97	667	184	110	46	1007	Hair Cutting
4.95	12.25	41	7	10	3	61	Plumbing
23.61	70.57	395	63	66	7	531	Electric Wiring
1.09	5.52	70	1	2	0	73	Diesel Engine
184.22	457.25	1878.50	146	668	137	2829.46	Hiring of Sound System
13.10	29.81	324	6	49	2	381	Cycle Repairing
53.76	97.63	220	22	54	3	299	Electric Shop
51.90	55.45	77	12	13	4	106	Tyre
0.00	0.00	55	0	9	0	64	Battery Charging
6.35	10.90	161	10	30	5	206	Motor Rewinding
97.70	149.69	92	40	26	11	169	Idol Making
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Umbrella Repairing
6.60	11.20	9	2	3	1	15	Agro Pump
96.72	528.06	1167.20	437	252	105	1961.20	Dhaba
0.00	10.12	6	0	6	0	12	Bindi
100.83	259.30	1261	475	215	113	2064	Mesonary
86.00	171.55	68	54	29	27	178	Watch Repairing
459.82	791.85	492	178	61	56	787	Sweet Making
18.36	85.35	411	21	110	4	546	Auto Garage
8267.88	12077.29	10742	3037	1824	1065	16668.30	Other Services India.
9541.89	**14986.01**	**18311**	**4734**	**3541**	**1589**	**28174.96**	**Service Industries Total**
							Gramodyog Total
0.00	0.00	0	0	0	0	0	**Gramo Sale Depot**
48014.40	**78569.36**	**50935**	**16675**	**8156**	**3887**	**79653**	**Grand Total - (A+B+C)**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ४

सन २०२३-२४ मध्ये पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Districwise Physical

क्र. सं.	जिल्हा	सुरुवातीपासून ३१/०३/२०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/२०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	ठाणे	0	0	585	585	0	0	455	455
२	पालघर	0	0	625	625	0	0	591	591
३	रायगड	0	0	664	664	0	0	571	571
४	रत्नागिरी	0	0	1006	1006	0	0	706	706
५	सिंधुदूर्ग	0	0	763	763	0	0	658	658
६	नाशिक	0	0	859	859	0	0	835	835
७	धुळे	0	0	389	389	0	0	368	368
८	नंदुरबार	0	0	401	401	0	1	370	371
९	जळगांव	0	0	729	729	0	0	731	731
१०	अहमदनगर	0	0	566	566	0	0	417	417
११	पुणे	0	0	960	960	0	0	703	703
१२	सातारा	0	0	866	866	0	0	767	767
१३	सांगली	0	0	708	708	0	0	616	616
१४	सोलापूर	0	0	1329	1329	0	0	1047	1047
१५	कोल्हापूर	0	0	1132	1132	0	0	1073	1073
१६	औरंगाबाद	0	0	566	566	0	0	417	417
१७	जालना	0	0	435	435	0	0	305	305
१८	परभणी	0	0	397	397	0	0	351	351
१९	हिंगोली	0	0	424	424	0	0	388	388
२०	बीड	0	0	828	828	0	0	765	765
२१	नांदेड	0	0	618	618	0	0	558	558
२२	उस्मानाबाद	0	0	539	539	0	0	380	380
२३	लातूर	0	0	425	425	0	0	398	398
२४	बुलढाणा	0	0	383	383	0	0	335	335
२५	अकोला	0	0	510	510	0	0	470	470
२६	वाशिम	0	0	510	510	0	0	470	470
२७	अमरावती	0	0	491	491	0	0	265	265
२८	यवतमाळ	0	0	563	563	0	0	520	520
२९	वर्धा	0	0	416	416	0	0	413	413
३०	नागपूर	0	0	639	639	0	0	462	462
३१	भंडारा	0	0	447	447	0	0	316	316
३२	गोंदीया	0	0	263	263	0	0	237	237
३३	चंद्रपूर	0	0	751	751	0	0	631	631
३४	गडचिरोली	0	0	263	263	0	0	237	237
	एकूण	0	0	21050	21050	0	1	17826	17827

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 4

झालेल्या जिल्हावार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under P.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.				एकूण Total	जिल्हा District
		पूर्ण वेळ Full Time		अर्ध वेळ Part Time			
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
691.25	1207.25	1586	535	543	327	2991	THANE
684.90	1199.01	1862	739	593	361	3555	PALGHAR
569.21	683.75	1602	544	78	26	2250	RAIGAD
1827.71	3585.91	984	680	288	109	2061	RATNAGIRI
1028.15	2081.03	802	671	261	108	1842	SINDHUDURGA
2446.83	4600.43	2379	1070	553	317	4319	NASIK
370.24	550.17	909	22	10	2	943	DHULE
3379.69	3476.44	882	192	275	101	1450	NANDURBAR
2553.71	3544.05	2565	526	347	96	3534	JALGAON
604.99	757.23	1058	463	304	197	2022	AHEMDNAGAR
3941.00	5495.06	2603	436	31	19	3089	PUNE
3506.80	5876.92	1860	463	70	21	2414	SATARA
2058.77	3617.10	1810	463	0	0	2273	SANGLI
327.95	400.40	759	405	505	304	1973	SOLAPUR
5571.54	8975.01	3628	850	0	0	4478	KOLHAPUR
604.99	757.23	1058	463	304	197	2022	AURANGABAD
947.10	1539.49	965	915	874	514	3268	JALNA
628.43	969.42	660	313	295	175	1443	PARBHANI
387.86	682.05	964	248	271	81	1564	HINGOLI
1629.52	2664.15	1424	538	16	9	1987	BEED
1897.33	3357.88	1182	775	668	471	3096	NANDED
450.80	544.40	347	101	86	24	558	OSMANABAD
1187.47	1111.88	1292	268	50	15	1625	LATUR
1032.36	1626.42	1395	497	519	209	2620	BULDHANA
5131.79	6483.52	1866	0	0	0	1866	AKOLA
5132.00	6484.00	1866	0	0	0	1866	WASHIM
287.57	421.90	478	127	129	70	804	AMRAVATI
1363.64	2068.62	1474	602	9	3	2088	YAVATMAL
599.69	907.82	835	0	0	0	835	WARDHA
997.65	1319.30	1678	13	123	75	1889	NAGPUR
257.87	0.00	337	0	0	0	337	BHANDARA
631.02	979.50	605	33	453	16	1107	GONDIA
1089.55	1361.94	1433	814	0	0	2247	CHANDRAPUR
631.02	979.50	605	33	453	16	1107	GADCHIROLI
54450.39	**80308.78**	**45754**	**13799**	**8108**	**3863**	**71524**	**TOTAL**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ५

सन २०२३-२४ मध्ये सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/ २०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
अ.	**खादी**								
१	सूती	0	0	0	0	0	0	0	0
२	लोकर	0	0	17	17	0	0	1	1
	खादी उद्योग एकूण	**0**	**0**	**17**	**17**	**0**	**0**	**1**	**1**
ब.	**ग्रामोद्योग**								
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग								
१	ग्रामीण कुंभार	0	0	292	292	0	0	282	282
२	चुनखडी	0	0	4	4	0	0	3	3
३	भांडी साभ करण्याची पावडर	0	0	6	6	0	0	0	0
४	दगड फोडणे	0	0	10	10	0	0	10	10
५	दागिने घडविणे	0	0	21	21	0	0	19	19
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**0**	**0**	**333**	**333**	**0**	**0**	**314**	**314**
	वनसंपत्तीवर आधारित								
६	हात कागद	0	0	17	17	0	0	13	13
७	फोटो फ्रेमिंग	0	0	63	63	0	0	48	48
८	कागदाची इतर उत्पादने	0	0	53	53	0	0	41	41
९	काथ	0	0	0	0	0	0	0	0
१०	लाख	0	0	10	10	0	0	10	10
११	अगरबत्ती	0	0	69	69	0	0	50	50
१२	बेत व बांबु	0	0	118	118	0	0	110	110
१३	वाख	0	0	34	34	0	0	32	32
१४	खसताटी	0	0	8	8	0	0	6	6
	वनस्पतीवर आधारीत एकूण	**0**	**0**	**372**	**372**	**0**	**0**	**310**	**310**
	शेतीवर आधारित उद्योग								
१५	धान्यडाळी प्रक्रिया	0	0	644	644	0	0	518	518
१६	नीरा पामगूर	0	0	0	0	0	0	0	0
१७	गुळ खांडसरी	0	0	34	34	0	0	30	30
१८	मधमाशा	0	0	18	18	0	0	16	16
१९	फळप्रक्रिया	0	0	121	121	0	0	106	106
२०	ग्रामीण तेल	0	0	16	16	0	0	15	15
२१	औषधी वनस्पती	0	0	24	24	0	0	24	24
	शेतीवर आधारित उद्योग-एकूण	**0**	**0**	**857**	**857**	**0**	**0**	**709**	**709**
	रसायनावर आधारित उद्योग								
२२	चर्मोद्योग	0	0	52	52	0	0	51	51
२३	अखाद्यतेल व साबण	0	0	8	8	0	0	7	7
२४	रेक्झीन	0	0	7	7	0	0	7	7
२५	प्लॅस्टीक	0	0	28	28	0	0	29	29
२६	मेणबत्ती तयार करणे	0	0	12	12	0	0	12	12
	रसायणावर आधारित उद्योग	**0**	**0**	**107**	**107**	**0**	**0**	**106**	**106**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 5

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under C.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
0.00	0.00	0	0	0	0	0	**Khadi**
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Cotton
14.55	16.25	10	21	0	0	31	Woolen
14.55	**16.25**	**10**	**21**	**0**	**0**	**31**	**Khadi - Total**
							GRAMODYOG
							Mineral Based Industries
460.23	673.55	1707	702	671	321	3401	Pottery
13.70	20.00	8	0	1	0	9	Lime
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Cleaning
124.87	198.75	57	20	24	7	108	Stone Crushing
110.35	180.81	62	23	4	0	89	Goldsmithy
709.15	**1073.11**	**1834**	**745**	**700**	**328**	**3607**	**Mineral Based Industries - Total**
							Forest Based Industries
167.23	253.12	63	24	15	10	112	Handmade Paper
94.94	150.66	78	31	13	9	131	Photo Framing
143.30	204.86	140	19	16	5	180	Other Paper
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Kath
10.95	15.62	1	9	0	3	13	Shellac
105.56	541.04	73	34	4	26	137	Agarbatti
60.95	88.90	733	249	104	92	1178	Cane & Bamboo
56.00	86.60	38	24	2	15	79	Fibre
3.18	3.74	5	2	0	0	7	Khastati
642.11	**1344.54**	**1131**	**392**	**154**	**160**	**1837**	**Forest Based Industries - Total**
							Agro Based Industries
1209.46	1736.33	741	364	121	115	1341	P.C.P.I.
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Neera Palmgur
209.70	332.55	90	39	16	7	152	Gur Khandsari
28.05	49.18	17	2	25	15	59	Beekpeeing
408.38	554.19	283	90	19	36	428	Fruit Processing
210.75	315.81	143	15	13	3	174	Village Oil
84.25	158.95	27	45	3	26	101	Medical Plant
2150.59	**3147.01**	**1301**	**555**	**197**	**202**	**2255**	**Agro Based Industries - Total**
							Polymer & Chemical Based
98.98	135.07	87	19	8	4	118	Leather
33.92	54.01	15	14	2	2	33	NEO & Soap
19.02	29.73	13	4	0	0	17	Rexin
252.35	402.86	168	16	2	2	188	Plastic
15.10	8.55	7	5	0	2	14	Candle Making
419.37	**630.22**	**290**	**58**	**12**	**10**	**370**	**Polymer & Chemi. Based - Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ५

सन २०२३-२४ मध्ये सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/ २०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
२७	सुतार, लोहार	0	0	305	305	0	0	260	260
२८	अल्युमिनियम	0	0	13	13	0	0	13	13
२९	ब्रास, कॉपर मेटल	0	0	0	0	0	0	0	0
३०	इलेक्ट्रॉनिक्स	0	0	52	52	0	0	50	50
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**370**	**370**	**0**	**0**	**323**	**323**
	वस्त्रोद्योग								
३१	होजियरी	0	0	108	108	0	0	104	104
३२	टेलरिंग	0	0	961	961	1	0	788	788
	वस्त्रोद्योग एकूण	**0**	**0**	**1069**	**1069**	**1**	**0**	**892**	**892**
	सेवा उद्योग								
३३	लॉन्ड्री	0	0	20	20	0	0	15	15
३४	केस कापणे	0	0	247	247	0	0	210	210
३५	नळकाम	0	0	10	10	0	0	10	10
३६	इलेक्ट्रीक वायरिंग	0	0	50	50	1	0	46	46
३७	डिझेल इंजिन दुरुस्ती	0	0	19	19	1	0	14	14
३८	ध्वनीवर्धक भाड्याने देणे (बँड पथक)	0	0	269	269	0	0	230	230
३९	सायकल दुरुस्ती	0	0	19	19	0	0	14	14
४०	इलेक्ट्रीक शॉप	0	0	34	34	0	0	21	21
४१	टायर रिमोल्डींग	0	0	10	10	0	0	8	8
४२	बॅटरी चार्जिंग	0	0	3	3	0	0	3	3
४३	मोटर रिमोल्डींग	0	0	23	23	0	0	14	14
४४	मूर्तीकाम	0	0	17	17	0	0	17	17
४५	छत्री दुरुस्ती	0	0	0	0	0	0	4	4
४६	शेतकी पंप	0	0	14	14	0	0	12	12
४७	धाबा	0	0	262	262	0	0	216	216
४८	बिंदी	0	0	0	0	0	0	0	0
४९	गवंडी काम	0	0	168	168	0	0	134	134
५०	घड्याळ दुरूस्ती	0	0	1	1	0	0	0	0
५१	मिठाई	0	0	65	65	0	0	48	48
५२	ऑटो गॅरेज	0	0	63	63	0	0	55	55
	इतर उद्योग	0	0	1703	1703	26	0	1307	1336
	सेवा उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**2997**	**2997**	**28**	**0**	**2378**	**2407**
	ग्रामोद्योग - एकूण								
	ग्रामोद्योग सेल डेपो	0	0	0	0	0	0	0	0
क)	**एकंदर एकूण (अ, ब, क)**	**0**	**0**	**6122**	**6122**	**29**	**0**	**5033**	**5062**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 5

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under C.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Engg. & Non-Conven.energy
1031.97	1604.85	513	80	124	14	731	Carpentry & Blacksmithy
146.86	222.89	66	21	4	2	93	Alluminium
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Brass Copper Metal
100.28	135.24	62	13	16	2	93	Electronics
1279.11	**1962.98**	**641**	**114**	**144**	**18**	**917**	**Engg. & Non-Conven Energy-Total**
							Textile
184.94	320.36	117	57	14	52	240	Hosiery
658.45	1048.98	754	642	56	163	1615	Tailoring
843.39	**1369.34**	**871**	**699**	**70**	**215**	**1855**	**Textiles Total**
							Service Industry
8.16	15.88	15	9	5	0	29	Laundry
36.75	74.15	228	89	29	31	377	Hair Cutting
14.50	29.80	21	15	11	5	52	Plumbing
24.20	53.22	66	10	18	9	103	Electric Wiring
39.45	58.20	13	3	10	3	29	Diesel Engine
156.22	291.92	297	56	44	77	474	Hiring of Sound System
17.05	20.60	18	1	6	0	25	Cycle Repairing
19.79	36.92	40	17	3	8	68	Electric Shop
11.70	15.00	26	3	2	2	33	Tyre
0.00	0.00	8	0	0	0	8	Battery Charging
10.00	15.00	22	1	1	1	25	Motor Rewinding
25.08	40.85	38	20	0	0	58	Idol Making
0.00	0.00	5	2	0	0	7	Umbrella Repairing
0.25	5.34	17	4	6	0	27	Agro Pump
159.16	180.92	348	103	41	58	550	Dhaba
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Bindi
80.25	153.93	224	87	45	29	385	Mesonary
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Watch Repairing
86.34	125.51	93	26	22	6	147	Sweet Making
33.68	78.77	118	23	19	2	162	Auto Garage
1422.60	1801.92	1942	495	381	124	2942	Other Services India.
2145.18	**2997.93**	**3539**	**964**	**643**	**355**	**5501**	**Service Industries Total**
							Gramodyog Total
0.00	0.00	0	0	0	0	0	**Gramo Sale Depot**
8203.45	**12541.38**	**9617**	**3548**	**1920**	**1288**	**16373**	**Grand Total - (A+B+C)**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ५ अ

सन २०२२-२३ मध्ये सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२३ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2023				३१/०३/ २०२३ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2023			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
अ.	**खादी**								
१	सूती	0	0	0	0	0	0	0	0
२	लोकर	0	0	1	1	0	0	1	1
	खादी उद्योग एकूण	**0**	**0**	**1**	**1**	**0**	**0**	**1**	**1**
ब.	**ग्रामोद्योग**								
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग								
१	ग्रामीण कुंभार	0	0	147	147	0	0	111	111
२	चुनखडी	0	0	3	3	0	0	3	3
३	भांडी साभ करण्याची पावडर	0	0	1	1	0	0	1	1
४	दगड फोडणे	0	0	12	12	0	0	11	11
५	दागिने घडविणे	0	0	12	12	0	0	8	8
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**0**	**0**	**175**	**175**	**0**	**0**	**134**	**134**
	वनसंपत्तीवर आधारित								
६	हात कागद	0	0	10	10	0	0	3	3
७	फोटो फ्रेमिंग	0	0	33	33	0	0	30	30
८	कागदाची इतर उत्पादने	0	0	36	36	0	0	27	27
९	काथ	0	0	0	0	0	0	0	0
१०	लाख	0	0	10	10	0	9	10	10
११	अगरबत्ती	0	0	48	48	0	0	42	42
१२	बेत व बांबु	0	0	107	107	0	0	76	76
१३	वाख	0	0	23	23	0	0	21	21
१४	खसताटी	0	0	6	6	0	0	3	3
	वनस्पतीवर आधारीत एकूण	**0**	**0**	**273**	**273**	**0**	**9**	**212**	**212**
	शेतीवर आधारित उद्योग								
१५	धान्यडाळी प्रक्रिया	0	0	473	473	0	0	347	347
१६	नीरा पामगूर	0	0	4	4	0	0	4	4
१७	गुळ खांडसरी	0	0	20	20	0	0	17	17
१८	मधमाशा	0	0	19	19	0	0	17	17
१९	फळप्रक्रिया	0	0	93	93	0	0	82	82
२०	ग्रामीण तेल	0	0	23	23	0	0	14	14
२१	औषधी वनस्पती	0	0	20	20	0	0	20	20
	शेतीवर आधारित उद्योग-एकूण	**0**	**0**	**652**	**652**	**0**	**0**	**501**	**501**
	रसायनावर आधारित उद्योग								
२२	चर्मोद्योग	0	0	38	38	0	0	33	33
२३	अखाद्यतेल व साबण	0	0	7	7	0	0	6	6
२४	रेक्झीन	0	0	8	8	0	0	7	7
२५	प्लॅस्टीक	0	0	19	19	0	0	19	19
२६	मेणबत्ती तयार करणे	0	0	4	4	0	0	4	4
	रसायणावर आधारित उद्योग	**0**	**0**	**76**	**76**	**0**	**0**	**69**	**69**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२२ –२३

Statement No. 5 - A

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under C.M.E.G.P. Scheme in 2022-23

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
0.00	0.00	0	0	0	0	0	**Khadi**
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Cotton
11.55	12.15	10	5	0	0	15	Woolen
11.55	**12.15**	**10**	**5**	**0**	**0**	**15**	**Khadi - Total**
							GRAMODYOG
							Mineral Based Industries
414.75	548.15	4462	2284	61	23	6830	Pottery
24.00	35.00	26	10	6	5	47	Lime
0.50	0.25	0	0	0	0	0	Cleaning
183.49	259.45	147	77	24	7	255	Stone Crushing
26.98	51.36	22	4	4	0	30	Goldsmithy
649.72	**894.21**	**4657**	**2375**	**95**	**35**	**7162**	**Mineral Based Industries - Total**
							Forest Based Industries
145.13	225.15	32	17	11	8	68	Handmade Paper
63.88	96.01	40	18	9	3	70	Photo Framing
94.37	132.87	123	52	22	13	210	Other Paper
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Kath
10.95	15.62	1	9	0	3	13	Shellac
101.33	149.25	60	31	2	27	120	Agarbatti
42.63	109.66	66	44	17	14	141	Cane & Bamboo
43.41	57.96	14	19	0	13	46	Fibre
2.88	3.34	3	1	0	0	4	Khastati
504.58	**789.86**	**339**	**191**	**61**	**81**	**672**	**Forest Based Industries - Total**
							Agro Based Industries
933.14	1401.95	751	404	115	96	1366	P.C.P.I.
10.00	14.00	9	2	0	0	11	Neera Palmgur
191.77	293.20	76	34	16	7	133	Gur Khandsari
24.79	42.55	20	3	25	15	63	Beekpeeing
363.78	488.19	238	83	16	33	370	Fruit Processing
223.13	334.93	148	18	11	1	178	Village Oil
69.70	136.45	21	38	0	22	81	Medical Plant
1816.31	**2711.27**	**1263**	**582**	**183**	**174**	**2202**	**Agro Based Industries - Total**
							Polymer & Chemical Based
83.13	125.14	66	17	11	5	99	Leather
17.60	27.05	13	12	0	0	25	NEO & Soap
22.02	34.73	16	7	0	0	23	Rexin
224.79	367.42	155	22	5	2	184	Plastic
5.00	6.50	5	0	0	2	7	Candle Making
352.54	**560.84**	**255**	**58**	**16**	**9**	**338**	**Polymer & Chemi. Based - Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ५ अ

सन २०२२-२३ मध्ये सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Industrywise Physical

क्र. सं.	उद्योग	सुरुवातीपासून ३१/०३/ २०२३ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2023				३१/०३/ २०२३ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2023			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
२७	सुतार, लोहार	0	0	250	250	0	0	192	192
२८	अल्युमिनियम	0	0	7	7	0	0	5	5
२९	ब्रास, कॉपर मेटल	0	0	0	0	0	0	0	0
३०	इलेक्ट्रॉनिक्स	0	0	64	64	0	0	53	53
	अभियांत्रिकी व अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**321**	**321**	**0**	**0**	**250**	**250**
	वस्त्रोद्योग								
३१	होजियरी	0	0	85	85	0	0	68	68
३२	टेलरिंग	0	0	643	643	0	0	518	518
	वस्त्रोद्योग एकूण	**0**	**0**	**728**	**728**	**0**	**0**	**586**	**586**
	सेवा उद्योग								
३३	लॉन्ड्री	0	0	13	13	0	0	9	9
३४	केस कापणे	0	0	135	135	0	0	119	119
३५	नळकाम	0	0	10	10	0	0	10	10
३६	इलेक्ट्रीक वायरिंग	0	0	55	55	0	0	44	44
३७	डिझेल इंजिन दुरुस्ती	0	0	15	15	0	0	14	14
३८	ध्वनीवर्धक भाड्याने देणे (बँड पथक)	0	0	200	200	0	0	148	148
३९	सायकल दुरुस्ती	0	0	37	37	0	0	28	28
४०	इलेक्ट्रीक शॉप	0	0	31	31	0	0	23	23
४१	टायर रिमोल्डींग	0	0	6	6	0	0	4	4
४२	बॅटरी चार्जिंग	0	0	3	3	0	0	1	1
४३	मोटर रिमोल्डींग	0	0	11	11	0	0	7	7
४४	मूर्तीकाम	0	0	8	8	0	0	6	6
४५	छत्री दुरुस्ती	0	0	0	0	0	0	0	0
४६	शेतकी पंप	0	0	8	8	0	0	8	8
४७	धाबा	0	0	170	170	0	0	124	124
४८	बिंदी	0	0	0	0	0	0	0	0
४९	गवंडी काम	0	0	149	150	0	0	131	131
५०	घड्याळ दुरूस्ती	0	0	0	0	0	0	0	0
५१	मिठाई	0	0	44	44	0	0	29	29
५२	ऑटो गॅरेज	0	0	50	50	0	0	45	45
	इतर उद्योग	0	0	1096	1095	0	0	977	986
	सेवा उद्योग - एकूण	**0**	**0**	**2041**	**2041**	**0**	**0**	**1727**	**1736**
	ग्रामोद्योग - एकूण								
	ग्रामोद्योग सेल डेपो	0	0	0	0	0	0	0	0
क)	**एकंदर एकूण (अ, ब, क)**	**0**	**0**	**4267**	**4267**	**0**	**9**	**3480**	**3489**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२२ –२३

Statement No. 5 - A

झालेल्या उद्योगवार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under C.M.E.G.P. Scheme in 2022-23

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.					Industry
		पूर्ण वेळ / Full Time		अर्ध वेळ / Part Time		एकूण Total	
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
							Engg. & Non-Conven.energy
1164.62	1695.34	552	149	103	23	827	Carpentry & Blacksmithy
117.80	176.39	49	17	2	0	68	Alluminium
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Brass Copper Metal
109.78	148.09	147	15	1	32	177	Electronics
1392.20	**2019.82**	**748**	**181**	**118**	**25**	**1072**	**Engg. & Non-Conven Energy-Total**
							Textile
157.00	247.41	76	62	16	50	204	Hosiery
578.48	855.60	733	640	88	117	1578	Tailoring
735.48	**1103.01**	**809**	**702**	**104**	**167**	**1782**	**Textiles Total**
							Service Industry
6.00	15.60	14	5	3	0	22	Laundry
17.00	45.60	122	63	19	35	239	Hair Cutting
0.00	2.20	8	0	1	0	9	Plumbing
12.20	38.17	67	13	7	7	94	Electric Wiring
39.45	58.20	13	4	9	3	29	Diesel Engine
114.94	179.05	201	52	39	14	306	Hiring of Sound System
1.55	0.00	26	2	0	0	28	Cycle Repairing
19.79	27.42	16	18	5	15	54	Electric Shop
2.20	4.10	4	3	0	2	9	Tyre
0.00	0.00	1	0	0	0	1	Battery Charging
10.00	15.00	11	1	1	1	14	Motor Rewinding
9.20	14.55	13	7	1	0	21	Idol Making
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Umbrella Repairing
0.25	5.34	10	0	6	0	16	Agro Pump
29.13	101.77	153	90	36	56	335	Dhaba
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Bindi
21.70	66.03	224	84	38	22	368	Mesonary
0.00	0.00	0	0	0	0	0	Watch Repairing
45.95	80.20	56	19	13	4	92	Sweet Making
10.68	35.51	90	16	19	2	127	Auto Garage
1315.69	2028.82	1097	486	213	157	1953	Other Services India.
1655.73	**2717.56**	**2126**	**863**	**410**	**318**	**3717**	**Service Industries Total**
							Gramodyog Total
0.00	0.00	0	0	0	0	0	**Gramo Sale Depot**
7118.11	**10808.72**	**10207**	**4957**	**987**	**809**	**16960**	**Grand Total - (A+B+C)**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग

तक्ता क्र. ६

सन २०२३-२४ मध्ये सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत

Statement Showing Districwise Physical

क्र. सं.	जिल्हा	सुरुवातीपासून ३१/०३/२०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/२०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१	ठाणे	0	0	79	79	29	0	79	108
२	पालघर	0	0	406	406	0	0	392	392
३	रायगड	0	0	100	100	0	0	100	100
४	रत्नागिरी	0	0	250	250	0	0	157	157
५	सिंधुदूर्ग	0	0	205	205	0	0	205	205
६	नाशिक	0	0	0	0	0	0	0	0
७	धुळे	0	0	122	122	0	0	122	122
८	नंदुरबार	0	0	42	42	0	0	38	38
९	जळगांव	0	0	136	136	0	0	136	136
१०	अहमदनगर	0	0	317	317	0	0	317	317
११	पुणे	0	0	123	123	0	0	69	69
१२	सातारा	0	0	152	152	0	0	147	147
१३	सांगली	0	0	166	166	0	0	128	128
१४	सोलापूर	0	0	208	208	0	0	126	126
१५	कोल्हापूर	0	0	345	345	0	0	341	341
१६	औरंगाबाद	0	0	245	245	0	0	221	221
१७	जालना	0	0	127	127	0	0	116	116
१८	परभणी	0	0	54	54	0	0	54	54
१९	हिंगोली	0	0	105	105	0	0	69	69
२०	बीड	0	0	109	109	0	0	103	103
२१	नांदेड	0	0	190	190	0	0	190	190
२२	उस्मानाबाद	0	0	290	290	0	0	206	206
२३	लातूर	0	0	96	96	0	0	101	101
२४	बुलढाणा	0	0	44	44	0	0	38	38
२५	अकोला	0	0	606	606	0	0	331	331
२६	वाशिम	0	0	297	297	0	0	173	173
२७	अमरावती	0	0	207	207	0	0	208	208
२८	यवतमाळ	0	0	152	152	0	0	152	152
२९	वर्धा	0	0	163	163	0	0	163	163
३०	नागपूर	0	0	271	271	0	0	158	158
३१	भंडारा	0	0	191	191	0	0	160	160
३२	गोंदीया	0	0	96	96	0	0	88	88
३३	चंद्रपूर	0	0	209	209	0	0	126	126
३४	गडचिरोली	0	0	19	19	0	0	19	19
	एकूण	**0**	**0**	**6122**	**6122**	**29**	**0**	**5033**	**5062**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 6

झालेल्या जिल्हावार भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

Progress Under C.M.E.G.P. Scheme in 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.				एकूण Total	जिल्हा District
		पूर्ण वेळ Full Time		अर्ध वेळ Part Time			
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)	
185.70	150.30	162	30	16	4	212	THANE
278.80	521.66	2221	875	665	437	4198	PALGHAR
25.35	32.08	151	17	23	11	202	RAIGAD
188.93	256.88	184	198	69	77	528	RATNAGIRI
312.17	665.29	217	117	135	170	639	SINDHUDURGA
0.00	0.00	0	0	0	0	0	NASIK
32.70	38.00	226	0	0	0	226	DHULE
4.79	4.04	91	21	2	1	115	NANDURBAR
156.30	321.80	168	63	41	5	277	JALGAON
690.20	672.76	950	239	47	33	1269	AHEMDNAGAR
696.30	983.60	263	107	10	5	385	PUNE
204.70	368.07	255	59	0	0	314	SATARA
548.90	853.26	496	23	0	0	519	SANGLI
11.70	16.36	172	61	14	2	249	SOLAPUR
917.90	1462.80	814	183	0	0	997	KOLHAPUR
197.08	301.21	207	64	93	44	408	AURANGABAD
258.97	412.02	141	114	100	98	453	JALNA
254.60	447.53	224	26	66	5	321	PARBHANI
56.50	104.50	49	33	19	14	115	HINGOLI
344.67	483.45	126	66	1	0	193	BEED
620.40	894.25	268	252	136	78	734	NANDED
68.25	95.60	137	83	40	28	288	OSMANABAD
181.00	230.00	7	1	0	0	8	LATUR
55.60	104.20	60	44	25	15	144	BULDHANA
563.60	584.82	369	139	0	0	508	AKOLA
217.97	655.47	218	187	35	35	475	WASHIM
208.25	387.78	132	107	93	48	380	AMRAVATI
127.72	245.34	111	74	0	0	185	YAVATMAL
110.00	195.00	96	125	181	127	529	WARDHA
154.40	281.05	159	2	0	2	163	NAGPUR
193.55	277.91	171	48	38	11	268	BHANDARA
158.24	276.40	113	62	52	37	264	GONDIA
77.50	71.95	608	114	0	0	722	CHANDRAPUR
100.71	146.00	51	14	19	1	85	GADCHIROLI
8203.45	**12541.38**	**9617**	**3548**	**1920**	**1288**	**16373**	**TOTAL**

तक्ता क्र. ६

सन २०२३-२४ मध्ये नॉर्मल / सी. बी. सी. / मार्जिन मनी / का. रो. ह. यो. / पी. एम. ई. जी. पी. /

Statement Showing information about the Physical Progress achieved by the categories

क्र. सं.	जिल्हा	सुरुवातीपासून ३१/०३/२०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/२०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
१.	**खादि आधारित उद्योग**								
अ)	अजा	0	0	86	86	0	0	9	9
ब)	अजाम	3	0	597	600	0	0	140	140
क)	मुस्लीम	0	0	73	73	0	0	18	18
इ)	खिश्चन	0	0	0	0	0	0	0	0
	पारशी	0	0	0	0	0	0	0	0
	इतर	28	20	5855	5903	0	0	1755	1755
	खादी आधारित उद्योग एकूण	**31**	**20**	**6611**	**6662**	**0**	**0**	**1922**	**1922**
२.	**खनिज संपत्तीवर आधारित**								
अ)	अजा	7	47	7086	7140	0	3	2866	2866
ब)	अजाम	1	1	2464	2464	0	0	1034	1034
क)	मुस्लीम	6	3	1415	1424	0	0	531	531
इ)	खिश्चन	0	0	322	322	0	0	39	39
	पारशी	0	0	4	4	0	0	7	7
	इतर	41	397	38547	38985	0	0	15675	15913
	खनिज संपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**55**	**488**	**49838**	**50341**	**0**	**3**	**20152**	**20393**
३.	**वनसंपत्तीवर आधारित**								
अ)	अजा	**8**	**26**	**69833**	**69867**	**0**	**0**	**30190**	**30190**
ब)	अजाम	0	1	7600	7601	0	0	3338	3338
क)	मुस्लीम	0	1	343	344	0	0	16	16
इ)	खिश्चन	0	0	47	47	0	0	16	16
	पारशी	0	0	1	1	0	0	1	1
	इतर	15	280	13309	13604	0	19	4604	4818
	वनसंपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**23**	**308**	**91133**	**91464**	**0**	**19**	**38239**	**38453**
४.	**शेतीवर आधारित उद्योग**								
अ)	अजा	16	25	5854	5895	0	0	2690	2690
ब)	अजाम	0	8	2287	2295	0	0	687	687
क)	मुस्लीम	0	0	1135	1135	0	0	330	330
इ)	खिश्चन	0	0	22	22	0	0	1	1
	पारशी	0	0	1	1	0	0	1	1
	इतर	48	327	26085	26460	0	0	10725	10828
	वनसंपत्तीवर आधारित उद्योग एकूण	**64**	**360**	**35384**	**35808**	**0**	**0**	**14434**	**14537**
५.	**रसायनांवर आधारित उद्योग**								
अ)	अजा	51	82	59701	59834	0	0	24767	24776
ब)	अजाम	0	0	52	52	0	0	5	5
क)	मुस्लीम	0	0	83	83	0	0	34	34
इ)	खिश्चन	0	0	1	1	0	0	0	0
	पारशी	0	0	10	10	0	0	3	3
	इतर	8	207	1159	1374	0	0	449	633
	रसायनांवर आधारित उद्योग एकूण	**59**	**289**	**61006**	**61354**	**0**	**0**	**25258**	**25451**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 6

सी. एम. ई. जी. जी. योजने अंतर्गत प्रवर्ग निहाय झालेल्या भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

under the Normal / C.B.C. / Margin Money / A.E.G. / P.M.E.G.P. / C.M.E.G.P. / Scheme - 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.				एकूण Total
		पूर्ण वेळ Full Time		अर्ध वेळ Part Time		
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)
15.50	29.20	11	7	4	3	25
189.43	392.05	250	105	0	100	455
35.81	62.56	17	11	10	12	51
0.00	0.00	0	0	0	0	0
0.00	0.00	0	0	0	0	0
1560.87	2517.41	1356	603	315	279	2553
1801.61	**3001.22**	**1634**	**726**	**329**	**395**	**3084**
5760.89	8580.06	6003	2232	1250	1152	10637
1326.28	1710.33	1601	584	392	198	2775
1552.61	2194.28	1322	674	390	269	2655
166.33	301.45	140	69	113	113	435
8.09	11.00	5	2	0	0	7
31672.07	48669.48	30011	12176	6111	6135	54433
40486.259	**61466.6084**	**39082**	**15737**	**8256**	**7867**	**70942**
19535.66	29878.09	31638	13698	3281	3126	51743
1317.68	2266.03	3229	1608	356	583	5776
214.52	314.69	167	71	25	10	273
3.95	7.70	17	26	0	0	43
1.73	3.12	3	0	0	0	3
5431.18	8081.66	5907	2603	1089	848	10447
26504.7444	**40551.2918**	**40961**	**18006**	**4751**	**4567**	**68285**
4567.80	6966.28	3632	1726	389	378	6125
960.71	1414.67	1035	431	110	107	1683
774.63	1379.49	635	340	107	84	1166
3.87	12.19	2	0	0	0	2
0.00	0.00	0	0	0	0	0
25116.13	37035.39	18102	7674	2327	2091	30194
31423.141	**46708.0184**	**23406**	**10171**	**2933**	**2660**	**39170**
25855.47	42071.21	31343	5976	5809	953	44081
6.76	10.80	9	2	1	6	18
98.89	151.80	115	49	33	25	222
0.00	0.00	0	0	0	0	0
14.10	15.10	3	0	3	0	6
1815.65	2693.45	1385	384	183	92	2044
27790.867	**44942.357**	**32855**	**6411**	**6029**	**1076**	**46371**

तक्ता क्र. ६

सन २०२३-२४ मध्ये नॉर्मल / सी. बी. सी. / मार्जिन मनी / का. रो. ह. यो. / पी. एम. ई. जी. पी. /

Statement Showing information about the Physical Progress achieved by the categories

क्र. सं.	जिल्हा	सुरुवातीपासून ३१/०३/२०२४ अखेर आर्थिक सहाय्य दिलेली युनिट संख्या Finance as on 31-3-2024				३१/०३/२०२४ अखेर पर्यंत कार्यरत असलेली युनिट संख्या Working units till 31st March 2024			
		रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total	रजि.संख्या Registered Society	सह सो. Sah. Society	वैयक्तिक Individual	एकूण Total
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)
६.	अभियांत्रिक अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग								
अ)	अजा	0	0	13202	13202	0	0	6368	6368
ब)	अजाम	0	1	4402	4403	0	0	1819	1819
क)	मुस्लीम	0	0	1670	1670	0	0	586	586
इ)	खिश्चन	0	0	94	94	0	0	63	63
	पारशी	0	0	12	12	0	0	10	10
	इतर	35	294	50028	50357	0	20	23706	23913
	अभियांत्रिक अपारंपरिक उर्जेवर आधारित उद्योग एकूण	**35**	**395**	**69408**	**69738**	**0**	**20**	**32552**	**32759**
७.	**वस्त्रोद्योग आधारित उद्योग**								
अ)	अजा	1	2	8209	8212	0	11	4296	4307
ब)	अजाम	0	0	1664	1664	0	0	767	767
क)	मुस्लीम	0	0	1055	1055	0	0	575	575
इ)	खिश्चन	0	0	15	15	0	0	8	8
	पारशी	0	0	371	371	0	0	294	294
	इतर	3	13	16380	16396	0	13	9259	9272
	वस्त्रोद्योग आधारित उद्योग एकूण	**4**	**15**	**27694**	**27713**	**0**	**24**	**15199**	**15223**
८.	**सेवा उद्योग**								
अ)	अजा	9	5	7311	7325	0	3	3463	3466
ब)	अजाम	6	4	4329	4339	0	2	2169	2171
क)	मुस्लीम	3	2	1774	1779	0	2	948	950
इ)	खिश्चन	0	0	383	383	0	0	251	251
	पारशी	0	0	177	177	0	0	176	176
	इतर	11	83	126689	126783	0	1	58747	57832
	सेवा उद्योग एकूण	**29**	**94**	**140663**	**140786**	**0**	**8**	**65754**	**64846**
९.	**एकंदर एकूण**								
अ)	अजा	91	185	163073	163349	0	6	70353	70368
ब)	अजाम	10	15	21731	21756	0	2	9192	9194
क)	मुस्लीम	9	6	6493	6508	0	2	2537	2639
इ)	खिश्चन	0	0	869	869	0	0	370	370
	पारशी	0	0	205	205	0	0	198	198
	इतर	186	1608	261672	263466	0	40	115661	115692
	एकंदर एकूण	**296**	**1814**	**454043**	**456153**	**0**	**50**	**198311**	**198361**

मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल – २०२३ –२४

Statement No. 6

सी. एम. ई. जी. जी. योजने अंतर्गत प्रवर्ग निहाय झालेल्या भौतिक प्रगतीची माहिती दर्शविणारा तक्ता.

under the Normal / C.B.C. / Margin Money / A.E.G. / P.M.E.G.P. / C.M.E.G.P. / Scheme - 2023-24

उत्पादन किंमत रु. Production Cost (Rs.)	विक्री किंमत रु. Sales Cost (Rs.)	रोजगार संख्या Employment No.				
		पूर्ण वेळ Full Time		अर्ध वेळ Part Time		एकूण Total
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)	(१६)	(१७)
7909.51	11943.31	9711	740	2246	314	13011
1643.95	2605.51	2987	132	504	40	3663
1326.15	2088.77	1202	174	453	66	1895
436.93	557.20	140	33	69	13	255
10.15	14.55	16	0	0	0	16
32760.53	48704.75	33007	1568	10414	251	45240
44087.2312	**65914.0896**	**47063**	**2647**	**13686**	**684**	**64080**
3852.91	6047.53	4540	2641	372	361	7914
1867.14	3256.85	856	484	47	83	1470
692.23	1258.49	627	355	90	79	1151
33.20	45.50	3	4	4	4	15
70.60	130.20	102	160	10	2	274
9825.59	14955.17	10215	5063	708	933	16919
16341.6734	**25693.7496**	**16343**	**8707**	**1231**	**1462**	**27743**
1465.90	2521.47	5101	968	784	270	7133
588.46	1118.82	3444	368	699	92	4602
474.26	869.42	1443	169	436	85	2133
48.06	93.53	402	8	74	5	489
0.00	0.00	224	6	3	1	234
95545.47	143811.30	86199	46397	9405	18218	160219
98122.1534	**148418.545**	**96813**	**47916**	**11411**	**18671**	**174811**
65110.7378	101989.629	87439	25347	13773	6196	132755
6033.266	9518.2032	12555	3230	2062	1126	18972
4476.8634	6961.0089	4901	1488	1454	552	8395
659.14	972.0728	701	136	256	131	1224
34.07	43.77	251	8	6	1	266
193901.909	291513.445	175967	71405	29844	27914	305130
270215.986	**410998.13**	**281814**	**101614**	**47395**	**35920**	**466743**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई, वार्षिक अहवाल

तक्ता ८/ Statement No. 8

पी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षातील जिल्हानिहाय कर्ज मंजुरीचा तपशील

Statement Showing Districtwise Disbursement under P.M.E.G.P. Schemes During 2023-24

क्र.सं. Sr. No.	जिल्ह्याचे नांव	यूनिट संख्या Unit No.	वाटप केलेली मार्जिन मनी रक्कम रु. Amount disbursed under Margin Money	District
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१.	ठाणे	१६	५९.४४	Thane
२.	पालघर	३०	८३.२८	Palghar
३.	रायगड	१७	६०.०८	Raigad
४.	रत्नागिरी	३१	९४.०७	Ratnagiri
५.	सिंधुदुर्ग	३६	१३०.१८	Sindhudurg
६.	नाशिक	७५	६८०.३३	Nasik
७.	धुळे	३०	७४.११	Dhule
८.	नंदूरबार	१४	२३.४६	Nandurbar
९.	जळगांव	६०	२२०.६९	Jalgaon
१०.	आहिल्यानगर	३१	१८८.३	Ahilyanagar
११.	पुणे	६५	२९२.५८	Pune
१२.	सातारा	३२	१३०.०८	Satara
१३.	सांगली	३२	१३४.२१	Sangli
१४.	सोलापूर	१०९	५०४.४७	Solapur
१५.	कोल्हापूर	१६७	१६५६.११	Kolhapur
१६.	संभाजी नगर	४५	१४३.३५	Sambhaji Nagar
१७.	जालना	८	४४.४६	Jalna
१८.	परभणी	२१	३७.४१	Prabhani
१९.	हिंगोली	१७	२१.६२	Hingoli
२०.	बीड	३७	१०२.०७	Beed
२१.	नांदेड	३२	६९.४५	Nanded
२२.	धाराशीव	२०	३५.१९	Dharashiv
२३.	लातूर	२२	५७.५४	Latur
२४.	अमरावती	२४	४०.७५	Amravati
२५.	बुलढाणा	२९	१२५.२४	Buldhana
२६.	अकोला	२५	७२.५७	Akola
२७.	वाशिम	२०	६१.१७	Vashim
२८.	यवतमाळ	३४	७२.५७	Yeotmal
२९.	नागपूर	२९	७३.५५	Wardha
३०.	वर्धा	३७	५२.४८	Nagpur
३१.	भंडारा	११	२०.७८	Bhandara
३२.	गोंदिया	३७	७०.१२	Gondia
३३.	चंद्रपूर	५७	१७४.७३	Chandrapur
३४.	गडचिरोली	१९	३८.०७	Gadchiroli
३५.	मुंबई	०	०	Mumbai
३५.	मुंबई उपनगर	०	०	Mumbai suburban
	एकूण	**१२६९**	**५६४४.५१**	**Total**

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई

तक्ता ९/ Statement No. 9

सी.एम.ई.जी.पी. योजने अंतर्गत सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षातील जिल्हानिहाय कर्ज मंजुरीचा तपशील

Statement Showing Districtwise Disbursement under C.M.E.G.P. Schemes During 2023-24

क्र.सं. Sr. No.	जिल्ह्याचे नांव	यूनिट संख्या Unit No.	वाटप केलेली मार्जिन मनी रक्कम रु. Amount disbursed under Margin Money	District
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१.	ठाणे	३६	२२.१५	Thane
२.	पालघर	१००	१५४.६२	Palghar
३.	रायगड	३४	६१.६१	Raigad
४.	रत्नागिरी	४७	९४.७९	Ratnagiri
५.	सिंधुदुर्ग	८३	१४७.०१	Sindhudurg
६.	नाशिक	६३	१०५.५१	Nasik
७.	धुळे	३८	४७.९२	Dhule
८.	नंदूरबार	१९	३०.४	Nandurbar
९.	जळगांव	९३	१८५.५५	Jalgaon
१०.	आहिल्यानगर	१०५	२९२.५५	Ahilyanagar
११.	पुणे	६९	१४७.५१	Pune
१२.	सातारा	३१	५९.४९	Satara
१३.	सांगली	३३	१०२.९९	Sangli
१४.	सोलापूर	९१	१४१.०१	Solapur
१५.	कोल्हापूर	२०२	६२१.८५	Kolhapur
१६.	संभाजी नगर	४७	८७.५	Sambhaji Nagar
१७.	जालना	१९	३२.७२	Jalna
१८.	परभणी	१५	१०.१३	Prabhani
१९.	हिंगोली	३०	३४.९७	Hingoli
२०.	बीड	६६	१२६.२२	Beed
२१.	नांदेड	५१	६३.१८	Nanded
२२.	धाराशीव	१५५	७३.८४	Dharashiv
२३.	लातूर	४६	३७.५	Latur
२४.	अमरावती	१२६	९४.५५	Amravati
२५.	बुलढाणा	३६	४५.४१	Buldhana
२६.	अकोला	९७	६७.०४	Akola
२७.	वाशिम	७८	९४.३२	Vashim
२८.	यवतमाळ	७८	३३.६६	Yeotmal
२९.	नागपूर	७५	१३८.७५	Wardha
३०.	वर्धा	६१	३९.२९	Nagpur
३१.	भंडारा	२९	२९.१४	Bhandara
३२.	गोंदिया	२१	२२.९३	Gondia
३३.	चंद्रपूर	११५	२६८.८३	Chandrapur
३४.	गडचिरोली	११	२५.८७	Gadchiroli
	एकूण	**२२००**	**३५४०.८१**	**Total**

खालील जिल्हा कार्यालयीन पत्त्यांवर शासनाच्या विविध योजनांबद्दल माहिती व ग्रामोद्योग अंक उपलब्ध आहे.

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
2/ लक्ष्मी- विष्णू सदन, महर्षी कर्वे रोड, नौपाडा, नामदेव वाडी हॉल जवळ, ठाणे- ४०० ६०१
फोनः २५३६६०७५

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, ठीकरूल नाका, रायगडबाजार, अलिबाग, रायगड- ४०२२०१
फोनः २२२६४२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
द्वारा जिल्हा उद्योग केंद्र, जेल रोड रत्नागिरी- ४१५३१२
फोन - २२२३७९

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
शासकीय बॅरेक्स, तहसील कार्यालया जवळ, एस.डी.डी./ ३५-२ अ मु.पो. कुडाळ, सिंधुदुर्ग- ४१६८१२
फोनः २२२२२०

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
आय.टी.आय. जवळ, उद्योग भवन सातपुर, नाशिक- ४२२००१
फोनः २३५२५३७

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ,
जिल्हाउद्योग केंद्र, आय.टी.आय. जवळ, नॅशनल हायवे समोर, जळगाव-४२५ ६०१
फोनः २५२९७१

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, जमनगिरी रोड, फॉरेस्ट ऑफिस जवळ, धुळे- ४२४००१
फोनः २२४६२९२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, म.रा.वि.म. जवळ स्टेशन रोड, अहमदनगर- ४१४००१
फोनः २३५३४१०

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
नंदुरबार प्रशासकीय इमारत २/२३२- अ जिल्हाधिकारी कार्यालय, नंदुरबार- ४२५४१२
फोनः २१००५३

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
२४-ब, पुणे-मुंबई रस्ता, शासकीय दुध डेअरी जवळ, पुणे- ४११००३
फोनः २५८११८५१

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
उद्योग भवन, मु.पो. विश्रामबाग, मिरज, सांगली- ४१६ ४१५
फोनः २६७११३०

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
उद्योग भवन, कलेक्टर ऑफिस जवळ, कोल्हापूर- ४१६००१
फोनः २६५१२७१

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, होटगी नाका, किनारा हॉटेल समोर, सोलापूर- ४१३ ००३
फोनः २६००१२८

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, एम. आय. डी. सी. कंपाऊंड, प्लॉट अ - १३, सातारा- ४१५००२
फोनः २२४६०१६

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, सेन्ट्रल जेल समोर, उस्मानाबाद- ४१३५०१
फोनः २२२२३०

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, औद्योगिक वसाहत, औरंगाबाद- ४३१००१
फोनः २३३४५६१

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, जकात नाका क्र-१८
परभणी- ४३१४०४
फोनः २२२०१८

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, एम.आय.डी.सी. एरिया, प्लॉट नं -७, जालना- ४३१२०३
फोनः २२२०६२८

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा कार्यालय भंडारा.
जांभूळकर निवास, बाबा मस्तानशहा वार्ड, दर्गाहाजवळ भंडारा. पिनकोड- ४४१९०४.
फोनः - ०७१८४-२५२५२१.
मो क्र. - ९९२१५९१५३२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
२ /एस ११, प्रशासकीय इमारत, हिंगोली- ४३१५१३
फोनः ६२२०४८३

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, बशीरगंज बीड- ४३१५१३
फोनः २२२२५१७

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, लातूर- ४१३००२
फोनः २२२०१४४

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
शिवाजी नगर, औद्योगिक एरिया, नांदेड- ४३१६०१
फोनः२२४०६७४

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हाउद्योग केंद्र, कलेक्टर ऑफिसमागे, अमरावती- ४४४६०१
फोनः २६६२७६२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
अरुणोदय बिल्डींग, सुवर्ण नगर, शिवाजी हायस्कूल जवळ, बुलढाणा - ४४३००१
फोनः २२४२८६७

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
द्वारा दागडीया सदन, तहसील कार्यालयाच्या बाजूला, सिव्हील लाईन, वाशिम- ४४४५०२
फोनः २३३८८२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
३/ उद्योग भवन (पूर्व), लोहार रोड, यवतमाळ- ४४५००१
फोनः २२४४७९१

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, जुने कॉटन मार्केट, अकोला- ४४४००१
फोनः२४३०२५०

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ,
जिल्हा कार्यालय, पालघर
नविन प्रशासकीय इमारत किंग - अ दुसरा मजला कक्ष क्र. २०४, पालघर बोईसर रोड. कोळगांव ता. जि. पालघर ४०१४०४
मो. क्र. ९८२१७५८२७६

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
६/ जिल्हा उद्योग केंद्र, सिव्हील लाईन, नागपूर- ४४०००२
फोनः २५३४१४२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
बाबा मस्तानशाहवार्ड, श्रीजांभूळकर निवास, जुने एम्प्लॉयमेंट ऑफिसजवळ, भंडारा- ४४१९०४
फोनः ४२५२५२१

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा कार्यालय गोंदिया.
शितलामता मंदिर चौक, कापसे बिल्डिंग -२ सिव्हील लाईन - गोंदिया. ४४१६०१
फोनः - ०७१८२-२३१७७०
मो क्र. - ९९२१५९१५३२.

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
उद्योग केंद्र, एस.टी. स्टँड मागे चंद्रपूर - ४४२४०१
फोनः२२५२१४२

जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा उद्योग केंद्र, कलेक्टर ऑफिस जवळ, वर्धा- ४४२००१
फोनः २२४३३८२

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
जिल्हा कार्यालय गडचिरोली
एमआयडीसी रोड जिल्हा सत्र न्यायालयाचे बाजूला कॉम्प्लेक्स एरिया, गडचिरोली ४४२६०५
फोनः ०७१३२-२२२०५९
मो क्र. -९४२१८१७९५४

संचालक,
हातकागद संस्था
शेतकी महाविद्यालय आधार,
के.बी. जोशी पथ,
पुणे- ४९१००५
फोनः२५५३८८३८/ ०१९१

संचालक, मधसंचानालय,
मधुमक्षिका पालन केंद्र
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ
सरकारी बंगला क्र ५, महाबळेश्वर, सातारा- ४१२८०६
फोनः२६०२६४

व्यवस्थापक,
लोहारीसुतारी कार्यशाळा, डब्लू ३
एम.आय.डी.सी. गोकुळ शिरगाव,
कोल्हापूर-४१६२३६
फोनः २३७२१७६

महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ,
जिल्हा कार्यालय, अकोला
शासकिय आय. टी. आय. समोर,
नविन बसस्टँडचे मागे, महसुल कॉलनी,
अकोला ४४४००१
फोनः - ०७२४-२४१४२५०
मो.क्र.:- ७७७४०१३८०९

बोरिवली प्रदर्शन, ८ मार्च ते १७ मार्च २०२४

उद्योग भरारी पुरस्कार, राजभवन २९/०९/२०२३

मा. उद्योग मंत्री उदय सामंत यांची खादी मंडळाच्या मुख्यालयास भेट

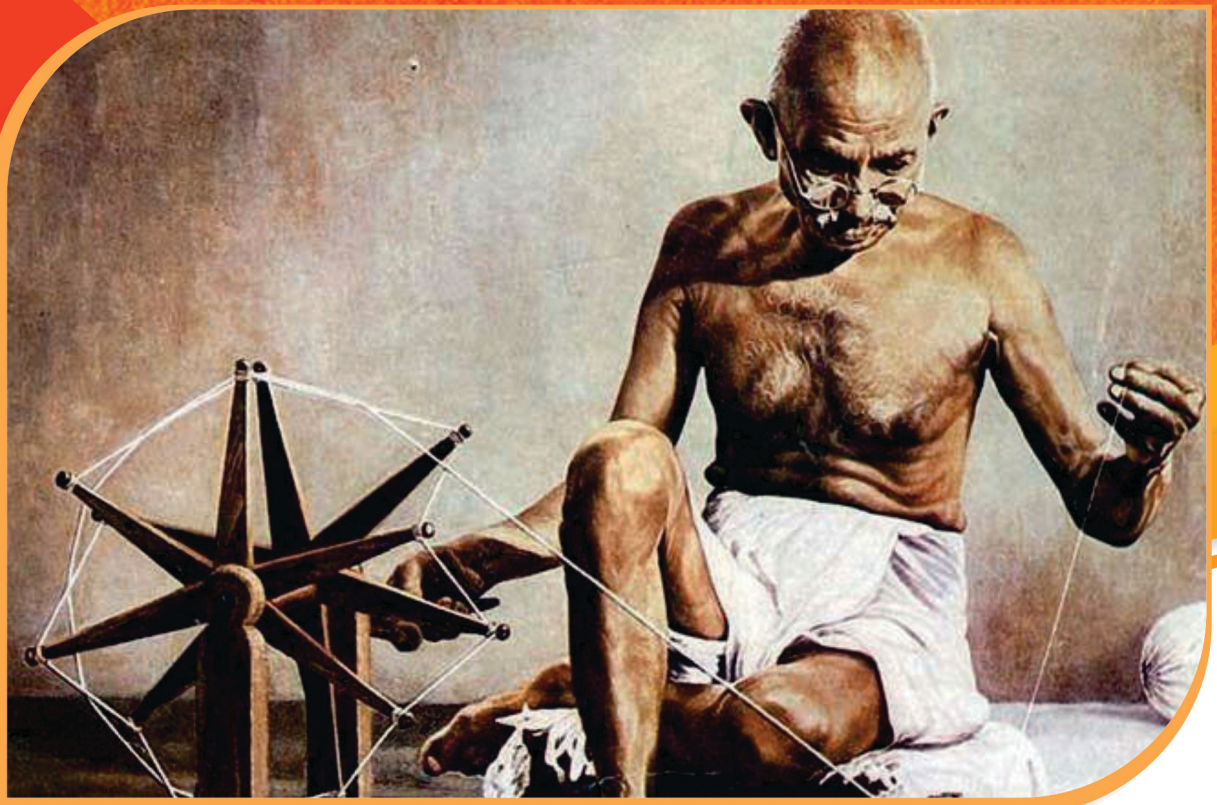

''यदि आप मन की शांति की चाह रखते हैं तो कताई करना प्रारंभ करें। पहिए का संगीत हमारी आत्मा के लिए बाम का काम करेगा। मेरा विश्वास है कि हम जिस सूत को कातते हैं, वह हमारे जीवन के टूटे हुए ताने-बाने को बदलने में सक्षम है। चरखा अहिंसा का प्रतीक है, जिस पर संपूर्ण जीवन, अगर उसे वास्तविक जीवन होना है, तो उसे आधारित होना चाहिए।''

(महात्मा गांधी, हरिजन, २७ अप्रैल, १९४७)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळ,
१९/२१ मनोहरदास रस्ता, भाटिया बालरक्षक विद्यालय,
फोर्ट, मुंबई ४०० ००१
दूरध्वनी ०२२-२२६१७६४१
E-mail: hokvib@rediffmail.com
Twitter handle : @mskvib60
Website : www.mskvib.org
Facebook : www.facebook.com/MSKVIb
Instagram : mskvib ◆ Youtube : @mskuibboard